

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD
Institut komunikačních studií a žurnalistiky
KATEDRA MEDÁLNÍ STUDIÍ

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Téma:

Obraz latinskoamerických zemí v denících

Mladá fronta Dnes a Právo

Vedoucí diplomové práce: PhDr. Tomáš Trampota

Diplomantka: Olinda Veronica Macias Huanca

Školní rok: 2005

Prohlašuji, že svou diplomovou práci vypracovala samostatně s použitím pramenů uvedených v bibliografii.

V Praze dne 16. ledna 2006

Olinda Veronica Macias Huanca

Děkuji PhDr. Tomáš Trampota, za vedení této práce, dále za jeho ochotnost, obětavost a drahé rady.

Olinda Verónica Macías Huanca
Instituto komunikačních studií a žurnalistiky
Katedra mediálních studií

Teze diplomové práce

Přijato. Povolen
Mina v roce 2005/20
na základě stanov
gubernely z 22. 11. 05

Název práce

Obraz latinskoamerických zemí v denících Mladá fronta Dnes a Právo

Základní hypotéza:

Masová média jsou institucí, jejímž prostřednictvím si utváříme významnou část vlastních představ o oblastech a jevech, se kterými nemáme bezprostřední zkušenost. Pro velkou část občanů České republiky jsou média hlavním zdrojem informací o zemích jižní Ameriky. Při uplatňování pravodajských hodnot, kdy tyto státy nejsou českými médii vnímány jako předmět hlavního zájmu, pravděpodobně dochází k stereotypnímu zobrazování. Informace o zemích Jižní Ameriky se stávají součástí mediálních obsahů především ve spojitosti s negativními událostmi. Záměrem mé diplomové práce je podrobit mediální obraz vybraných států; Mexika, Brazílie a Kolumbie, důkladnější analýze, popsat témata, o nichž se zprávy z těchto oblastí do českých deníků dostávají, a zjistit, jaké informace jsou o těchto zemích.

Metoda práce:

Štěpěr a syntéza informací o charakteru a geopolitické situaci vybraných latinskoamerických zemí. Výběr zpráv týkajících se Brazílie, Mexika a Kolumbie publikovaných v Mladě frontě Dnes a Právu za časové období let 2000 až 2003. Zpracování vybraného vzorku pomocí kvantitativní a obsahové analýzy. Interpretace výsledků a uvedení příkladů zobrazování.

Předpokládaná struktura diplomové práce:

Úvod

TEORETICKÁ ČÁST

- . Latinskoamerické státy: Brazílie, Mexiko, Kolumbie
 - 1.1 Charakteristika vybraných zemí
 - 1.2 Brazílie
 - 1.3 Mexiko
 - 1.4 Kolumbie
- . Charakteristika zdrojů
 - 2.1 Mladá fronta DNES
 - 2.2 Právo
- . Kvalitativní výzkumné techniky
- . Kvantitativní výzkumné techniky
 - 4.1 Teorie metody a aplikace kvantitativní obsahové analýzy

SEKUNDÁRNÍ ANALÝZA DAT

- . Aplikace kvantitativní obsahové analýzy
 - 5.1 Struktura mediálních obsahů
 - 5.2 Mediální obsahy s negativními charakterem
 - 5.3 Žánrová struktura příspěvků
 - 5.4 Analýza výsledků a jejich interpretace
- . Závěr

Základní literatura:

- ALAC: Asociación Latinoamericana de Comunicación
FELAFACS: Federación latinoamericana de facultades de comunicación social
EFE: Anuario iberoamericano, fundación EFE, Madrid 2001
SZCHULS, W a kol.: Analýza obsahu mediálních sdělení, centrum mediálních studií, Karolinum, Praha 1998
DeFLEUR, ML, BALLOVÁ-ROKEACHOVÁ, S.: Teorie masové komunikace, Praha: Karolinum, 1996
KUNCZIK, M.: Základy masové komunikace. Praha: Karolinum, 1995
McQUAIL, D.: Úvod do teorie masové komunikace. Praha: Karolinum, 1999
VYSEKALOVÁ, J.: Obsahová analýza. Mospra, Brno 1993
ŠUBRT, J. a kol.: Kapitoly se sociologie veřejného mínění – teorie avýzkum, Karolinum, Praha, 1998
MLADÁ FRONTA DNES: Ročníků 2000-2003
PRÁVO: ročníků 2000-2003

Praha

Konzultant: **PhDr. Tomáš Trampota**

Olinda Verónica Macías Huanca

OBSAH

Úvod	1
1. Latinskoamerické státy	3
1.1 Mexiko	6
1.2 Brazílie	8
1.3 Kolumbie	9
1.4 Chile	11
1.5 Peru	13
2. Funkce médií ve společnosti	15
2.1 Výmezení pojmu stereotyp	15
2.2 Mediální obsahy s negativní charakterem	18
3. Obsahová analýza	23
4. Kvantitativní obsahová analýza	27
5. Charakteristika zdrojů	31
5.1 Mladá fronta Dnes	31
5.2 Právo	31
6. Aplikace kvantitativní obsahové analýzy	33
7. Analýza Latinskoamerické státy	40
7.1 Analýza deníku	41
7.2 Obraz konkrétních zemí	44
7.3 Tematika napsaných článků	53
7.3.1 Analýza hlavních aktérů článků	56
7.4 Analýza článku podle stran	58
7.5 Analýza článku dle data	60
7.6 Autorství poskytnutých článků	62
7.7 Fotografie a její význam	65
7.8 Osobnosti	68
8. Závěr	71
8.1 Summary	74
9. Literatura	77
Příloha č. 1 : Statistické údaje dané zemí	i
Příloha č. 2 : Kódovací kniha	ix
Příloha č. 3 : Nejdůležitější události v letech 2000-2003.....	xi
Příloha č. 4 : Zpráv (Mladá fronta Dnes a Práva).....	xx

ÚVOD

Média dnes hrají významnou úlohu při formování názoru svých čtenářů na oblasti a jevy, s nimiž nemají bezprostřední zkušenost. Tak je tomu právě i s hodnocením zemí Latinské Ameriky českými občany. Pro většinu z nich jsou patrně jediným zdrojem informací o tomto poměrně vzdáleném regionu. Odlišné politické, ekonomické i sociální klima těchto zemí je příčinou zrůzněného obrazu, který je českými médii prezentován.

Latinská Amerika je subkontinentem s obrovskými sociálními rozdíly, úrodnou půdou, na níž se snadno uchycují nejrůznější ideologie, územím s historií bohatou na nejrůznější uzurpátory a případy odporu proti centrální moci jako takové. Navíc se jedná o subkontinent ležící v blízkosti nejsilnější světové mocnosti. V médiích však bývá připomínán především ve spojitosti s negativními událostmi. Mediální obraz jednotlivých států má však přeci jen své odlišnosti a zvláštnosti, způsobené rozdílnou historií, kulturou, hospodářstvím, politikou, mentalitou i náboženstvím.

Tato diplomová práce si klade za cíl prostudovat vnitřní situaci v jednotlivých státech Latinské Ameriky (konkrétně se bude jednat o Mexiko, Brazílii, Kolumbii, Chile a Peru.) se zaměřením na významné faktory, které tuto situaci ovlivnily. V druhé části pak budeme sledovat, jak bylo o těchto zemích referováno v českých denících. Jako studijní materiál byl zvolen soubor článků z období let 2000-2003 otištěných ve dvou významných celonárodních denících, Mladé frontě Dnes a Právu. Tyto články byly studovány pomocí metody obsahové analýzy, což je kvantitativní výzkumná metoda vhodná pro systematický a intersubjektivně ověřitelný popis komunikačních obsahů.

Na základě rozboru jednotlivých článků se v rámci této práce budeme snažit představit obraz jednotlivých států, tak jak jej prezentovaly svým čtenářům oba deníky, a porovnat tento obraz se skutečností. Zajímat nás

bude i to, o které zemi píše zvolené deníky nejčastěji a v jakých souvislostech je vůbec tento subkontinent připomínán, kterým tématům dávají oba deníky přednost a v neposlední řadě i to, z jakých zdrojů čerpají novináři své zprávy.

V **první části** práce se budeme věnovat uvedení do problematiky latinskoamerických zemí s kratším popisem každé ze zkoumaných států a podrobněji popíšeme základní rozdíly mezi kvantitativními a kvalitativními výzkumnými metodami, které je možné aplikovat v mediálních studiích. Zvláštní pozornost věnujeme zejména kvantitativní obsahové analýze.

V **druhé části** bude podrobněji popsána vlastní metoda našeho výzkumu a prezentovány její výsledky. V rámci zkoumaného vzorku si budeme všimnout, kolik článků bylo napsáno o které zemi a v jaké souvislosti se tyto články objevily. Dále nás bude zajímat, jaká témata se ve sledovaných článcích objevila a pokusíme se je konfrontovat s konkrétními událostmi. Pomoci určit, jak významnou roli hrály v obou časopisech zprávy z latinskoamerického kontinentu, nám pomůžou další ze sledovaných kategorií, a to sledování, na jaké straně časopisy tyto zprávy zveřejnily, zda je doplnily doprovodnými fotografiemi a zda se jednalo o články autorské či jen o drobné zprávy převzaté od některé z tiskových agentur. Na celkové hodnocení států Latinské Ameriky čtenáři obou deníků má nepochybně velký vliv, zda je o tomto regionu referováno spíše kladně či záporně. Proto budeme v rámci práce sledovat i to, kolik bylo v souvislosti s jednotlivými státy napsáno článků pozitivních a kolik negativních.

1. Latinskoamerické státy

Jedním z největších problémů všech sledovaných latinskoamerických států je jejich slabá ekonomika. Již od počátku osmdesátých let ekonomika všech států tohoto regionu stagnuje. Platy rostou v průměru velice pomalu a jedna velká krize stíhá druhou, a to i přesto, že za účelem oživení místní ekonomiky už byla vyzkoušena řada různých strategií, jako liberalizace obchodu, privatizace nevykonných státních podniků, rozpočtové reformy apod.

Tato stagnace se může zdát ještě nepochopitelnější, když vezmeme v potaz, že tato země může nabídnout dostatek přírodních zdrojů a obrovské množství úrodné půdy. Ani nedostatek vzdělání už dnes není hlavním problémem tohoto regionu: „Podmínky pro zdraví jsou zde přiměřeně dobré a všechny latinskoamerické země učinily pokrok v boji proti negramotnosti: míra gramotnosti dospělého obyvatelstva dosahuje ve většině zemí 90 i více procent.“¹

Také v sociální oblasti se situace výrazně zlepšila. Především se to týká postavení žen a dívek, které dnes mají rovný přístup ke vzdělání. V mnoha zemích je na školy přijímáno dokonce více děvčat než chlapců. Latinská Amerika je sice pověstná svou „machistickou“ kulturou, ale ženy zde stále více participují na trhu pracovních sil a dosahují význačného politického a společenského postavení.

Latinská Amerika se může pochlubit i dalšími dlouhodobými výhodami. „Většina obyvatel žije blízko u pobřeží s dobrým přístupem k mezinárodnímu obchodu a většina jich žije ve městech, což je pro hospodářský růst také výhodou. Region sice není podle mezinárodních měřítek chudý, ale spíše jako by se zasekl kdesi v pásmu středních příjmů, mezi nejchudšími oblastmi světa a státy s vysokými příjmy v Severní Americe, Evropě a východní Asii.“²

¹ www.elpais.com/noticias/salud

² www.elpais.com/noticias/salud/economia

Příčina tohoto stavu je už velmi stará a souvisí s pohnutou historií tohoto regionu. „Existuje už po celá staletí: sociální rozpory, jejichž kořeny sahají až k porobě domorodých Američanů Evropany v šestnáctém století. Latinská Amerika se ve větší míře než většina ostatních míst na světě zrodila z násilných dobovačných výbojů. Evropané si podrobili původní indiánské obyvatelstvo a rovněž sem přivezli značné množství afrických otroků, zejména do oblasti Karibské pánve a Brazílie.“³

Latinskoamerická společnost se tak stala rasově a etnicky velmi pestrým regionem, neboť evropské, indiánské a africké obyvatelstvo se mezi sebou smísilo, ovšem dlouhodobý trend evropské nadvlády na jedné straně, a domorodé a afroamerické podřízenosti na straně druhé se v kombinaci se zakořeněnou chudobou stal závažným problémem této společnosti: „Ještě dnes se nerovnost příjmů v Latinské Americe řadí mezi nejvyšší na světě, což odráží staré vzorce etnických a rasových rozdílů.“⁴

Nerovnost příjmů s sebou nese další problémy. Bohatí již dlouho bojují proti zdanění, které je potřebné pro zvýšení investic do vzdělání a zdravotnictví, čímž se hluboké sociální rozdíly jen dále prohlubují a ponechávají mnoho lidí, zvláště z chudších vrstev, bez zdravotní péče a bez dostatečné kvalifikace. Investice do těchto oblastí jsou přitom jednou za základních podmínek pro globální konkurenceschopnost. Na mnoha místech, jako např. v Brazílii, se v posledních letech začala situace zlepšovat, což by mohlo do budoucna přinést této zemi mnoho dobrého. Jinde – kupříkladu v Guatemale a v některých částech regionu And – však sociální rozdíly zůstávají zatíženy násilím a nedůvěrou.

Dalším velkým problémem je bezesporu skutečnost, že selhání ekonomické strategie bylo do značné míry přehlíženo a nebylo podrobena veřejné diskuzi. To ukazuje i srovnání přístupu Latinské Ameriky na jedné straně, a Asie na straně druhé. „V Asii se veřejná debata vede o technologiích: jak může Asie srovnat krok? Asijské vlády neúnavně usilují o zvýšení vědecké a technologické výkonnosti svých ekonomik. V Latinské Americe se naopak o globální technologické revoluci diskutuje

³ Sachs, J. „Economía Latinoamericana“, www. El País, 2004

⁴ Sachs, J. „Economía Latinoamericana“, www. El País, 2004

mnohem méně a státní politice rozvoje vědy a technologií je jen zřídka dávána priorita.“⁵

Proto není divu, že dokonce i Chile jakožto „hvězda“ Latinské Ameriky, zůstává do značné míry exportní ekonomikou založenou na přírodních zdrojích se zaměřením zejména na vývoz mědi a zemědělských produktů. Tyto sektory jsou sice technologicky vyspělé, ale představují jen úzkou základnu pro dlouhodobý rozvoj.

Situace však zdaleka není beznadějná. Brazílie již prokázala schopnost být technologickou vývozní mocností. Daří se jí vyvázet zejména letadla a mnoho trvanlivého spotřebního zboží. Rovněž Mexiko začalo prokazovat značnou technologickou dovednost. Argentina, Chile i ostatní země by se mohly stát moderními zemědělskými producenty a zaujmout čelní postavení například v oblasti agrobiotechnologií (pokud by ovšem projevíly o tuto oblast skutečný zájem).

Přesto se latinskoamerické země zatím nepokusily podpořit technologickou revoluci – rozhodně ne s takovým soustředěním, obratností, oddaností a finančními prostředky, s jakými to učinily asijské země. „Podobná pobídka přitom může hrát významnou roli při nastartování rychlého hospodářského růstu. Taková strategie by obnášela výrazné zvýšení výdajů na výzkum a vývoj, podobně jako to učinily asijské rozvojové země.“⁶

Velmi potřebné by bylo, aby se latinskoamerické země začaly více soustředit na vědecký a technologický rozvoj a pobízely vyšší procento studentů k univerzitnímu vzdělání. Vládní stipendia na školné, na stavbu nových škol a rozšiřování stávajících, by mohly sehrát v tomto procesu velmi významnou roli, stejně jako investice do počítačů a informačních technologií na školách i ve veřejné sféře.

Sociální a technologická agenda jsou na sobě vzájemně závislé. Obě od latinskoamerické společnosti vyžadují, aby více investovala do svých obyvatel, a pak by se tyto státy mohly připojit k nejúspěšnějším světovým producentům. Pokud tyto investice opravdu proniknou do všech částí

⁵ Jimenez, J. „Latinoamérica y economía global“, www. EFE, 2004

⁶ Sachs, J. „Economía Latinoamericana“, www. El País, 2004

Latinské Ameriky, k bohatým i k chudým, pak se vyhlídky tohoto regionu nesmírně zlepší.

Charakteristika sledovaných zemí

1.1 Mexiko (Estados Unidos Mexicanos)

rozloha: 1 958 201 km²

počet obyvatel: 97 367 000 (71% žije ve městech, alfabetizace 90%)

národnostní skladba obyvatel: 60% mesticů, 30% Indiánů, 9 % kreolů

hlavní město: México, D.F. (20 000 000 obyvatel)

další významná města: Guadalajara (3 000 000 obyvatel), Monterey (2 700 000 obyvatel)

úřední jazyk: španělština

měnová jednotka: nové peso

Mexiko je federativní republikou tvořenou 31 státy a federálním distriktem. V čele celého státu stojí prezident.

Hlavními **hospodářskými odvětvími** jsou těžba ropy a zemního plynu, výroba elektrických spotřebičů, textilní průmysl, gumárenství, výroba potravin a turistický ruch.

Zemědělství se zaměřuje na pěstování bavlny, kávy, kukuřice, kakaa, cukrové třtiny, pšenice, rýže a zeleniny.

Nejvýznamnějšími **nerostnými surovinami** je zlato, stříbro, ropa, zemní plyn, olovo, zinek, železná ruda.

Důležitou součástí ekonomické politiky současného prezidenta Foxe je snaha alespoň částečně se vymanit ze závislosti na trhu NAFTA⁷. Přes problémy způsobené vnějšími i vnitřními ekonomickými faktory zůstává Mexiko na latinskoamerické poměry zemí s relativně nízkými investičními riziky, což je způsobeno především současnou politickou stabilitou,

⁷ North American Free Trade Agreement – NAFTA, španělsky Tratado de Libre Comercio – TLC, www.tlc.com

poměrně levnou pracovní silou a sdílením společného ekonomického prostoru se Spojenými státy americkými a Kanadou v rámci NAFTA. „V 90 letech proudilo do Mexika každoročně kolem deseti miliard USD v oblasti přímých zahraničních investic (PZI).“⁸

Je pravděpodobné, že růst přímých zahraničních investic bude i nadále jedním z nejvyšších v celé Latinské Americe. Vysoký počet obyvatel a velká rozloha tohoto státu (jedná se zhruba o pětadvacetinásobek rozlohy ČR) spolu s řadou dalších politických, ekonomických, geografických a demografických faktorů (podpořených navíc začleněním Mexika do skupiny zemí NAFTA) činí z tohoto státu jednu z nejdůležitějších zemí západní polokoule. (Co do velikosti a počtu obyvatel se jedná o největší španělsky hovořící stát světa.)

Poté, co v roce 1994 vstoupila v platnost Severoamerická zóna volného obchodu, propracovalo se Mexiko až na pozici třetího největšího obchodního partnera USA.

Význam Mexika jako regionální latinskoamerické velmoci a vůdčí země Střední Ameriky a Karibské oblasti vzrostl po vzniku NAFTA. Tato skutečnost Mexiko postavila do nové pozice obchodního prostředníka mezi Spojenými státy americkými a Kanadou na jedné straně, a ostatními latinskoamerickými a karibskými státy na straně druhé. „Neustále sílící vazby s USA a Kanadou se Mexiko snaží alespoň částečně vyvážit větší diverzifikací vztahů zejména se zeměmi EU.“⁹

⁸ Tratado de Libre Comercio – TLC, 2003, www.tlc.com

⁹ Tratado de Libre Comercio – TLC-2003, www.tlc.com

1.2 Brazílie (República Federativa do Brazil)

rozloha: 8 547 403 km²

počet obyvatel: 168 495 000 (z toho 77% kreolů žije ve městech, alfabetizace 81%)

národnostní skladba obyvatel: 34% mulatů, 54% kreolů, 10% černochů, 2% Indiánů

hlavní město: Brasilia (1 600 000 obyvatel)

další významná města: přístavy Sao Paulo (36 066 527 obyvatel), Rio de Janeiro (5 850 544 obyvatel), Salvador (2 440 886 obyvatel)

úřední jazyk: portugálština

měnová jednotka: reál

Brazílie je federativní republikou tvořenou 26 státy a federálním distriktem. V čele státu stojí prezident.

Hlavní **hospodářská odvětví** jsou ocelářský průmysl, strojírenství, automobilový průmysl, chemický průmysl, textilní průmysl a výroba spotřebního zboží.

Zemědělství dominuje produkce kávy (Brazílie je největším světovým producentem této suroviny), mezi další významné plodiny se řadí bavlna, sojové boby, třtinový cukr, kakao, rýže, ovoce a kukuřice.

Mezi nejvýznamnější **nerostné suroviny** patří ropa, fosfáty, železná ruda, cín, uran, mangan, zlato, nikl a bauxit.

Brazílie je nejvýznamnějším vývozcem cukru, kávy a sóji, na druhém místě je ve vývozu železa, a na třetím v exportu oceli. Také osmé místo ve vývozu automobilů a vojenského materiálu svědčí o vzruchu tohoto státu za poslední léta.

V roce 2003 byla Brazílie od Mezinárodního měnového fondu a soukromých věřitelů kladně hodnocena za odpovědnou fiskální politiku. Prezident Lula (Luiz Inácio Lula da Silva) koncem roku 2003 prohlásil, že

Brazílie se bude i nadále podílet na asistenčním programu MMF, který jí umožňuje přístup k výhodným úvěrům v celkové výši 10 miliard. Toto prohlášení přišlo současně s úspěšnou renegociací většiny splátek dluhu vůči Fondu ještě v roce 2003.

Vláda prezidenta Luly předstoupila v roce 2003 před parlament s návrhem rozsáhlé reformy daňového systému a systému důchodového zabezpečení státních zaměstnanců. Právě výdaje penzijního systému jsou hlavní příčinou deficitu systému sociálního pojištění. První zákony v tomto směru byly přijaty v prosinci roku 2003. Schvalování dalších součástí zásadních reforem (v oblasti důchodů, daní, pracovního práva atd.) se však stále více protahuje, což zemi v očích zahraničních investorů škodí, a země tak přichází o jejich důvěru.

Brazílie má velké rezervy i v oblasti turistického ruchu. Rio de Janeiro, dlouhodobě nejatraktivnější cíl zahraničních turistů v Brazílii, v posledních letech výrazně zaostává za svými možnostmi. Hlavním důvodem je vysoká a nesystémově řešená kriminalita, s níž se město neustále potýká a jejíž oběti se stávají především zahraniční turisté. Velký potenciál by do budoucna mohla nabídnout tzv. ekologická turistika, která se posledních letech začala velmi dynamicky rozvíjet.

1.3 Kolumbie (República de Colombia)

rozloha: 1 141 748 km²

počet obyvatel (sčítání v r. 2000): 41 566 000 (alfabetizace 87)

národnostní složení: 58 % mesticů, 20% kreolů a 14% mulatů, %

hlavní město: Santa Fé de Bogotá (6 155 000 obyvatel)

další významná města: Cali (2 036 000 obyvatel), Medellín (2 020 000 obyvatel), Barranquilla (1 182 000 obyvatel)

úřední jazyk: španělština

měnová jednotka: peso

Hlavní **hospodářská odvětví** jsou textilní průmysl, metalurgie, výroba cementu, chemická výroba a výroba potravin.

Zemědělství se zaměřuje na pěstování kávy (ta tvoří 50% exportu), rýže, bavlny, třtinového cukru, tabáku a kakaá.

Hlavními **nerostnými surovinami** jsou ropa, zemní plyn, smaragdy (50% světové produkce), zlato, měď, olovo, uhlí, železo, nikl a sůl.

Největším problémem, s nímž se Kolumbie v současnosti potýká, je velmi vysoká míra kriminality. Ta patří bezesporu k nejvyšším nejen v celé Latinské Americe, ale i v celosvětovém měřítku. (Kolumbie zaujímá jedno z předních míst na světě, pokud jde o počet násilných trestných činů, zejména vražd a únosů.) Na tuto skutečnost má vliv zejména aktivní činnost protivládních ozbrojených skupin (geril, paravojenských jednotek) a narkomafií.

Podle amerického Úřadu pro potírání drog (DEA) „pochází z Kolumbie 80 procent světové produkce kokainu. I přes intenzivní, Spojenými státy dotovaný program likvidace kokových plantáží se produkce kokainu za poslední čtyři roky zdvojnásobila přibližně na 165 tun ročně“¹⁰.

Úřady Spojených států i Kolumbie obviňují FARC¹¹, největší a nejstarší povstalecké hnutí v Latinské Americe, že z obchodu s drogami získává velké finanční prostředky pro svůj boj, který trvá již déle než 30 let.

Kolumbijská vláda v čele s prezidentem Andrésem Pastranou již vytvořila plán na nahrazení drogových rostlin a posílení jejich násilné likvidace. Potlačit se je snaží rozprašováním herbicidů a ničením tajných laboratoří.

Americký prezident Bush představil po svém zvolení ambiciózní program na podporu Latinské Ameriky. Probíhající válka proti terorismu však stanovila nové priority. Menší angažovanost Spojených států v tomto regionu měla negativní vliv na většinu zemí této oblasti (ať už se jednalo o migrační problémy Mexika, zhroutení ekonomiky Argentiny, či vzrůst

¹⁰ Úřadu pro potírání drog (DEA), 2003, www.dea.com

¹¹ Tj. Revolučních ozbrojených sil Kolumbie - FARC

ekonomických problémů Venezuely a s nimi narůstajících protiamerických nálad) a přispěla k dalšímu zhoršení situace v těchto zemích. Špatné výsledky ekonomických reforem ve všech zemích Jižní Ameriky mají za následek deziluzi obyvatelstva, které v současnosti oprávněně nevěří v demokratické instituce, sloužící pouze zájmům USA a MMF. Většina Mexičanů tak dospěla k názoru, že neoliberalismus pro ně neznamena zvýšení životní úrovně a větší svobodu, ale spíše naopak.

V srpnu roku 2002 došlo k dalšímu vyostření situace. Druhého srpna tohoto roku totiž nastoupil do čela státu reakční prezident Alvaro Urobeno. Na jeho nástup do funkce zareagovaly FARC dalším zostřením boje proti vládě.

1.4 Chile (República de Chile)

rozloha: 756 626 km²

počet obyvatel: 15 018 000 (z toho 85% ve městech, alfabetizace 92%)

národnostní složení: 75% mesticů, 18,2% kreolů, 6,8% Indiánů

hlavní město: Santiago de Chile (5 076 808 obyvatel)

úřední jazyk: španělština

měnová jednotka: peso

Chile je republikou rozdělenou na 31 regionů. V jejím čele stojí prezident.

Hlavní **hospodářská odvětví** jsou důlní průmysl, metalurgie, chemický průmysl, mořský rybolov a dřevovýroba.

Zemědělství se zaměřuje na pěstování obilí, vína, fazolí, brambor, ovoce a ořechů.

Hlavními **nerostnými surovinami** jsou měď, nitráty, železo, molybden, železná ruda, zlato a mangan.

„Chilská diktatura byla ze všech režimů jihoamerického kontinentu nejbrutálnější, ale v ekonomické sféře nejefektivnější,“ prohlásil druhdy bývalý chilský prezident Patricio Aylwin (2000).

Žádná tržní ekonomika nevydrží příliš dlouho bez liberální demokracie a žádná demokracie také nemůže být bezpečně postavena na neprozkoumaných základech korupce a despotismu. Spisovatel Mario Vargas Llosa připomíná, že Pinochetův příklad stále děsí Latinskou Ameriku¹². Pinochet byl vzorem pro vojenský puč v Peru v roce 1992 i pro další pučistické pokusy, které proběhly během posledního desetiletí v Guatemale, ve Venezuele, a inspiroval vojáky v Bolívii a v Kolumbii.

Rychlý hospodářský růst Chile a nepochybná obava z Allenda mezi středními vrstvami způsobuje, že Pinochet zůstává v Chile stále populární. Ale jak správně zdůrazňuje Llosa: „Kdyby byla vojenská diktatura nejrychlejší cestou k hospodářskému rozkvětu, Latinská Amerika, s historií plnou vojenských despotů, by byla nejmodernějším kontinentem. Ve skutečnosti je tato autoritářská tradice pro Latinskou Ameriku katastrofou. Nejenže vyvolala chudobu, korupci a utrpení, ale pravicové vojenské diktatury vyvolaly zároveň protidemokratická extrémně levicová hnutí.“

Některé Pinochetovy stoupence zraňuje to, čemu bychom měli spíše tleskat, totiž urážka a ztráta důstojnosti, kterou byl postižen nejen Pinochet, ale i celá chilská vojenská tradice s jejími vojenskými průvody a přehlídkami a zkorumpovaným diktátorským armádním machismem Latinské Ameriky, pozůstatkem studené války, které je zbytečné, zastaralé a nebezpečné.

Americká vláda, která snahu Chilanů o vypořádání se s vlastní minulostí podpořila, navíc v polovině roku 2000 odtajnila dokumenty, které osvětlily některé detaily amerického angažmá na straně juntistických pučistů. Tato odhalení jistě exponentům vojenského režimu nepomohly. Změnila se zkrátka doba, stejně v Chile jako ve Spojených státech, a zůstává jen na občanech té které země, jak si s nově nabytou svobodou poradí.

¹² Srov. (www.chile.com/noticias/pinochet)

1.5 Peru (República del Peru)

rozloha: 1 285 000 km²

počet obyvatel: 124 087 000 (z toho 70% žije ve městech, alfabetizace 87%)

národnostní složení: 45% Indiánů, 37% mesticů a 15% kreolů

hlavní město: Lima (5 800 000 obyvatel)

úřední jazyk: španělština

měnová jednotka: nový sol

Peru je republikou rozdělenou na 24 departamentů a jednu ústavní provincii, v čele státu stojí prezident.

Hlavní **hospodářská odvětví** tvoří rybářský průmysl a těžba a zpracování nerostů.

Zemědělství se zaměřuje na pěstování bavlny, cukrové třtiny, kávy a rýže. Mezi hlavní **nerostné suroviny** se počítá ropa, stříbro, zlato, měď, olovo, uhlí, železo, nikl a sůl.

Peru se rozkládá na západním pobřeží Jižní Ameriky, po obou stranách And. Název Peru je velmi starý a pochází z bohaté říše Inků. Peru tvoří tři odlišné geografické celky. V 15. století ovládali toto území Inkové, ale jejich říše byla brzy poražena a ovládnuta španělskými dobyvateli. Tak začalo drancování země. Španělé byli poraženi a vytlačeni z tohoto prostoru až argentinským generálem v roce 1821.

Běloši a indiáni tvoří dnes v Peru menšinu. Většina obyvatel se hlásí k římskokatolickému vyznání, ale setkáme se tu i s indiánskými náboženstvími.

Velkým problémem pro Peru představuje ozbrojená skupina Světlá stezka (Sendero Luminoso), která operuje na peruánském území a sama sebe označuje za ozbrojenou pěst Komunistické strany Peru. Velmi úzce je navíc provázána s levicovými skupinami z Kolumbie. Od počátku 80. let tato skupina působí především v jihoandské oblasti. Jádrem této organizace

tvoří 4000 bojovníků, zklamaných z hospodářského kolapsu země a způsobuje celé zemi řadu těžkostí.

Peru se však potýká i s mnoha dalšími problémy: „Zemi už řadu let zmitá těžká krize, hospodářská politika, založená na kontrole, zestátnování a zasahování do ekonomiky. Více než polovina peruánského obyvatelstva žije pod hranicí chudoby, zaujímá jedno z posledních míst na světě, má třetí nejvyšší dětskou úmrtnost, prudce přibývá tuberkulózy.“¹³.

Země prošla v posledních desetiletích velmi složitým vývojem. Peru bylo vždy pro hospodářsky vyspělé státy atraktivní svými bohatými surovinovými zdroji. Bývalý prezident Fujimori (který sám použil k udržení své moci puče), paralyzoval aktivitu Světlé stezky a stejně tvrdým způsobem zasáhl i proti MRTA (Movimiento revolucionario Topac Amaru) Oficiálně je tak v Peru činnost revolucionářských hnutí pod kontrolou, ale cesta ke stabilitě bude ještě velmi dlouhá. Mnoho Peruánců v tomto směru vkládá své naděje do nového prezidenta Alejandra Toledo, nástupce prezidenta Alberta Fujimoriho, který byl z velké části vinen za hospodářskou krizi Peru.

¹³ www.peru.com/noticias

2. Funkce médií ve společnosti

Masová média (zvláště tisk, televize a rozhlas) mají v moderní společnosti zásadní a stále vzrůstající význam. Podle Denise McQuaila je to způsobeno tím, že jsou **zdrojem moci** (potencionálním prostředkem vlivu, ovládnutí a prosazování inovací ve společnosti, pramenem informací životně důležitých pro fungování většiny společenských institucí a základním nástrojem jejich přenosu). Dále jsou **prostředím, či arénou**, kde se na národní i mezinárodní úrovni odehrává množství událostí z oblasti veřejného života, jsou významným **zdrojem výkladů sociální reality** a představ o ní. Proto jsou média také místem, kde jsou konstruovány, ukládány a nejviditelněji vyjadřovány změny v kultuře a hodnotách společnosti a skupin. Média jsou primárním **klíčem ke slávě** a k popularitě známých osobností, stejně jako k účinnému vystupování na veřejnosti. Jsou zdrojem uspořádaných a veřejně sdílených významových soustav, které empiricky i hodnotově vymezují, co je normální a akceptovatelné. A konečně, média jsou také **prostředkem zábavy** a určují nejběžnější způsoby trávení volného času.

Noviny jsou považovány za archetyp i prototyp všech moderních masových médií a již od svých počátků byly považovány za významnou instituci společenského života. V tisku jsou informace podávány v soustředěné podobě a při práci s nimi se v nich lépe orientuje. Je možné si v nich listovat, vracet se k jednotlivým článkům, snadno a nenákladně si archivovat výtisky, které nás zaujmou apod.

2.1 Vymezení pojmu stereotyp

Pojem stereotyp se původně objevuje zcela mimo oblast společenských věd, a to v typografii. Zde má velmi konkrétní význam: označuje kovovou matici, která slouží k opakovanému tisku. Na matici je vyražen určitý vzor, např. písmeno, a na něj se nanáší barva.

Pravě tímto principem opakování se prvotní význam pojmu stereotyp přibližuje jeho využití v kontextu společenských věd. Zde lze v nejširším pojetí definovat stereotyp jako jednotvárný a opakující se vzorec chování, myšlení nebo vnímání určitého jevu.

Toto vymezení je možné dále rozvést. Různí autoři ovšem nabízejí odlišná pojetí tohoto termínu. Proto se v této kapitole pokusíme nalézt průnik těchto přístupů, který by nám pomohl najít takové vymezení pojmu stereotyp, které by bylo vhodné i pro potřeby této práce.

Do prostředí společenských věd vnáší pojem stereotyp poprvé americký novinář a teoretik Walter Lippmann ve své knize „Public opinion“ z roku 1992. Ukazuje v ní na konkrétních příkladech vybraných dobových reálií, že si lidé často vytvářejí mínění ne na základě přímé osobní zkušenosti, ale na základě zprostředkované informace. Důvodem je mimo jiné ta skutečnost, že k mnoha jevům zkrátka člověk osobní přístup nemá. Je proto odkázán na sekundární zdroje informací. Například právě na média „O světě je nám vyprávěno dříve, než to vidíme. Většinu věcí si dříve představujeme, než se s nimi setkáme,“ píše Lippman.¹⁴ Podle něj lidé vidí spíše to, co očekávají, než to, jaká skutečnost doopravdy je. V rámci stereotypu jsou pak ostatní vlastnosti skupiny opomíjeny, a zdůrazňována je jejich jediná vlastnost, která jakoby sama celistvě skupinu charakterizuje.

Podle publikace „Úvod do studia médií“¹⁵ jsou stereotypy „konstitutivním prvkem sociální konstrukce reality, jsou především typizovaným nositeli soudů, postojů, názorů, případně předsudků.“

Burton s Jirákem stereotypizaci popisují jako „opakování celé řady prvků od témat a hotových sdělení přes žánrové vzorce až po způsoby

¹⁴ Walter Lippmann ve své knize „Public opinion“, 1992

¹⁶ Burton, Graeme, Jiráček, J.: Úvod do studii médií, Brno 2001, s. 189

reprezentace, využití známých osob (mediálních hvězd) či iluzivnosti (realističnosti) textu (Buton, Jiráček 2001, s. 155).

Pro naše zkoumání stereotypu je klíčovým termínem reprezentace. Richard Dyer (Dyer 1985, cit. Podle Buton, Jiráček 2001, s. 193-94) shrnul používání termínu reprezentace do čtyř kategorií:

1. reprezentace – tento význam odkazuje k využití rozmanitých výrazových prostředků, tedy ke zvyklostem (konvencím), které platí a užívají se při zobrazení, předvádění či zpřítomňování (reprezentaci) světa příjemcům
2. reprezentativnost (typizace – tedy do jaké míry jsou osoby použité v mediovaném sdělení charakteristické pro určité sociální skupiny
3. předvedení – tedy to, kdo je za reprezentaci odpovědný a jak instituce vytvářející mediovaný text ovlivňuje reprezentování – tento význam zvláště vystupuje do popředí při „předvádění“ rodu (gender), a to v souvislosti s tím, že předvedení často zajišťují muži
4. pochopení – tedy to, co si publikum myslí, že se mu předvádí, že je mu reprezentované – jak bylo uvedeno již výše, v textu jsou sice přítomné signály, jež mají příjemce navést na určitou interpretaci (na tzv. „preferované čtení“), ale příjemce si mohou text „přečíst“ úplně jinak, než jak jim to podavatel nabízí či vnucuje

Široká je i škála kódů, kterými jsou stereotypy prezentovány, stereotyp může být obsažen v mluveném projevu, v psaném textu, může být zahrnut v obrazovém sdělení.

Souhrnně je tedy v Deyerově pojetí možné stereotyp chápat jako opakující se zjednodušenou prezentaci určité skutečnosti, kde k zjednodušení a zkrácení daného jevu dochází především tím, že vlastnost části je připisována celku. Stereotyp vyplňuje prostor zejména tam, kde člověku chybí jeho vlastní přímá zkušenost.

Stereotypy, ať už mají negativní nebo pozitivní náboj, výrazně zasahují téměř do všech sfér společnosti. Jejich konkrétní podoba je podmíněna aktuálním dobovým kontextem a kulturou dané společnosti. Obecně lze říci, že velmi časté jsou stereotypy týkající se menšin, a to ať už národních, rasových, náboženských nebo třídních.

2.2 Mediální obsahy s negativním charakterem

Ve zpravodajské produkci existuje řada vágních kritérií selekce zpráv, jež označujeme za zpravodajské hodnoty. S jejich analýzou jsou pevně spojena dvě jména – Johan Galtung a Marie Rugeová a jejich model selektivního gatekeepingu (1965). Tito autoři jsou přesvědčeni, že to, co je médií přijato za „událost“, závisí do značné míry na kulturním kontextu. Je však mnohem pravděpodobnější, že se nějaká událost stane medializovanou, splňuje-li jednu či více z následujících podmínek (nejlépe v kombinaci):

(Tyto podmínky byly přežaty z knihy Galtunga a Rugeové „The structure of foreign news“ / překlad podle Kunczika – Struktura zahraničních zpráv/)

Frekvence – událost ke svému rozvoji potřebuje nějaký čas. Čím více časové rozpětí odpovídá periodickému způsobu vycházení médií, tím větší má událost šanci stát se zprávou.

Práh pozornosti – událost musí překonat jistý práh pozornosti, aby se mohla stát zprávou. Čím větší je intenzita události, tím větší je pravděpodobnost jejího uveřejnění. Intenzita se může vztahovat k dalším faktorům zprávy – například k významu či negativitě.

Jednoznačnost – událost musí být jednoznačná a jasná, pak je ve zpravodajství lépe použitelná.

Význam – událost musí být pro publikum pochopitelná. Pokud má nebo může mít na život recipienta přímé důsledky, stane se s větší pravděpodobností zprávou.

Souznění – čím více událost souzní s publikem a splňuje jeho očekávání, tím pravděpodobněji se stane zprávou.

Překvapení – je opakem předchozího bodu. Pokud je událost nečekaná a vzácná, pravděpodobnost jejího uveřejnění se zvyšuje. Překvapení se vztahuje na události publiku kulturně blízké.

Kontinuita – pokud se událost dostane přes zpravodajský práh, informuje se o ní i nadále. Hodnota této zprávy je ale nižší než hodnoty událostí, které se ještě zprávami nestaly.

Variace – souvisí s faktem, že se média snaží vyvažovat zobrazování různorodého světa. Pokud se tedy zpravodajství věnuje určitým událostem, větší šanci stát se zprávami pak mají události komplementární.

Vztah k elitním národům – událost se stává zprávou, pokud se vztahuje k mocným a významným národům světa.

Vztah k elitním osobám – vysokou zpravodajskou hodnotu mají také události vztahující se k důležitým světovým osobnostem. Takové zprávy pak mají velký dosah. S elitními osobami se publikum snáze identifikuje.

Personalizace – události, které jsou důsledkem jednání konkrétních osob, jsou pro publikum přijatelnější než sociokulturní jevy.

Negativita – čím je událost negativnější, tím spíše se stane zprávou.

Zastavme se především u posledního bodu, tj. negativity.

„Bad news is good news“, neboli, špatná zpráva je dobrá zpráva. (A dobrá zpráva není žádná zpráva.) Čím negativnější je událost ve svých důsledcích, tím je pravděpodobnější, že se stane zprávou. Špatné zprávy (hovořící o vraždách, dopravních a přírodních katastrofách, válkách, nemocích apod.) mají mnoho z ostatních hodnot, bývají nečekané, jednoznačné a velmi snadno se šíří.

Galtung u Rugeová dokonce rozlišují tři základní body, které podporují zařazení negativní informace do zpravodajství (Galtung, Rugeová 1965, s. 26-27):

1. Negativní události se dostávají do médií snadněji, protože více než pozitivní vyhovují kritériu frekvence. V životě je velký rozdíl mezi pozitivním a negativním.
2. Negativní zprávy jsou více jednoznačné. Pro většinu příjemců jsou opravdu negativní, kdežto pozitivní zprávy mohou být vnímány různě (někým pozitivně a někým negativně), čímž nesplňují kritérium jednoznačnosti.
3. Negativní zprávy jsou více neočekávané než ty dobré. Let plný turbulencí a problémů má šanci dostat se do zpravodajství mnohem spíše, než když se během letu palubu letadla ani nepohne. Stejně je to s nemocemi významných osob. Pokud jsou tyto osoby zdravé, média tomu nevěnují pozornost.

Mediální obraz států Jižní Ameriky je pochopitelně závislý především na druhu informací, které se do médií dostanou. V procesu tzv. „dostávání se“ určité informace k čtenářům nebo posluchačům se v médiích provádí výběr. Tento proces se nazývá „gatekeeping“.¹⁶ Ten popisuje rozhodování a výběr zprávy, která „projde branou média“ – tzn. bude uveřejněna. Osoba, jež o relevanci faktu rozhoduje, je pak označována pojmem „gatekeeper“ – tj. „dveřník“.

¹⁶ Autorem tohoto pojmu je sociolog Kurt Lewin (1947), gatekeeping znamená v doslovném překladu „hlídání u brány“.

„Gatekeeping znamená ovšem také ohraničování množství informací, tzn. výběr témat shledaných za hodné komunikace. Gatekeeper rozhoduje, které události se stanou událostmi veřejnými a které ne, a účastní se tak formování společenských a světonázorových postojů a recipientů.“ (Kunczik, 1995, s. 115)

Je tedy nepochybné, že český příjemce si vytvoří obraz o vybraných státech především na základě toho, jaké informace o nich k němu budou propuštěny. Výsledný obraz si tak recipient musí složit z několika „dílčích obrazů“. Deníky (v našem případě Mladá fronta Dnes a Právo) sice většinou přikládají význam týmž událostem, ale leckdy jsou výrazně omezeny například prostorem pro zahraniční zprávy, uzávěrkou atd.

Výběr zpráv ale není, jak by se mohlo zdát, pouze subjektivní záležitostí. Projevují se v něm jistě také obecné zákonitosti, které se projevují ve všech médiích. Novinář nemůže vybírat události, které budou uveřejněny, jen podle svého osobního názoru.

Selekce probíhá podle ustálených obecných norem, novinář tedy vybírá to, o čem se domnívá, že bude zajímavé pro publikum. Ve výběru zpráv se tedy většinou neuplatňuje osobní hledisko, zohledňuje se v něm spíše postoj a vnitřní klima celé redakce. Její hodnoty jako celku pak do jisté míry závisí na hodnotovém žebříčku šéfredaktora, podřízení novináři promítají do výběru zpráv také interpersonální vztahy v redakci.

„...pravidelnosti v rozhodování při výběru, odhalené pomocí obsahové analýzy, byly příliš shodné, než aby je bylo možno vysvětlit pouhým subjektivním prvkem. Začalo být zřejmé, že obsah zpravodajských médií má neodbytný sklon formovat se podle shodných pravidel a že jsou-li zcela odlišné mediální organizace postaveny za srovnatelných podmínek před stejné události, mají tendenci chovat se stejně. Ukazuje se, že lidé rozhodující o výběru zpráv mají velmi ustálenou představu o tom, co asi bude publikum zajímat, a tato představa je rámci jednoho společensko-kulturního uspořádání do značné míry shodná...“ (McQuail, 1999, s. 241)

Studium gatekeepingu se původně soustředilo výhradně na zkoumání subjektivního charakteru při rozhodování o výběru zprávy. Podle McQuaila se teprve v pozdější fázi výzkumu pozornost obrátila ke zkoumání vlivů, které na rozhodování působí soustavně a systémově. Ty byly rozděleny na organizační a ideologické. Organizační vlivy odkazují především k důsledkům rutinních byrokratických postupů a ideologické vlivy pak k hodnotám a tlakům, jež nejsou čistě individuální, osobní povahy, ale pramení také ze sociálního a státního zakotvení zpravodajské činnosti.

Při výběru zpráv se určitou měrou projevuje také vzdělání profesionálních komunikátorů – novinářů. Nevýhodou jistě je skutečnost, že česká média nemají dostatek odborníků na zahraniční zpravodajství ze všech oblastí.

3. Obsahová analýza

Obsahová analýza je „empirickou výzkumnou metodou pro systematický a intersubjektivně ověřitelný popis obsahových a formálních znaků sdělení“¹⁷. Jinými slovy jeho strukturovaným procesem, který vychází z kvantifikačních metod měření a při jehož použití se mediované obsahy zkoumají s ohledem na několik vybraných znaků. Vysoká míra strukturovanosti má zajistit vysoký stupeň ověřitelnosti výsledků.¹⁸

Použijí-li se pro analýzu obsahu médií novinové titulky, může to být nástroj velmi snadno použitelný, který určuje přítomnost určitých slov nebo pojmů. Třebaže rozhlas nebo televize se může dostat k více osobám, novinové články mají delší životnost a potenciálně větší časové rozšíření.

Metody a techniky mediálních výzkumů využívají metodologických postupů sociologie, ale také lingvistiky, literární, filmové vědy, historie, politologie, sémiotiky atd.

V padesátých a šedesátých letech, v éře masového rozšíření televize, dochází k dalšímu rozvoji výzkumné metodologie. Výzkum médií začal systematicky pracovat nejen s médiem a recipientem, ale v neposlední řadě také s obsahem mediálního sdělení.

Existují dva metodické přístupy k analýze, jež se od sebe vzájemně v mnohém liší: na jedné straně hermeneutická textová a obrazová analýza, na druhé straně kvantitativní obsahová analýza. Podstatným rozdílem mezi oběma způsoby je stupeň strukturovanosti.

Způsobů, jak charakterizovat kvalitativní výzkum, se nabízí celá řada. Je možné ho vymezit jako „jakýkoliv výzkum, jehož výsledků se nedosahuje pomocí statistických procedur nebo jiných způsobů kvantifikace“ (Strauss,

¹⁷ Fruh, W.: *Inhaltsanalyse-Theorie un Praxis*. Munchen:Oschlager Verlag, 1997, s. 24

¹⁸ Schulz, W. a kol.: *Analýza obsahu mediálních sdělení*. Praha, Karolinum, 1998

Corbinová, 1999, s. 10). Je nenumerickým šetřením a interpretací sociální reality, které má vést k vytvoření komplexního, celostního obrazu o zkoumaném problému. Kvalitativní výzkum usiluje o to porozumět jevům, které jsou předmětem jeho studia. Cílem je přivést výzkum k formulaci nových teorií, nových hypotéz, k odkrytí i neočekávaných struktur a pravidelností, které zkoumané údaje nabízejí.

Zdá se, že namísto toho, aby se kvantitativní metodologie a kvantitativní procedury navzájem vylučovaly, vstupují spíše do komplementárního vztahu a vzájemně se doplňují a obsahově obohacují. Kvantitativní data by v opačném případě postrádala „základní sociální kontext, obecný, abstraktní rámec, v němž jsou situována“ (Petrušek, 1993, s. 126).

Kvalitativní metodologie tedy nastupuje tam, kam její kvantitativní alternativa vstoupit nemůže, neboť limit kvantitativního výzkumu je dán tím, že to, co je nepočitatelné, se v něm neuplatní. Kvantitativní výzkum je založen na ověřování platnosti teorií, které jsou konstruovány pomocí konceptů, formulovány a priori a měřeny čísly. Poté se uplatňují statistické procedury s cílem zjistit, zda předem stanovené zobecnění teorie je pravdivé. Výsledky šetření podrobené statistickým analýzám se navíc dají precizně a přehledně znázornit v číselných hodnotách, tabulkách a grafech.

Kvantitativní metodologie tedy stojí na předpokladu, že zkoumaný problém „lze uchopit právě v těch dimenzích, parametrech, či proměnných, které jsou dány na počátku výzkumu a jež obvykle v průběhu šetření nejsou ani korigovány, ani doplňovány (Petrušek, 1999, s. 119). Jen výjimečně se tak může stát, že výsledky kvantitativní analýzy jsou neočekávané a upozorní nás na přítomnost něčeho, co jsme nepředpokládali a co může být pro studovaný problém důležité. Kvantitativnímu výzkumu se v tomto ohledu vytýká, že jím nelze zjistit nic více než to, co jsme předtím vlastně již věděli, naše neznalost se týkala pouze číselného zastoupení sledovaného jevu.

Základní rozdíl mezi kvantitativním a kvalitativním přístupem tkví v povaze dat, se kterými pracujeme, a ve způsobech, jak se s nimi dále nakládá. Kvalitativní metodologie totiž pracuje s daty bez toho, aby na ně aplikovala matematicko-statistické procedury. Byla-li by totiž data tohoto charakteru počítačově zpracována, jejich povaha by se kvalitativně změnila a ztratila by svou specifičnost. Navíc data v tomto případě nejsou „sešněrována do korzetu předem připravených kategorií a hypotéz“ (Disman, 1993, s. 298), jejich redukce a transformace je tedy daleko slabší než ve výzkumu kvantitativním. Šance kvalitativního výzkumu na minimalizaci zkreslení, ke kterým může v průběhu výzkumných procedur dojít, je tak poměrně vyšší než u výzkumu kvantitativního.

„I když první kvantifikující analýzy témat a aktérů v mediální komunikaci vznikaly pod vlivem tehdejšího přesvědčení o silných účincích médií již v prvních desetiletích 20. stol., otcovství obsahové analýzy bývá připisováno Haroldu D. Lasswellovi. Jeho zájem o symboly a stereotypy v politické propagandě jej během druhé světové války přivedl v USA až do čela vládního výboru pro analýzu propagandy, kde rozpracoval postupy analýzy obsahů do ucelené metody. Do stejné doby spadá i vydání studie *The People's Choice*, výzkumné zprávy o amerických prezidentských volbách Paula Lazarsfelda, Hazel Gaudetové a Bernarda Berelsona. Právě Berelson publikoval v roce 1952 první manuál metody obsahové analýzy pod názvem *Content analysis in communication research*, při jehož sestavování vycházel z textu své disertace.“¹⁹

„Základní princip této metody spočívá v tom, že si výzkumník vymezi reprezentativní vzorek nějakého typu mediovaných sdělení (...) Lze například vyčíslit, kolik procent z celkového počtu stránek zabírá určité téma. V nějakém časopisu může například 23% plochy zaujímat inzerce. Stejnou metodou se dá měřit i to, co ve skutečnosti není „jen“ obsah, ale spíše organizace. Jedná se metodu, která dovoluje dosti přesně popsat zkoumaný materiál, vymežit proporce mezi jeho jednotlivými aspekty,

¹⁹ Irena Reifová a kolektiv (2004): *Slovník mediální komunikace*, Portál, s. 21

zpochybnit rychlé a falešné soudy a dovést pozorovatele k úvahám o věcech, které mu vůbec nepřišly na mysl, dokud neviděl výsledky před sebou na papíře či na obrazovce monitoru.²⁰

Každá z popsaných metod funguje na jiném principu, každá si klade rozdílné cíle, a tedy i jiná pravidla. Pochopitelně velmi zásadní roli při volbě mezi nimi hraje předmět výzkumu. Některé sociální jevy se nedají postihnout čistě statisticky, zatímco u jiných jevů je naprosto nemožné se vyhnout jejich kvantitativnímu popisu. Každá z uvedených metodologií tedy představuje soběstačný poznávací systém použitelný v podmínkách pro něj specifických. Současně se ale též jedná, jak už jsme naznačili výše, o vzájemně komplementární metodické postupy. Výstup z jednoho typu výzkumu může posloužit jako studijní materiál pro druhou metodu, a znalost o předmětu výzkumu tak může být dále rozšiřována a prohlubována.

²⁰ Burton G., Jiráček J.: Úvod do studia médií. Barriter and Principal, 2001, s. 33-34

4. Kvantitativní obsahová analýza

Tato diplomová práce je založena na **kvantitativní metodě**. „Kvantitativní obsahová analýza je vysoce strukturovaným a selektivním procesem.“²¹ Tento postup vychází ze sociálně vědních metod měření a kvantifikace a při jeho použití se mediované obsahy zkoumají s ohledem na několik vybraných znaků. Charakteristickým rysem této metody je vysoká míra strukturovanosti a s tím je spojen i vysoký stupeň ověřitelnosti. Při rozboru podléhá každý krok explicitně formulovaným pravidlům. Mezi další přednosti této metody patří možnost zpracovávat velké množství textů (nebo jiných mediovaných obsahů) a výsledky šetření podrobit statistickým analýzám. Výsledky se pak navíc dají precizně a přehledně znázornit v číselných hodnotách, tabulkách a grafech.

Operacionalizace začíná většinou vymezením výběrového souboru šetření, kterým se rozumí výběr jednotek relevantních pro analýzu. Výběr se provádí ve čtyřech rovinách:

Za prvé je třeba se rozhodnout, jaká média budou podrobena výzkumu.

Za druhé si musíme rozmyslet, jaké obsahy budeme v těchto médiích analyzovat.

Za třetí si musíme stanovit, za jaké časové období budeme mediální obsahy sledovat.

A konečně si musíme také specifikovat obsahové jednotky.

Zadání tématu

Média nemohou zrcadlit skutečnost v její úplné a nezkreslené podobě, nedokáží být věrným obrazem reality, ale určitým způsobem ji strukturují a konstruuji. Už Walter Lippmann v díle *Public opinion* (1992) poukázal na

²¹ Schulz, W. a kolektiv: *Analýza obsahu mediálních sdělení*. Praha:CEMES, Karolinum, 1998

to, že média mohou vytvářet falešné představy o vnějším světě.²² U řady témat jsou média jediným zdrojem informací, z něhož čerpáme své poznatky. Proto formují myšlenky a názory recipientů a dokáží ovlivnit jednání a uvažování lidí.²³

Výzkum směřoval ke kvantifikovaným zjištěním o tom, jaký mediální obraz vytvářely v letech 2000 – 2003 dva nejčtenější seriózní deníky na českém trhu, Mladá fronta Dnes a Právo. Pro pochopení, jak je technika obsahové analýzy konstruována, si musíme nejprve ujasnit kódovací postupy. Kódováním označujeme praktický úkon, při němž mediované obsahy, které chceme analyzovat, identifikujeme a zaznamenáváme formou číselných hodnot kódu. Jde o dvoustupňový proces.

Prvním stupněm je segmentace mediovaných obsahů na jednotlivé prvky, kódovací jednotky. Tyto jednotky pak v druhé fázi popisujeme pomocí pevně stanovených kategorií. Kódovací jednotka je jednotkou mediovaného obsahu, k níž se váže naše „měření“ obsahu. Tvoří základ pozdějšího vyhodnocování. Kódovací jednotky se člení podle různých kategorií. Kategorie popisují vlastnosti mediovaného obsahu.

Jednotlivé pracovní procedury pro kódování se shrnují do kódovníku (kódovací knihy). Je nutné vypracovat velmi podrobné pracovní postupy, pomocí nichž lze relevantní materiál identifikovat a roztrždit do kódovacích jednotek. Naprosto přesně se stanoví, kdy jednotka začíná a kdy jednotka končí.

Stanovení výběrového souboru

Analyzovaný soubor zahrnoval články publikované v letech 2000 – 2003 v pražských (resp. středočeských) mutacích deníků Mladá fronta Dnes a Právo.

²² Defleur M.L.-Ballová-Rokeachová, S.J.: *Teorie masové komunikace*. Praha:Karolinum, 1996, s. 268

²³ Burton, G. – Jiráček, J.: *Úvod do studia médií*, Brno:Barrister a Principal, 2003, s. 24

V další fázi je nutné si stanovit, jaké znaky budeme zachycovat. Jednotlivé elementy předmětu výzkumu se musí převést na měřitelné hodnoty a znaky, které musí umožňovat zpětnou vazbu na výzkumné téma, tj. musí být přiměřené, ale také lehce aplikovatelné.

V první fázi tak je nutné si položit otázku, které znaky budou pro náš výzkum relevantní. Dojdeme-li např. k závěru, že pro výzkum jsou podstatné znaky jako politický obsah příspěvku, jednající aktér nebo hodnocení aktéra, pak je zapotřebí znaky definovat tak, aby je bylo možno při analýze jednoznačně určit. Znaky mají zpravidla více charakteristik, např. znak „politika“ může mít charakter zahraniční politiky, domácí politiky atd. Každá charakteristika dostane svůj vlastní kód např. zahraniční politika 1, domácí politika 2 apod. Tyto kódy se při analýze jednotlivých příspěvků zanášejí do záznamového archu.

Číselné hodnoty, které se přidělí určitým charakteristikám, mohou představovat zásadně odlišné údaje. Mohou sloužit jako ryzí pojmenování (nominální škála) mohou ukazovat pořadí mezi určitými jevy (ordinální škála) nebo mohou být „pravými“ hodnotami, jako je tomu např. u znaku délky nějakého příspěvku (metrická škála). Tyto rozdíly při škálování rozhodují posléze o tom, jaké statické postupy použijeme při vyhodnocování výsledků analýzy. Při použití nominálního škálování není mezi vyhledávaným znakem přidělenými čísly žádný „přirozený“ vztah, neboť čísla jsou pouze náhodně přidělena. Číslo samo o sobě také nemá význam, je pouhým stručným vyjádřením pojmenování charakteristiky znaků. Například TÉMA – 1 politika, 2 hospodářství, 3 sport atd. Číselné kódy pro charakteristiky znaků mohou také znamenat skutečné hodnoty. V takovém případě pak hovoříme o metrické škále. Ta se uplatní vždy, měříme-li rozsah jednotky.

Všechny pracovní pokyny jsou obsaženy v kódovníku. V kódovníku jsou proměnné logicky uspořádány. Dbá se přitom na to, aby posloupnost v kódovníku odpovídala jednotlivým krokům analýzy.

Při šetření se charakteristiky každé kódovací jednotky převedou pomocí kódovníku do podoby číselných hodnot a zanesou se do patřičných políček záznamového listu.

Po prověření a korektuře dat následuje vyhodnocování. Většinou se využívají pro sociálně-vědní statistiku už hotové soubory programů, jako je Microsoft Excel 4.0 a SPSS (Statistical Package for the Social Sciences). „Jen s pomocí takových statistických programů se dají smysluplně a užitečně vyhodnotit data z šetření a dbát přitom na zadání výzkumného tématu.“²⁴

²⁴ Schulz, W. a kolektiv: Analýza obsahu mediálních sdělení. Praha:CEMES, Karolinum 1998

5. Charakteristika zdrojů

Pozice obou zvolených deníků v české mediální krajině je velmi významná. V obou případech se jedná o deníky celostátní, samy sebe označující za seriózní (a co se týče prodeje, jsou ve své kategorii dvěma nejúspěšnějšími – viz graf č.1 v příloze diplomové práce).

5.1 Mladá fronta Dnes

Deník Mladá fronta Dnes začal vycházet v roce 1945. Od roku 1970 ho vydával Ústřední výbor Socialistického svazu mládeže. V prosinci roku 1989 opustilo list vedení dosazené SSM a redakce si zvolila vedení nové v čele šéfredaktorem Liborem Ševčíkem. Hlavním cílem nového vedení bylo vytvořit z Mladé fronty nezávislý a seriózní zpravodajský deník. V roce 1990 se Mladá fronta vymanila z vlivu Svazu mladých (nástupce SSM). Redaktoři deníku zprivatizovali podnik Mladá fronta, který patřil právě tomuto svazu. Celkem 65 lidí založilo s minimálním základním kapitálem akciovou společnost MaF. Vznikl tak deník Mladá fronta Dnes.

Od roku 1994 vydává noviny společnost MaFra, v níž má 52 procent společnost MaF a 48 procent německá společnost Rheinich-Bergische Drucherei und Verlagsgesellschaft mbh. Největší zásluhu na rozvoji deníku měl šéfredaktor Petr Šabata, pod jehož vedením se z listu stal nejčtenější zpravodajský deník s největším nákladem. Šabata odešel z Mladé fronty Dnes v prosinci roku 2000.

5.2 Právo

První vydání deníku Rudé právo vyšlo v roce 1920. List v té době fungoval jako ústřední deník levice Československé sociálně demokratické strany. Po založení komunistické strany Československa začalo Rudé právo

vycházet jako její ústřední orgán. V roce 1938 deník přešel do ilegality. Znovu mohl svobodně vyjít až v květnu roku 1945.

Pod komunistické vydavatelství Rudé právo spadalo ještě několik dalších titulů, kterým po roce 1989 poskytlo vydavatelství nezávislost. Mezi ně patřili i Hospodářské noviny. Rudé právo prošlo v průběhu devadesátých let řadou podstatných změn. V roce 1994 zvolil deník novou grafickou úpravu. Hlavní změnou byla odlišná grafika v názvu – slovo „rudé“ bylo potlačeno a do centra pozornosti se přesunulo slovo „právo“. Od září 1995 vychází deník pouze po názvem Právo. List prošel také změnami ideologickými. Postupně se oprostoval od svého výrazně levicového zaměření až po dnešní stav, kdy je ho možné charakterizovat jako nezávislý deník. Změna názvu deníku i grafické proměny měly v případě Práva symbolizovat odklon od pozice média, které je více než jiné zatíženo předpojatostmi vytvořenými za komunismu. Jistou kontinuitu s minulostí ale tvoří v případě Práce jeho šéfredaktor Zdeněk Porybný, který ve své funkci působí už od roku 1989.

Ani u jednoho z obou listů nedošlo od roku 1995 k výraznější změně vlastníka. Vydavatelem deníku Právo je akciová společnost Boris, která je v obchodním rejstříku zapsána od 4. října 1990 a do které žádný zahraniční subjekt nikdy nevstoupil. Deník Mlada fronta Dnes vydává akciová společnost Mafra (v obchodním rejstříku zapsána od 31. ledna 1992), kterou většinově vlastní německé sdružení Rheinisch-Bergische Druckerei und Verlagsgesellschaft. V roce 1994 koupilo akcie od francouzské společnosti Socpresse a dnes Mafra, a.s. vlastní společně s dalším podílníkem Maf a.s., kde je Rheinisch-Bergische Druckerei und Verlagsgesellschaft rovněž akcionářem.

Ke zdatnému posunu došlo během analyzovaného období v grafickém ztvárnění obou deníků. Oba přešly na tisk v plné barevně: Právo od 1. června 2001 a Mladá fronta Dnes od 19. června 2001.

6. Aplikace kvantitativní obsahové analýzy

V první fázi mé práce bylo nutné zvolit si položky, které budou následně sledovány v každém článku, včetně titulků či grafických doplňků. Podrobnější rozvrh metod práce vyplynul z rozsahu a vnitřní soudržnosti souboru dat. Prvotním úkolem bylo vytvoření kódovací knihy. Ta hraje významnou roli v kvantitativní obsahové analýze. Vytvořená kódovací kniha obsahuje následující kategorie:

(Zdrojovým dokumentem jsou deníky Mladá fronta Dnes a Právo v období let 2000-2003).

Kategorie Země

Tato kategorie popisuje zachycuje, o kterém ze sledovaných států ten který článek pojednává) Zpočátku měly být předmětem studia pouze tři latinskoamerické země, ale na základě shromážděného materiálu byl jejich konečný počet zvýšen na pět, a to Mexiko, Brazílii, Kolumbii, Chile a Peru.

Kategorie Aktér

Tato kategorie sleduje hlavního aktéra článku.

Do kategorie Aktér byly zahrnuty tyto osoby: prezident, vládní politik (vyjma prezidenta), voják, opoziční politik (vyjma vůdce opozice), podnikatel a novinář.

Kategorie Téma

Tato kategorie zachycuje obsah jednotlivých článků. Aby bylo možné provést analýzu, rozdělili jsme články podle toho, k jaké zemi Latinské Ameriky se vztahovaly a v jakém médiu se vyskytovaly – zda v Mladé frontě Dnes či Právu – a dále jsme je chronologicky seřadili do několika subkategorií (či tematických skupin) podle těchto kritérií:

1 Vnitřní politika

Do této tematické skupiny jsem zařadila všechny články, které se týkaly vlády, volebních období, prezidentského úřadu, korupce ve státních úřadech, domácích politických afér, politických stran apod.

2 Drogy, narkomafie

Tato tematická skupina zahrnuje pojmy jako drogy, narkotika, názvy drog (kokain, heroin apod.) dále termíny narkomafie, drogový kartel, v případě osob pojmenování typu narkobaron, předák drogové mafie atd.

Drogová problematika se v Latinské Americe týká hlavně pěstování, výroby či obchodu s drogami a boje proto drogovým kartelům a narkomafii.

3 Gerily a terorismus

V médiích se v souvislosti s touto tematickou skupinou používá označení jako rebelové, povstalci, teroristi, gerily atd. Jedná se o extremistické skupiny, které mají většinou levicovou orientaci, jsou nelegální a stojí v opozici k vládě. Pro splnění svých požadavků používají násilné formy nátlaku a donucovací prostředky, jako jsou únosy apod. Původně se zaměřovaly na boj za půdu a práci, s postupem času ale začali sloužit jako placená ochrana pěstitelů koky.

4 Ekonomika

Jedná se o pojmy jako finance a obchod, které popisují hospodářskou situaci zemí Latinské Ameriky. Jde také o obecné pojmy jako inflace, měnová krize, majetek, nezaměstnanost, vývoz, dovoz apod.

5 Přírodní katastrofy

Do této kategorie spadají živelné pohromy s tragickými následky, různé přírodní a klimatické jevy, které mají katastrofický dopad na lidstvo a civilizaci, jako jsou zemětřesení, požáry, větrné smrště apod.

6 Kultura

Pod tímto pojmem chápeme soubor výsledků činnosti lidské společnosti v oblasti vědy, umění a společenského života. Jedná se převážně o texty pojednávající o národních kulturních zvycích, rituálech, historii a různých druzích umění.

7 Sport

Do této skupiny spadají stati o činnosti konané k posílení tělesné kondice, zvláště v organizované formě založené na soutěžení a snaze po co nejlepším výkonu; např. fotbalová utkání apod.

8 Jiné

Do této skupiny spadají zprávy, které nebylo možné zahrnout do žádné z uvedených kategorií.

Kategorie Strana

Tato kategorie ukazuje, na které stránce článek najdeme. Díky této kategorii můžeme zachytit důležitost jednotlivých článků. (Nejdůležitější články jsou zpravidla umístovány na první stranu deníku.) V této souvislosti je třeba upozornit na to, že Mladá fronta Dnes má zvláštní číslování typu A1, B5, C8 atd. Pro obsahovou analýzu však bylo toto číslování nevhodné, a proto bylo číslování Mladé fronty Dnes uváděno bez písmen. Například místo A1 pouze 1. Na stejné pozici jsou články které měly pokračování na jiné stránce, kde byla kódována jenom první stránka. Tedy pokud byl sledovaný článek uveden na první straně a má pokračování na straně páté, byla kódována jenom strana první.

Kategorie Datum

Tato kategorie nám umožňuje sledovat, jaké tendence patrně vedly novináře k napsání konkrétních článků. (Tj. jaká událost stála za jejich vznikem.) Zároveň díky ní můžeme zjistit, které události byly pro média České republiky důležité.

Kategorie Autorství

Tato kategorie poskytuje informace o autorovi každého článku. V kódu pod titulem autor bylo uváděno celé jméno autora (např. Procházková Petra), autorská šifra (např. zah), nebo odkaz na tiskovou agenturu (např. Reuters) či upozornění, že článek byl otištěn bez uvedení zdroje. Tato kategorie pomáhá zkoumat autory. Pokud se jeví dána událost jako pro noviny důležitá, pak pravděpodobně vypracování článku bude zadáno některému z redaktorů. Pokud se šéfredaktorovi zdá daná událost nezajímavá a nedůležitá, bude o ní informovat pravděpodobně jen formou krátké neautorské zprávy či ji zveřejní jen jako přejatou informaci z ČTK.

Kategorie Přítomnost fotografií nebo ilustrací

S pomocí této kategorie můžeme zjistit počet přítomných fotek. Kromě fotek tato kategorie obsahuje mapy či grafické doplňky. Kategorie přítomné foto nebo ilustrace má jenom dva kódy. Pokud má článek nějakou fotku nebo ilustraci, dostává kód 1, pokud žádnou nemá, je mu přiřazen kód 2. Zjištění přítomných fotek je stejně důležité jako autorství. Důležité články jsou obvykle doprovázeny fotografiemi, aby více upoutaly pozornost čtenářů.

Kategorie Osobnost

Tato kategorie označuje významné osobnosti veřejného života, které jsou klíčovými aktéry události, o nichž článek pojednává. Za klíčového aktéra je osobnost považována, pokud je k ní přímo vztažena alespoň čtvrtina obsahu článku. Na rozdíl od kategorie Subjekt kategorie Osobnost zkoumá, zda dochází v článku k personifikaci události významnými osobnostmi.

Jelikož hlavní funkcí zpravodajství je umožnit co možná nejlepší orientaci v přinášené problematice a pomoci tak čtenáři utvořit si na danou událost vlastní názor, je nezbytné, aby byly zachovány zásady maximální objektivity. Objektivitu zpravodajství nelze nikdy dosáhnout, jelikož sdělení bude vždy podřizováno subjektivnímu vlivu podavatele. Proto byla vypracována kritéria, která vypovídají o kvalitě zprávy. Těmito kritérii jsou **přesnost, úplnost, relevance a nestrannost**. (Cílem zpravodajství je podat odpověď na základní otázky týkající se události – **kdo, co, kde a**

kdy /v případě rozšířené zprávy i jak a proč./ McQuail, 1999)

Zpravodajství je taková forma novinářské činnosti, která je intenzivně vázána na čas („není nic staršího než včerejší noviny“), přesto dává pocit zdánlivé ukončenosti problému, o němž informuje, navíc jde o takovou formu masového sdělení, jehož výsledná podoba (nikoli interpretace) je zcela závislá na osobě podavatele.

Odpověď na otázku, co je vlastně zpravodajství, není vůbec jednoduchá. Walter Lippmann chápe zpravodajství jako proces shromažďování zpráv, ale jen takových, které stojí za pozornost. O tom, jaké mají pro recipienta význam, či lépe jaký význam jim recipient přisoudí, ale rozhodují média sama.

V rámci žurnalistiky se historicky vydělily různé mediální žánry. Ty jsou identifikovány podle své funkce, formy, jazyka a obsahu. Důležité je, aby jednotlivé žánry podle společných prvků chápali stejným způsobem jak autoři, tak čtenáři. Žánry tak usnadňují tvorbu i čtení textů (McQuail 1999).

Základní dělení žurnalistických textů vede dělicí čáru mezi zpravodajstvím, zaměřeným na informace, a publicistikou, orientovanou na reflexi. V tomto dělení jsou striktně oddělovány subjektivní názory novináře od objektivních faktů. Informování o událostech by mělo být zcela očištěno od toho, co si o události myslí novinář. Až do 18. století nepatřilo zprostředkování názorů k úlohám tisku, hodnocení událostí příslušelo spíše letákům, traktátům a manifestům (Kunczik 1995). Praxe však ukázala, že bezpodmínečné vyloučení vlivu pisatele je příliš obtížné.

Znalostmi a hodnotícím postojem je dalekosáhle podmíněn výběr toho, co se považuje za událost, a tedy důvod pro **zprávu**. Na druhé straně právě **komentář**, ve kterém se autor hlásí k určitým názorům, provádí srovnávání a výslovně hodnotí, je vlastně krokem k vytvoření zodpovědné objektivnosti.

Objektivita

Základní definice tohoto pojmu říká, že objektivita je zobrazení reality takové, jaká je. Důležitý je stupeň identity mezi událostí a její reprodukcí ve zprávě. „Za objektivní zpravodajství je považováno takové, které je nepředpojaté, věcné, nestranné, prosté pocitů a věrné skutečnosti.“ (Kunczik 1995)

Oproti takto pojaté objektivitě je možné mít dvě námitky: Noviny tedy mohou být jen „subjektivně upřímné“.

Syndikát novinářů České republiky v roce 1998 přijal Etický kodex novináře, podle něhož je novinář povinen respektovat pravdu bez ohledu na důsledky, neodchylovat se věcně od pravdy ani v komentáři, nepřipustit, aby domněnka byla vydávána za ověřený fakt aj.

Vedle pojmu objektivita se používá i pojem objektivizované zpravodajství. To slouží hlavně na obranu novinářů proti potenciálnímu tlaku ze strany postižených elit, případně před laickou kritikou. Potom se ale „objektivita“ stává spíše „vyvážeností“, v horším případě pouze zastoupením názorů dvou nejsilnějších politických stran, které se reálně můžou dostat k moci.

Objektivizované zpravodajství se tvoří podle následujících postupů (Kunczik 1995):

1. uvádění protichůdných názorů. Tím se ovšem nezvýší pravdivost zprávy, pouze se podpoří věrohodnost média. Takové zpravodajství umožní čtenáři, aby se sám rozhodl, komu uvěří.
2. prezentace dodatečných důkazů. Fakta získaná z nezávislých zdrojů bývají samy o sobě považována za pravdivá.
3. použití uvozovek. Na podporu argumentace může být použito přímé citace názorů ostatních. Novinář tak vyjadřuje svůj odstup od tématu.

4. správné řazení informací. Zpráva by měla být vybudována podle principu obrácené pyramidy – nejdůležitější informace na začátku, další odstavce přinášejí doplňující a zpřesňující údaje menší důležitosti.

Kunczik²⁵ dále cituje studie a výzkumy, podle nichž žurnalisté často provádějí autocenzuru a svůj vlastní úsudek přizpůsobují očekávání svých nadřízených. „Redaktoři předkládají při poradách pouze ty zprávy, které odpovídají očekávání šéfredaktora. Také tyto studie odkazují na vysokou homogenitu názorového spektra žurnalistů v jedné mediální organizaci.“ Stejný vztah lze očekávat mezi novináři a editory, šéfredaktory a vydavateli, či vydavateli a inzerenty.

²⁵ Kunczik M., Základy masové komunikace, Karolinum, 1995

7. Analýza latinskoamerických států

V rámci analýzy byly vytvořeny tabulky, v nichž bylo (pro každý ze sledovaných deníků zvlášť) sledováno zastoupení jednotlivých kategorií. V chronologickém pořadí zde následovaly kategorie: titul článku, datum, zdroj (autor či pramen), tematická skupina, fotografie (foto) a strana.

Na základě takto zpracovaných tabulek pak mohly být v další fázi vytvořeny grafy, jejichž pomocí bylo možné zřetelně znázornit sledované jevy, jako např. zájem či nezájem média o jednotlivé státy Latinské Ameriky.

Jejich porovnání navíc dobře dokumentuje některé stereotypy, které se častěji opakovaly v novinových článcích informujících o jednotlivých zemích Latinské Ameriky. A která témata byla ve vztahu k jednotlivým zemím upřednostňována. Z tabulky lze také zjistit, kolik příspěvků převzala zkoumaná média od agentur a kolik od konkrétního autora. Také je možné zjistit, jaká témata se nejčastěji v českých médiích objevují a jak často, nakoľik jsou jednotlivé články doprovázeny obrazovou přílohou apod.

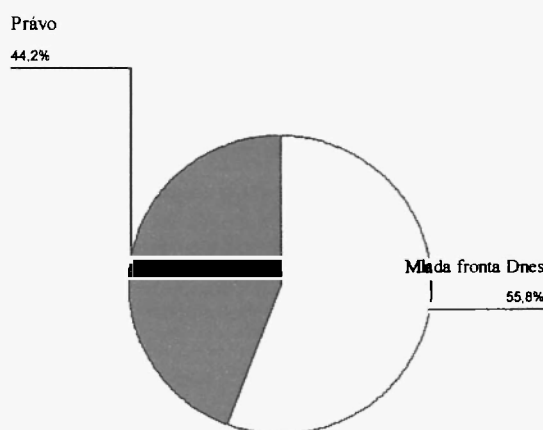
Vytvořila jsem si proto zvl. kategorii nazvanou „obraz“, přičemž jsem pod tímto pojmem jsem chápala především určité stereotypní tendence negativního zobrazování českých tištěných médií. Za příspěvky s negativním charakterem jsem označila ty, jejichž předmětem je téma nebo událost, která už svou podstatou má negativní povahu, např. konflikty, spory, trestné činy, katastrofy apod.

Základním kritériem pro výběr jednotlivých článků byl domicil zpráv např.: Santiago de Chile (jako hlavní město Chile, atd.) a to podle definice tematické skupiny. Relevantní pro mne tedy byly pouze ty články, které se o sledovaných zemích zmiňovaly přímo.

Soubor takto vybraných publicistických textů pro analyzované období let 2000-2003 tvoří celkem 278 příspěvků.

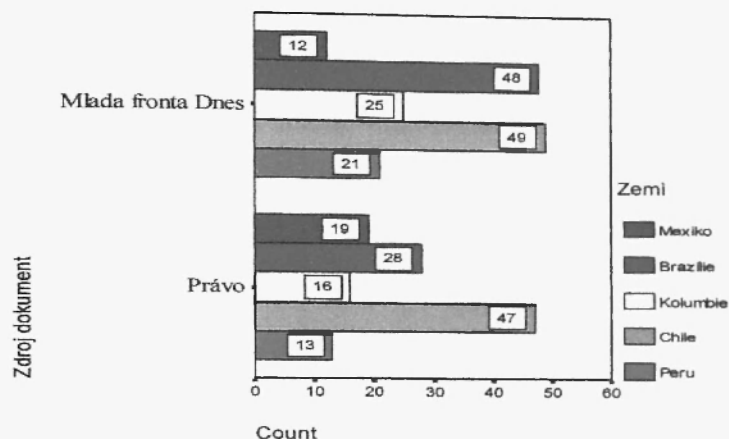
7.1 Analýza deníků

Jak vyplynulo z analýzy sledovaných článků, každý ze sledovaných deníků se podílel na informování o latinskoamerickém subkontinentu v jiné míře. Který ze sledovaných deníků se této oblasti věnoval častěji, je patrné z přiloženého grafu.

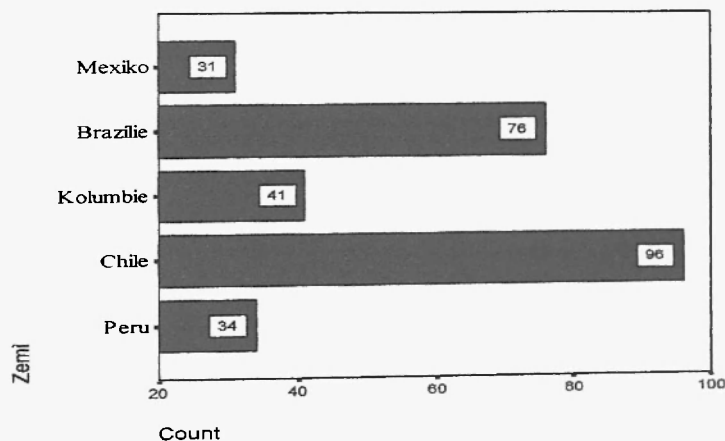
Z grafu je patrné, že výraznější zastoupení článků zabývajících se sledovaným regionem měla pro sledované období MF Dnes (jednalo se konkrétně o 155 článků), v Právu jich najdeme o něco méně (celkem 123 článků). Oba deníky se věnovaly nejčastěji vnitřní politice jednotlivých států (hlavním námětem byla pro 157 článků), výrazně zastoupená byla i kategorie „7 sport“.

V následujícím grafu se můžeme podívat na konkrétní pokrytí jednotlivých zemí oběma deníky. (V grafu jsou články rozděleny podle deníků a regionů. V grafu je uveden přesný počet článků):

Počet článku napsaných o každé z daných zemí

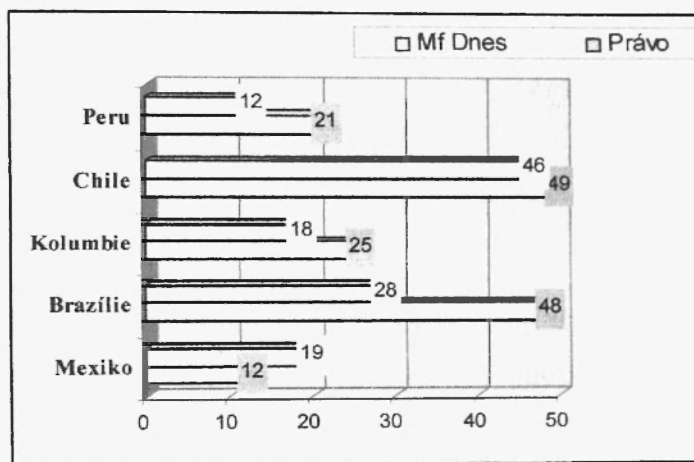
Následující graf naznačuje, jaký zájem měly oba deníky o konkrétní státy v celku (čísla označují celkový počet článků napsaný o jednotlivých zemích).

Jak z grafu vyplývá, nejvíce článků bylo napsáno o státu Chile (celkem 96 článků). Jak ještě bude ukázáno později, v největší míře se o to zasloužila aféra generála Pinocheta, která byla poměrně podrobně sledována oběma deníky. O něco menší zájem projevil oba deníky o stát Brazílii (napsáno bylo 76 článků), přičemž hlavním námětem více než 80% článků byl sport. O státu Kolumbie bylo napsáno 41 článků, nejfrekventovanějším námětem byla v jejím případě vnitřní politika státu, velký počet článků se zabýval

také terorismem. Poměrně malý počet článků byl napsán o Peru (34 článků) většina z nich se zabývala aférou bývalého prezidenta Alberta Fujimoriho. Pouze 31 článků bylo napsáno o státu Peru, i v případě tohoto státu většina článků referovala o vnitřní politice.

Následující graf (čísla uvnitř barevných řádek označují celkový počet napsaných článků o jednotlivých zemích) ukazuje, v jakém poměru psaly oba deníky o jednotlivých zemích.

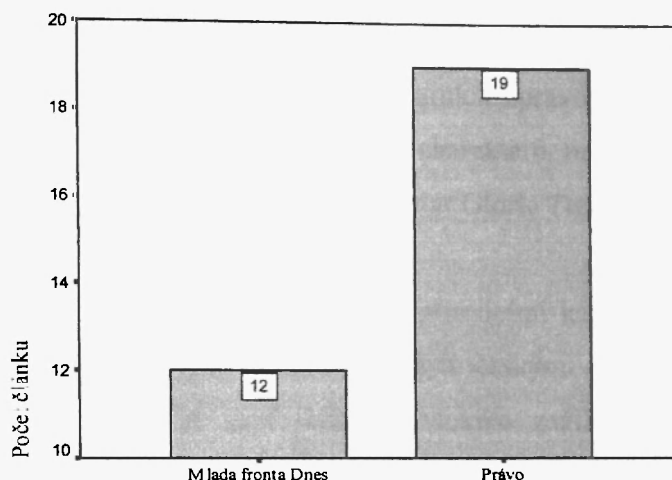

Podobně jako o celém subkontinentu, i v případě jednotlivých zemích informovala MF Dnes české čtenáře častěji než deník Právo. Pouze v případě Chile (potažmo aféry generála Pinocheta) byl počet jeho článků srovnatelný s MF Dnes.

7.2 Obraz konkrétních zemí:

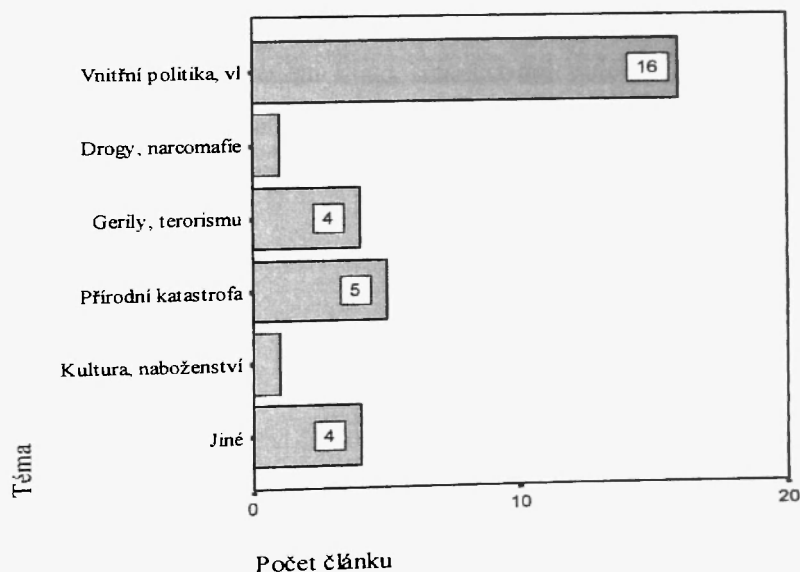
Obraz: Mexika

Soubor vybraných publicistických textů tvoří celkem 31 článků.

Zdroj dokument

V MF Dnes bylo uveřejněno celkem 12 příspěvků, v Právu 19 článků. Více než polovina z nich (16 článků) se věnovala vnitřní politice Mexika, pět článků se zabývalo tématem označeným jako „přírodní katastrofy“, čtyři články se zaměřily na terorismus. Zbylé čtyři články se věnovaly jiným tématům.

Většina článků věnovaných vnitřní politice Mexika byla otištěna v deníku Právo, který všeobecně informoval o tomto státě více než MF Dnes. Deník referoval o současné mexické vládě, prezidentských volbách, ale i o některých významných politických osobnostech tohoto státu, jako je např.

Vicente Fox – ten byl v 16 příspěvcích označován za pravděpodobného vítěze stranických voleb, a tedy potenciálního nového předsedu demokratické strany.

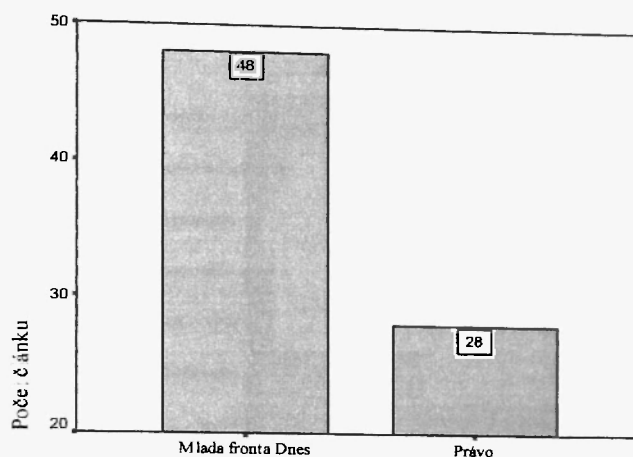
Zprávy zařazené do kategorie 8 („Jiné“) byly svou povahou zcela informativní a pocházely především z agenturních zpravodajství. Jednalo se o texty nevelkého rozsahu a rozmanitého charakteru, např.: „Papež Jan Pavel II. v Mexiku“, „Mexická kontroverzní star Gloria Trevi“.

Jednotné téma měly i články zabývající se přírodními katastrofami. Tím bylo především mexické zemětřesení, které bylo českými deníky poměrně podrobně sledováno. (Viz např. články „Mexiko zažilo zemětřesení“ „Tisíce lidí odmítají evakuaci od bouřícího Popocatépetlu“). Názvy těchto příspěvků dobře dokumentují formu článků této kategorie. Většina jich používá formu vyprávění. (Příběh je oblíbenou formou předávání informací.) Popisují především průběh zemětřesení a počet jeho obětí nebo rozsah škod způsobených na majetku.

Ostatní články popisují Mexiko především jako stát nestabilní a nebezpečný (viz např. „V Mexiku válčily drogové gangy“, „Mexiko: začátek konec rekordně staré strany?“, „Mexiko otevřelo tajné policejní archívy“, „Fox má další problém kvůli financování volební kampaně“). Zcela mimo pozornost novinářů zůstala některá další témata jako je vnitřní ekonomika nebo sportovní události.

Obraz: Brazílie

Soubor vybraných publicistických textů tvoří celkem 76 článků, tedy o polovinu více než v případě Mexika.

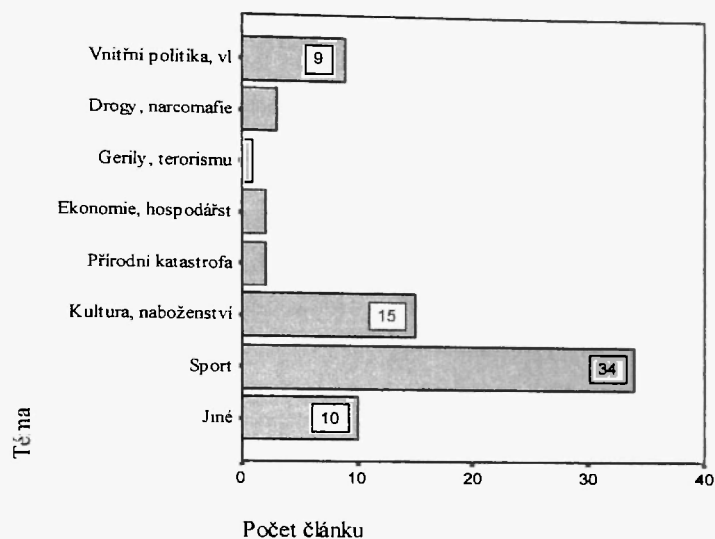

Zdroj dokument

MF Dnes věnovala tomuto státu celkem 48 příspěvků, Právo jich uveřejnilo 28 (tj. zvláště v případě MF Dnes je rozdíl oproti tomu, jakým způsobem referovala o Mexiku, zcela markantní). Nejvíce prostoru věnovaly deníky kategorii 7 („sport“ – celkem 34 příspěvků) a kategorii 6 („kultura“ – celkem 15 příspěvků).

Sportovní zpravodajství přinášely povětšinou pouze základní informace a pocházely z agenturních zpravodajství. Vedle nich se ale objevilo i několik rozsáhlejších a zasvěcenějších zpravodajství.

Jak ukazuje přiložený graf, vedle sportu a kultury se česká média zabývala ve větší míře i brazilskou vnitřní politikou (celkem 9 článků). (Tento zájem byl ale jen dočasný, většina článků byla napsána po volbách v roce 2002.)

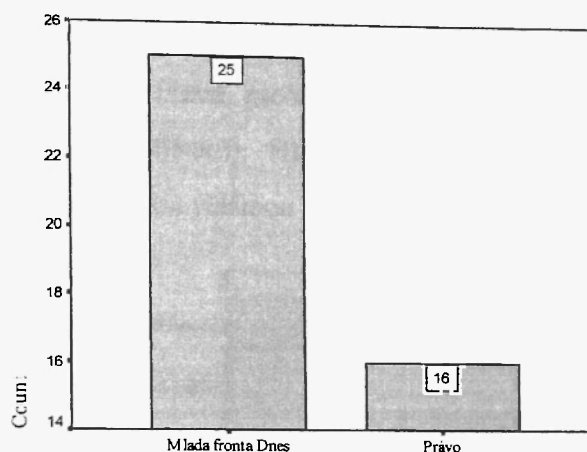

Hlavními náměty byla současná brazilská vláda a osoba prezidenta Luize Inácia Luly da Silva (viz. např. „Princ a chud’as po brazilsku“, „Ministr F. Bezerra odstoupil“, „Špinaví versus špinaví“, „Největší světová demolice zbraní“, „Havěť kokem brazilských popelnic“). Jak napovídají již titulky, Brazílie je oběma deníky hodnocena jako země, do níž není radno cestovat, protože je nebezpečná.

V souhrnu lze říci, že informace o této zemi, které čtenáři dostali na stránkách sledovaných deníků, byly většinou pouze namátkové a stručně je lze charakterizovat jako drobné zajímavosti, jejichž kvalita byla velmi proměnlivá. Jak ostatně vyplývá z uvedených tabulek, neexistuje pravidelný tok informací, které by čtenář kontinuálně dostával.

Obraz: Kolumbie

Soubor vybraných publicistických textů tvoří celkem 41 článků.

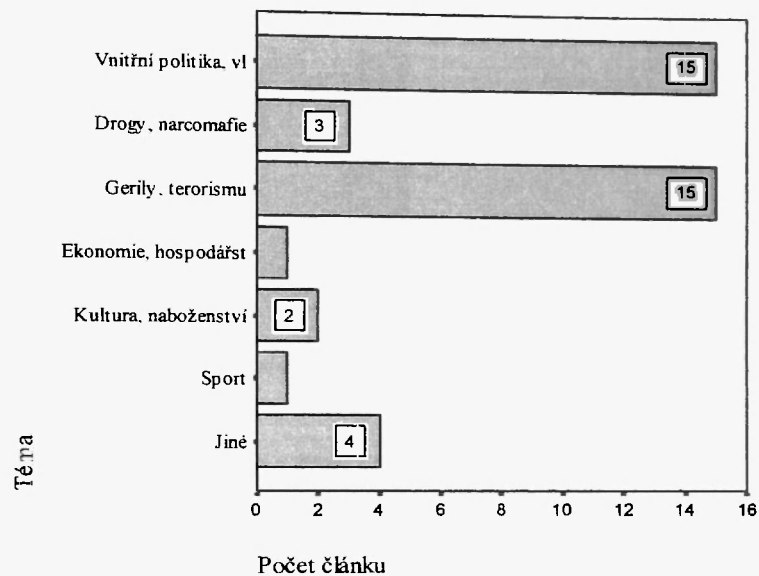
Zdroj dokument

Jak ukazuje přiložený graf, více článků bylo otištěno v deníku MF Dnes (celkem 25 příspěvků), ale i počet článků zveřejněných v deníku Právo (celkem 18 příspěvků) je poměrně vysoký. To je nepochybně důsledek i kolumbijské zahraniční politiky posledních let.

Aféra, při níž byl bývalý liberální prezident Ernesto Samper během svého volebního období obviněn, že svou volební kampaň financoval ze zdrojů pocházejících z obchodu s drogami, výrazně poškodila vztahy Kolumbie s ostatními státy, a to zejména se Spojenými státy, hlavním vývozním partnerem kolumbijského obchodu. Vláda konzervativce Andrese Pastrani si tuto skutečnost dobře uvědomovala, a proto se snažila co nejdříve obnovit obchodní a politický styk s mezinárodní společností. Proto se kolumbijská vláda v současné době skutečně snaží zaměřit svou zahraniční politiku na těsnou spolupráci s ostatními zeměmi v boji proti organizovanému zločinu a překupníkům drog, od čehož si slibuje větší podporu zahraničních investic. Důkazem toho je i vytvoření tzv. Plánu Kolumbie, v němž se angažovala většina z vyspělých států světa, a to i přesto, že k možnému úspěchu tohoto plánu se veřejné mínění vyjadřuje dosti skepticky. V každém případě tento plán alespoň symbolizuje mezinárodní uznání kolumbijské vlády a její snahu o vyřešení

komplikovaného problému, který Kolumbii způsobují teroristické skupiny působící na jejím území.

Jak zásadním problémem je právě terorismus, naznačuje i skladba sledovaných článků. Právě problematice terorismu je věnován velký prostor (celkem 15 článků). Hlavními aktéry těchto bojů (a tedy i jednotlivých článků) jsou většinou ozbrojené levicové skupiny.

Vedle příspěvků zařazených do kategorie 3 („gerily, terorismus“), se české deníky zabývaly ve stejné míře i kolumbijskou vnitřní politikou (celkem se jednalo o 15 článků). V jednotlivých článcích se objevovaly základní informace typu: „Kolumbie volila prezidenta“. Snahy kolumbijské vlády normalizovat situaci v zemi dokumentují pak články jako „Kolumbijská gerila po roce znovu vyjednává s vládou“ nebo „Kolumbie se pustila do plošné likvidace kokových plantáží“.

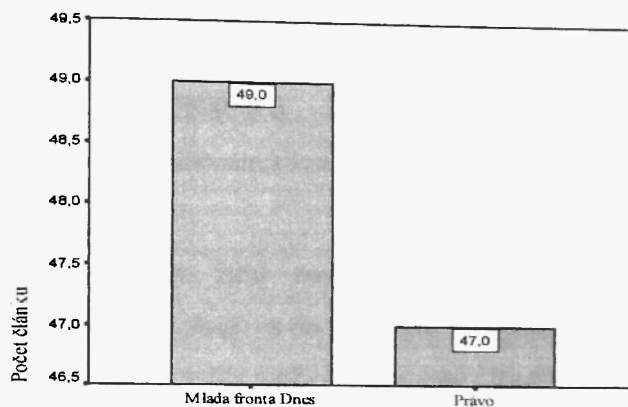
V kategorii 8 („Jiné“) se v případě Kolumbie objevovaly zprávy opravdu zcela rozdílného rozsahu (jako např.: „Ošklivá Betty z Kolumbie alias život na zámku“, „Kolumbijci mají svůj idol: Ošklivou Betty“, „V Kolumbii se zase rozsvítilo, výpadek elektřiny“).

Ve všech zprávách o Kolumbii, které jsem zkoumala, se tedy nejvíce objevují témata spojená s gerilami, terorismem, drogovou problematikou a

vnitřní politikou. Tato témata se také v jednotlivých příspěvcích navzájem propojují.

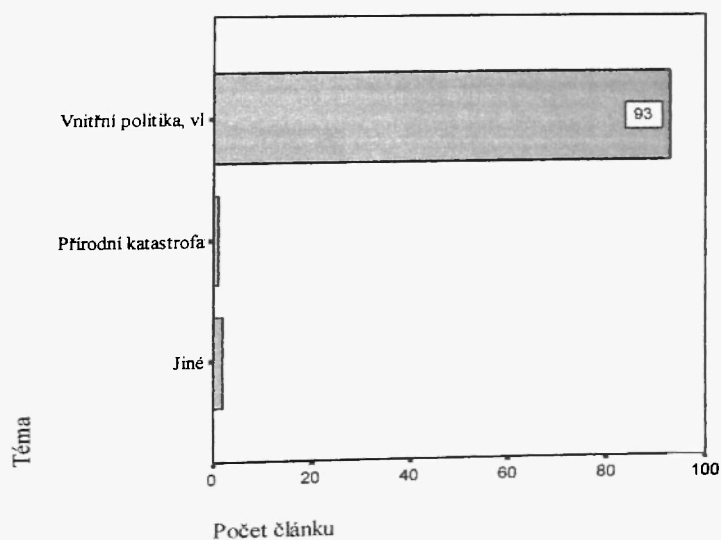
Obraz: Chile

Soubor vybraných publicistických textů tvoří celkem 96 článků.

Zdroj dokument

Poměr příspěvků z MF Dnes a Práva je zde téměř vyrovnaný (v MF Dnes bylo otištěno 48 článků, v Právu 47 článků). Obsahově se tyto příspěvky téměř v úplnosti věnovaly kategorii 1, tj vnitřní politice (celkem 93 článků). Hlavním námětem většiny z nich přitom byly události spojené s aférou diktátora Augusta Pinocheta a jeho soudním procesem.

Z velkého množství příspěvků můžeme uvést např.:

MF DNES

- „Pinochet, osud nejasný“, 14-01-2000, s. 10
- „Generál Pinochet je opět v Chile“ 4-03-2000, s. 12
- „Soudce Guzmán vyslychal Pinocheta“, 21-01-2000, s. 11
- „Pinochet uniká pozornosti i spravedlnosti“ 11-09-2003, s. A12

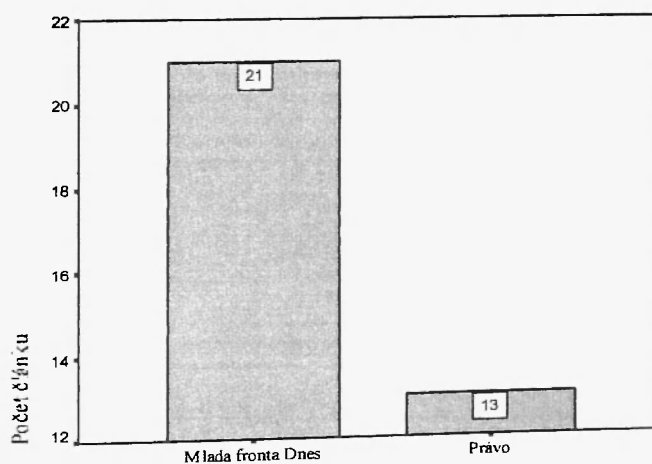
PRÁVO

- „Británie povolí přistání letadla pro Pinocheta“, 19-01-2000, s. 7
- „Pinochet k soudu“, 20-03-2000, s. 8
- „Pinochet se vzdal doživotního senátorství“, 8-07-2002, s. 8

Ostatní tematické skupiny jsou zastoupeny již jen třemi články, spadajícími do kategorie 8 („Jiné“) a do kategorie 5 („přírodní katastrofy“). Do kategorie „Jiné“ jsem zařadila zprávu s názvem: „Kočičí dráp, nový lék na zubní kaz“, do kategorie 5 pak dva články: „Astronomy udivuje „placatá“ hvězda“, „Chile a Peru prý čeká na zemětřesení“. Všechny tři články nejsou příliš obsáhlé a lze je charakterizovat jako drobnou zajímavost.

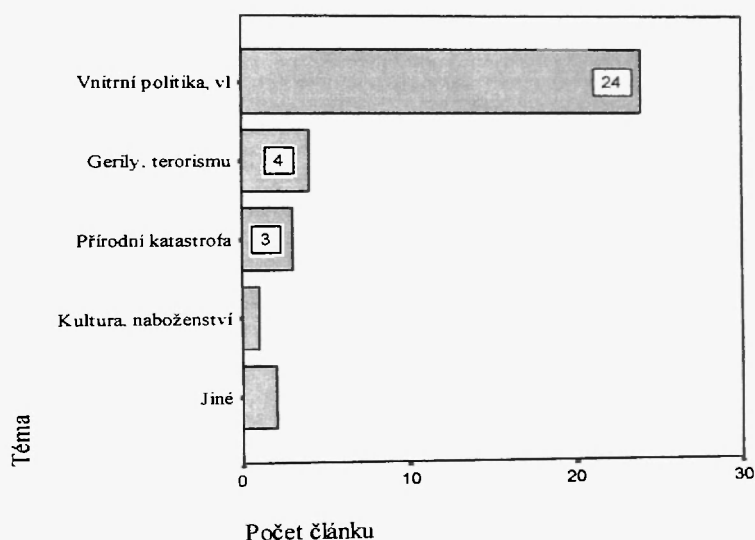
Obraz: Peru

Soubor vybraných publicistických textů tvoří celkem 34 článků.

Zdroj dokument

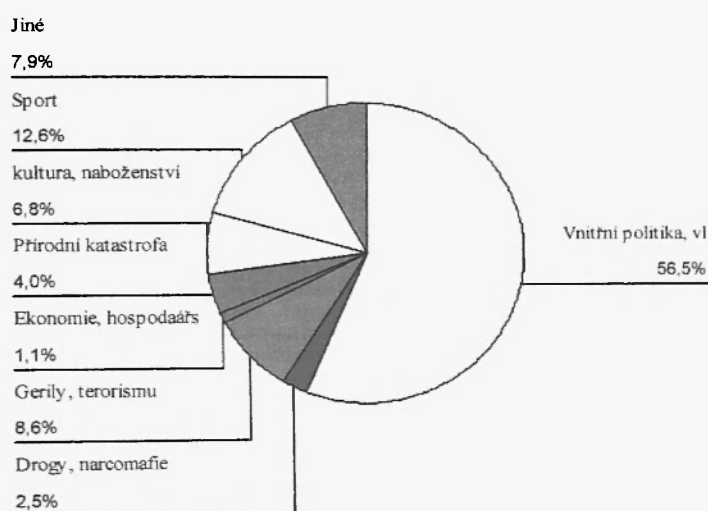
I v případě státu Peru najdeme vyšší počet článků v deníku MF Dnes (celkem 21 příspěvků). V deníku Právo jich bylo za sledované období napsáno 13. Také skladba článků se výrazněji neliší od předchozích. Nejvíce prostoru je věnováno kategorii 1, tj. vnitřní politice (celkem 24 článků). Jednotlivé články se vesměs věnují prezidentským volbám z roku 2000 a zabývají se událostmi spojenými s bývalým prezidentem Fujimorim. Opakovaně se objevily i články věnované současnému prezidentu Toledovi, a to především v souvislosti s krizí vlády.

Velmi podstatné bylo zjištění, že většina otištěných příspěvků hodnotila tuto zemi negativně. Čtenář si tak pod vlivem takto vytvářeného mediálního obrazu nutně musel vytvořit o Peru veskrze negativní představu.

7.3 Tematika napsaných článků

Následující graf ukazuje, jakým množstvím se jednotlivá témata podílela na vytváření celkového obrazu o latinskoamerickém subkontinentu. (čísla v grafu označují celkový počet nalezených článků k jednotlivým tematickým skupinám).

Tabulka zachycující frekvenci tematických skupin s ohledem na jednotlivé země:

Země	Téma							
	Vnitřní politika, vláda	Drogy, narcoma	Gerily, terorismu	Ekonomie hospodář.	Přírodní katastrofa	Kultura, nábožen.	Sport	Jiné
Mexiko	16	1	4	-	5	1	-	4
Brazílie	9	3	1	2	2	15	34	10
Kolumbie	15	3	15	1	-	2	1	4
Chile	93	-	-	-	1	-	-	2
Peru	24	-	4	-	3	1	-	2
Total	157	7	24	3	11	19	35	22

Nejčastějším námětem jednotlivých článků bylo téma „vnitřní politika“ (157 článků). Na druhém místě co do frekvence stojí tematická skupina „sport“ (35 článků). Poměrně frekventované jsou také témata věnovaná drogové problematice a terorismu. Za povzbudivou můžeme označit

skutečnost, o kulturních tématech bylo za sledované období psáno častěji než o přírodních katastrofách.

Jak již však naznačil rozbor obrazu jednotlivých zemí, náměty článků byly poměrně omezené. Tuto skutečnost plně potvrdila obsahová analýza článků. Na základě této analýzy bylo možné určit několik stereotypních obrazů spojených s každou ze zmiňovaných zemí. (K vytváření stereotypního obrazu v českých médiích nepochybně přispěla také nižší míra znalostí o tomto regionu.) Tak např. Mexiko bylo vesměs popisováno jako nestabilní stát, a připomínají pokusy o státní převrat. Kolumbie je zas spojována především s terorismem a drogovými překupníky, Brazílie se stala v očích obou deníků především zemí žijící fotbalem apod. Často jsou tyto stereotypy jedinými informacemi, které se českým občanům ve spojitosti s těmito zeměmi vybaví.

Způsob, jakým oba sledované deníky referovaly o jednotlivých tematických okruzích, byl různý. Například kategorie I („vnitřní politika“), kam spadá celkem 157 článků, byl sice nečastěji frekventovanou kategorií, a to jak v Mladé frontě Dnes, tak v Právu, ale celkový prostor, který v jednotlivých denících dostala, byl velmi úzce vymezen. Většina článků v obou denících se týká aféry Augusta Pinocheta a Fujimoriho; velký počet zpráv otištěných v deníku Právo se zas především týkal kategorie „sport“.

V rámci těchto dvou nejfrekventovanějších kategorií se navíc neustále opakovalo několik málo témat. Tři nejčastější si nyní představíme.

Za jedno ze stále se opakujících témat je možné označit aféru „**Augusta Pinocheta**“. Pinochet čelí od roku 1998, kdy byl na základě zatykače španělského soudce zadržen v Londýně, několika stovkám žalob a žádostí o vydání do Chile. V srpnu 2000 zbavil chilský nejvyšší soud bývalého diktátora, který trpí řadou nemocí, imunity. (Během Pinochetovy diktatury bylo zejména v jejím počátku zabito kolem 3500 lidí a dalších třicet až pětatřicet tisíc zatčeno a mučeno.)

V listopadu téhož roku zmíněný soud rozhodl, že Pinochet může být stíhán v souvislosti se zabitím generála Carlose Prats, Pinochetova předchůdce ve funkci velitele armády. Generál Carlos Prats byl zabit v exilu roku 1974.

Soudce Guzmán se rozhodl pro zahájení procesu poté, co analyzoval rozhovor, který generál poskytl v listopadu 2003 jednomu televiznímu kanálu ve floridské Miami. Pinochet podle Guzmána posudku dobře rozuměl kladeným otázkám a odpovídal logicky. O zločinech údajně nevěděl a tvrdil, že je spáchali jeho podřízení. Totéž tvrdil Pinochet Guzmánovi, když ho soudce v září 2003 navštívil. Guzmán viní Pinocheta, že v rámci operace Condor unesl devět Chilanů a jednoho z nich zabil. Operací Condor se nazývá tažení proti levici, které proběhlo v sedmdesátých letech a projevilo se po celé Jižní Americe.

Druhým velmi frekventovaným tématem je aféra peruánského prezidenta **Alberta Fujimoriho**, který byl svými oponenty vyzván k okamžité rezignaci. Fujimori prohlásil, že nepodlehne výzvě k okamžité rezignaci a ze své funkce neodstoupí. Peruánská armáda zprvu zajala většinu z 50 vojáků jednotky, která se proti Fujimorimu vzbouřila, ale nakonec se i ona přidala k vzbouřencům a prezident Fujimori uprchl do Japonska. Opozice tak poprvé za deset let Fujimoriho vlády získala nad zákonodárným sborem kontrolu, a tím také šanci zbavit legální cestou prezidenta jeho úřadu. Výhodou bylo i to, že Fujimoriho pobyt v Japonsku musil být ze zdravotních důvodů prodloužen, a nakonec se opozičním silám podařilo donutit Fujimori, aby podal demisi.

Novým prezidentem jihoamerického Peru se stal Alejandro Toledo, bývalý ekonom, jenž stál po znovuzvolení prezidenta Fujimoriho ve zmanipulovaných volbách v čele občanských nepokojů a význačně se zasloužil o Fujimoriho demisi. Do peruánské historie se zapíše jako první prezident indiánského původu zvolený ve svobodných volbách.

Třetím nejčastějším tématem je popisování Brazílie coby fotbalové velmoci. Deníky podrobně informovaly o celém vývoji šampionátu a o získání pátého titulu mistrů světa. „Přestože v hlavním městě Brazílii

přistáli fotbalisté do Rio de Janeiro, kde na ně celý den čekalo více než milion lidí, se přesunuli až pozdě večer“ (1-7-2002 v Právu). Přestože se Brazílie především ve velkých městech potýká s nemalou kriminalitou, během oslav nebylo hlášeno žádné násilí.

Tyto události přitáhly pozornost jak domácích, tak světových médií. Oba dva sledované deníky se je snažily sledovat dlouhodobě. A poslední ze zmiňovaných témat se v českých médiích objevuje častěji i dnes.

Jak naznačila skladba jednotlivých článků, stereotyp je velmi aktuálním fenoménem a objevuje se v relativně velkém rozsahu a dá se předpokládat, že mu bude i do budoucna věnován stále větší prostor (a to nejen v bulvárních denících, ale i v médiích seriózních a zároveň i v nejrůznějších formách komunikace).

7.3.1 Analýza hlavních aktérů článků

Mediální prezentace politika obsahuje řadu obecných prvků, společných pro opoziční i vládní typ politika. Způsob vytváření mediálního obrazu politika je závislé na mnoha faktorech. Velmi důležité je i to, s jakými lidmi se stýká, v jakém prostředí se pohybuje, jaká témata jsou s jeho osobností spojována.

Veřejná prezentace politika jako postavy závisí také na typu pořadu, v němž se objeví. Jinak se bude profilovat ve zpravodajství a jinak např. v pořadu pro ženy atd.

Žánr zpravodajství prezentuje politiku typicky jako konflikt. Události jsou téměř bez výjimky zpracovávány jako jednoduché příběhy s jasným střetem dvou (ve výjimečných případech většího počtu) protivníků.²⁶

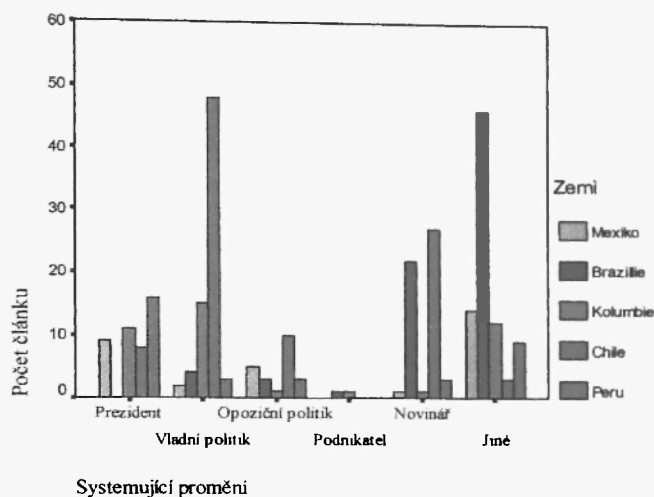
Tímto způsobem prezentace typických situací odkazuje zpravodajský diskurz stejně jako jiné žánry v hlubší strukturní rovině k archetypickému tématu boje dobra a zla. „Podstatnou součástí žánru jsou i témata čili ideje, které procházejí celým sdělením. Témata jsou také spojená s hodnotami, jež texty nabízejí či jež se do textů promítají“²⁷

²⁶ Buton, G. A Jiráček, J.: Úvod do studia medií. Brno, 2001, str. 164

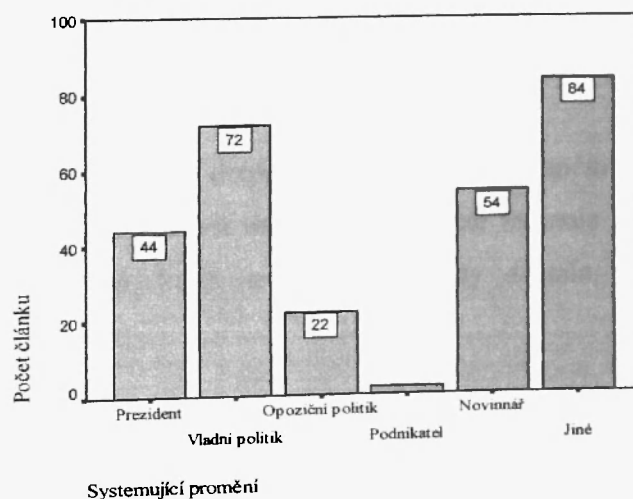
²⁷ Buton, G. A Jiráček, J.: Úvod do studia medií. Brno, 2001, str. 199

Státník, politická osobnost

Následující graf ukazuje, o kterých „osobnostech“ se psalo ve sledovaných denících za období let 2000-2003.

Reprezentace politika jako žánrové postavy se skládá z řady elementů: fyzického vzhledu, věku, etnika, povolání a především určitých typů chování, jednání a vztahů.²⁸ Tyto osobnosti se pak velmi často stávají hlavními aktéry popisovaných událostí. Všeobecně platí, že pokud se nějaká událost může vykládat jako akce nějakého konkrétního jednotlivce či skupiny, bývá čtenáři lépe přijata²⁹.

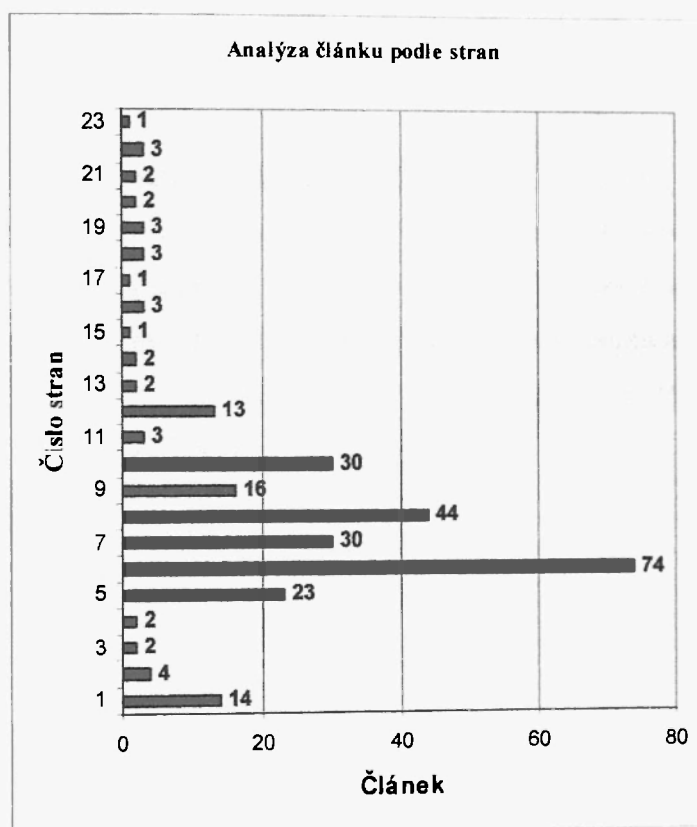

²⁸ Buton, G. A Jiráček, J.: Úvod do studia médií, Brno, 2001, str. 192

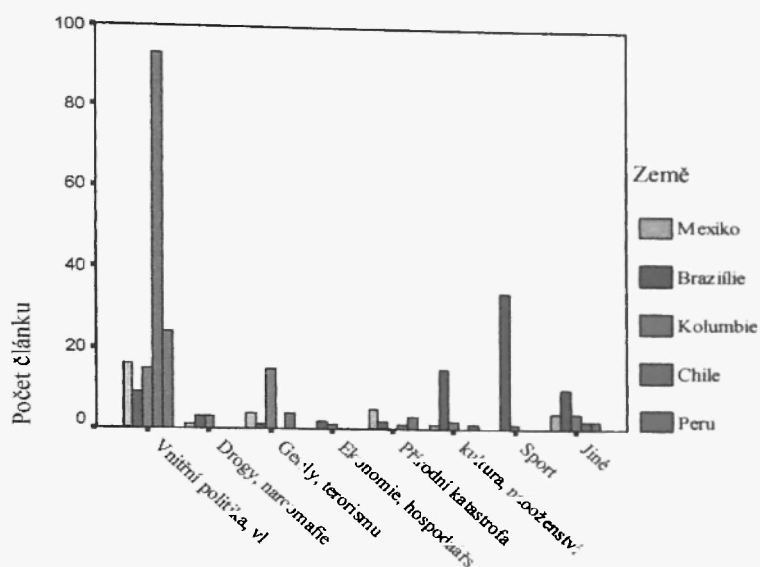
²⁹ Galtung, J. Ruge, M.: The structure of foreign news. In Tumber, H.: News: a Leader, Oxford University Press, 1999, str. 26

7.4 Analýza článků podle stran

V následujícím grafu je znázorněno, na které strany byly nejčastěji umístěny zprávy týkající se Latinské Ameriky. Důležitý je především počet článků umístěných na první stránku deníku, signalizující mimořádnou důležitost dané zprávy a větší zájem pravděpodobně vzbudí také u čtenářů.

Na titulní stranu se v obou denících dostalo za sledovaném období pouze 14 článků. Většina z nich na titulní straně pouze začínala a pokračovala uvnitř listu. Témata, která se na titulní listy dostala, si přiblížíme v následujícím grafu:

V tomto grafu jsou články rozděleny podle témat, kterým se věnovaly. Číslo uvnitř označuje celkový počet článků a číslo dole ukazuje, na které straně byl článek publikován. Barevně jsou rozlišeny jednotlivé země. I tento graf jen znovu potvrzuje, že téma vnitřní politika bylo nejfrekventovanější a navíc se velmi často se objevovalo i na titulních listech obou deníků.

7.5 Analýza článků podle data

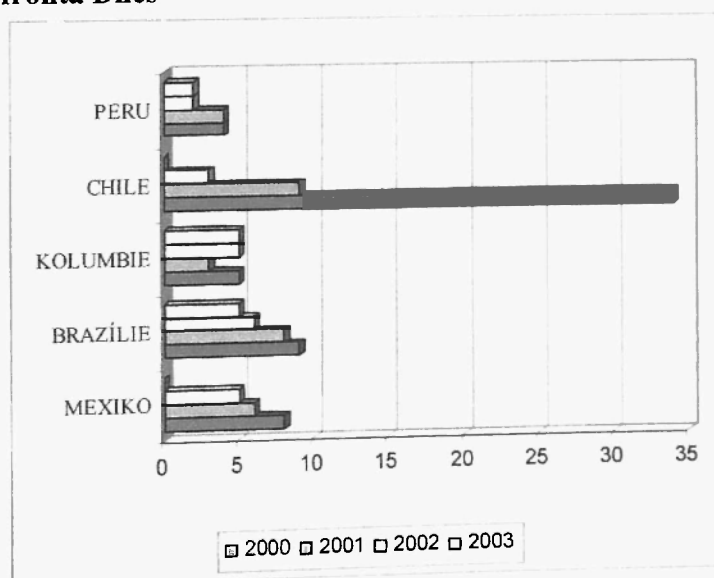
Aby bylo možné provést analýzu, rozdělila jsem články podle toho, k jaké zemi Latinské Ameriky se vztahovaly a ve kterém médiu se objevily.

Přiložená tabulka naznačuje, jaké události byly pravděpodobně podnětem k napsání jednotlivých článků. (Ve svislých sloupcích jsou zaznamenány počty článků.)

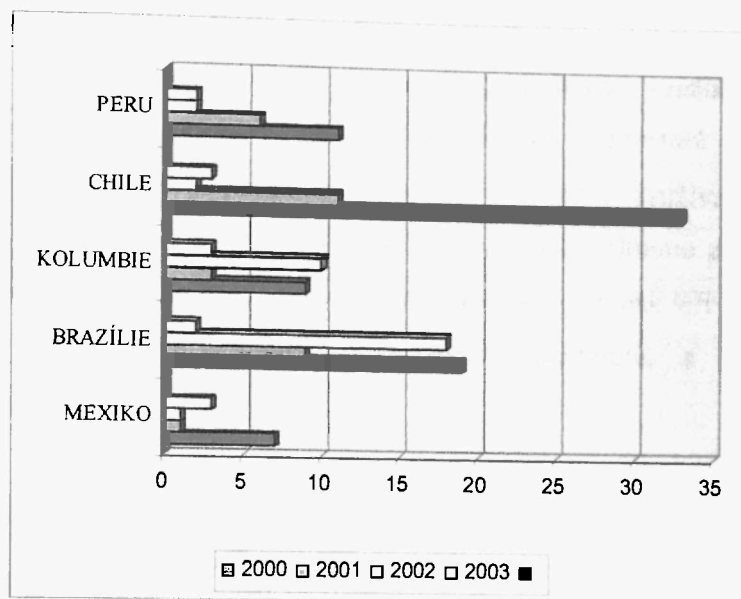
ZEMĚ	MF Dnes				Právo			
	2000	2001	2002	2003	2000	2001	2002	2003
MEXIKO	7	1	1	3	8	6	5	0
BRAZÍLIE	19	9	18	2	9	8	6	5
KOLUMBIE	9	3	10	3	5	3	5	5
CHILE	33	11	2	3	34	9	3	0
PERU	11	6	2	2	4	4	2	2
TOTAL	79	30	33	13	60	30	21	12

Grafy pro jednotlivé deníky:

Mladá fronta Dnes

Právo

Nejvýrazněji byl zpravodajsky pokryt rok 2000 (celkem bylo zaznamenáno 79 článků v MF Dnes a 60 článků v deníku Právo). Další dva roky, 2001 a 2002 byly co do počtu zveřejněných článků velmi vyrovnané. V roce 2003 bylo o Latinské Americe napsáno článků nejméně.

7.6 Autorství poskytnutých článků

Tisková agentura

Agentura nabízí jak mimořádně pohotové zpravodajství v reálném čase, tak mocné rešeršní nástroje pro analýzu událostí, komentářů a názorů z minulosti. Informační produkty v současnosti znají a využívají stovky klientů. **Světové tiskové agentury** mají opravdu celosvětovou působnost, po celém světě shromažďují zpravodajské informace a ty pak šíří do celého světa. (Tyto agentury mají řádově tisíce odběratelů, a to nejen v mateřských zemích, ale i v zahraničí).

Hlavním úkolem každé tiskové agentury má být podle studie UNESCO³⁰ dodávání ryze fakticky zaměřených aktuálních dokumentů jiným sdělovacím prostředkům, popřípadě jednotlivcům. Servis musí být co nejúplnější a nejnestrannější, transfer musí splňovat podmínky občanského a obchodního práva.

Jednou z významných agentur je agentura **AP** (Associated Press). Tato organizace, která také shromažďuje informace z celého světa, poskytuje texty, audioinformace, fotografický materiál ke zprávám, grafickou úpravu a videa. Oddělení pro vysílání agentury AP se nachází ve Washingtonu, D.C.

Autoři příspěvků

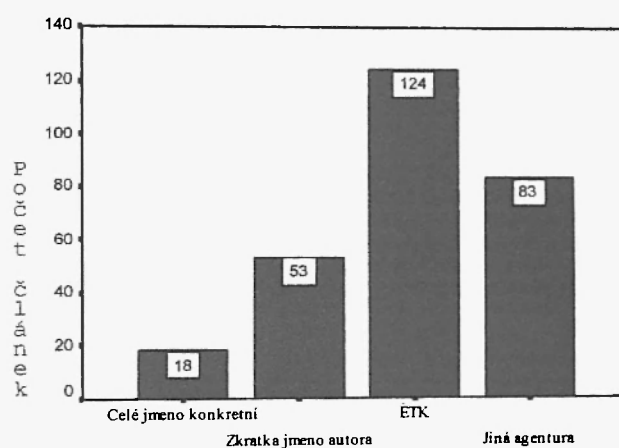
Tiskové zprávy lze rozdělit do dvou základních kategorií, na zprávy vlastní a na zprávy agenturní. Vlastní zprávy, podepsané celým jménem nebo šifrou autora, dodávají do novin jejich zahraniční zpravodajové nebo reportéři. Agenturní zprávy pocházejí ze servisu tiskových agentur, a to jak v tisku domácím, tak zahraničním. Z domácích agentur se na stránkách zahraničního zpravodajství objevuje hlavně agentura ČTK (Česká tisková kancelář). ČTK má na českém trhu dominantní postavení. Jde o

³⁰ Trunečková, L.: Tiskové agentury, Karolinum, Praha 1997

veřejnoprávní agenturu, která má vlastní kapitolu ve státním rozpočtu a je spravována zákonem České národní rady č. 517/921 Sb.³¹

Ze zahraničních zpravodajských subjektů jsou nejčastěji uváděny agentury REUTERS, CNN, AP, BBC, DPA, EFE, EPA a CORBIS.

Z celkového počtu 278 textových zpráv jich téměř polovina (124) pocházela z agenturního servisu ČTK (tj. České tiskové kanceláře). Dalších 83 zpráv bylo kombinací článku zpravodajského a článku přejatého od některé z tiskových agentur (nejčastěji to v tomto případě byla agentura REUTERS a agentura AP.

Autorství

Jak potvrzuje i přiložený graf, většina informací zveřejňovaných na stránkách MF Dnes a Práva byla agenturního původu (celkem 207 článků). Důvod je zcela zřejmý, průměrný český deník, který je subvencován pouze svým vydavatelem, nemá dostatek finančních prostředků, aby si mohl dovolit zvláštního zpravodaje v zemích tak vzdálených, jako jsou státy Latinské Ameriky. Dlužno podotknout, že kvalitní zpravodajství ze zahraničí se neobejde bez těchto dvou prvků: bez dostatečného počtu reportérů, kteří ovládají cizí jazyky a vyznají se v daném regionu, a bez dostatečného technického vybavení.

I přesto jsme ve sledovaném období zaznamenaly i autorské články, i když i ty většinu svých informací čerpaly z některé tiskové agentury. Na ně bylo v článcích také odkazováno (nejčastěji to byly agentury AP, CNN, EFE,

³¹ Trunečková, L.: Tiskové agentury, Karolinum, Praha 1997

BBC, Reuters a ČTK). Většina autorů byla podepsána šifrou (celkem 53 článků), v 18 případech byl článek podepsán celým jménem autora.

Autorství

Téma	Celé jméno konkrétního autora	Zkratka jména autora	ČTK	Jiná agentura	Total
Vnitřní politika, vláda	14	37	70	36	157
Drogy, narkomafie	1	1	4	1	7
Gerily, terorismu	-	3	14	7	24
Ekonomie, hospodářství	1	-	-	2	3
Přírodní katastrofy	-	-	4	7	11
Kultura, náboženství	1	1	7	10	19
Sport	1	11	11	12	35
Jiné	-	-	14	8	22
Total	18	53	124	83	278

Příspěvky pouze s agenturní zkratkou, tedy zprávy doslova „opsané“ z agentur, se v MF DNES objevovaly ve sledovaném období nejčastěji.

V Právu byla většina článků převzata z některé ze světových agentur, zejména z agentury ČTK, BBC, DPA, CNN a několika málo dalších.

7.6 Fotografie a její význam

Fotografie v novinách mají jisté náležitosti. Nejde jen o ty technické, ale je třeba s ní i pracovat (upravit ji). Osoby se musí na krajích novin dívat dovnitř listu, a tak je množství snímků na okraji novin zrcadlově převrácených, což čtenář obvykle nezjistí. (Je to manipulace nebo estetická úprava?)

Fotografie bývají zařazovány pro vyšší názornost textu. Na základě fotografie vznikne lepší představa o komunikované problematice, jelikož člověk je schopen lépe vnímat vizuálním kanálem; proto texty kódované tímto způsobem upřednostňuje. Fotografie, které doplňují text ve formě jazykového vyjádření, jsou většinou dějového charakteru, to znamená, že informují o člověku nebo nějaké skutečnosti zasazené do dějového kontextu.

V některých případech dominuje emocionalita (výraz tváře, katastrofický děj), někdy jde o pouhou informační ilustraci (neutrálně zbarvená fotografie člověka, který se vyjadřuje na dané téma). Velikost fotografií odpovídá velikosti článku, který doprovázejí. Fotografické techniky (zaostření, centrování objektu atp.) vycházejí z významu a charakteru zobrazeného, kvalitu takového provedení ovšem nejsme kompetentní posoudit.

Žurnalistická fotografie

Za žurnalistickou fotografií lze jednoduše považovat všechny snímky, které se objevují v novinách a časopisech. To by však bylo velmi široké, a navíc chybné hledisko, protože v novinách se často objevují i různé reprodukce, ukázky z filmů, umělecké portréty apod., které v žádném případě za žurnalistickou fotografií považovat nemůžeme. Jak výstižně konstatuje A. Lábová: „Žurnalistická fotografie je specifickou formou žurnalistické informace, dávající prostřednictvím odrazu objektivní reality

příjemci zprávu o této realitě, odpovídající na základní novinářské otázky KDO, KDE, CO. Současně obrazovou zkratkou nejen rozšiřuje recipientovo poznání světa, ale působí i na jeho vědomí a emoce.³² Jiná definice doslova říká, že žurnalistická „fotografie je vizuální formou sdělená novinářská informace.“³³

Ve své práci jsem se zaměřila na jednu z částí žurnalistické fotografie, a to na fotografii zpravodajskou. Zpravodajská fotografie má „podat informaci o vzhledu předmětu či jevu. Má divákovi přiblížit událost, které se nemohl zúčastnit“³⁴. Důležitou vlastností zpravodajské fotografie je aktuálnost a skutečnost, že je masově distribuována.

Funkce žurnalistické fotografie

Žurnalistická fotografie má dvě základní funkce, informační a ilustrační.³⁵

Informační funkce stojí na prvním místě, protože žurnalistická fotografie má především zprostředkovávat aktuální události příjemcům, kteří se jich nemohli sami zúčastnit.

Ilustrační funkce je druhou nejdůležitější funkcí žurnalistické fotografie. Snímky, u nichž dominuje, vystupují v roli obrazové ilustrace, a zpřesňují tak psaný text. To znamená, že nejdůležitější informace recipient získá ze samotného textu, a jen doplněk celkového sdělení z fotografického obrazu.

(Jinou kategorizací je nutno použít při hodnocení některých specializovaných agentur, jakou je např. agentura Reuters. Tato agentura je specializovanou fotografickou agenturou a dodává své domácí a mezinárodní zprávy, ale především fotografie a grafické informace českým deníkům a médiím.)

³² Lábová, A., Základy fotožurnalistiky II, Státní pedagogické nakladatelství, Praha 1990

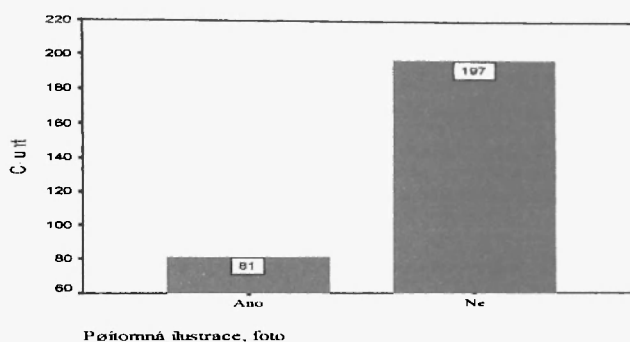
³⁰ Halada, Jan, Osvaldova B.a kol.: Slovník praktické žurnalistiky, Argo, Praha 1999

³¹ Lábová, A., Základy fotožurnalistiky II, Státní pedagogické nakladatelství, Praha 1990

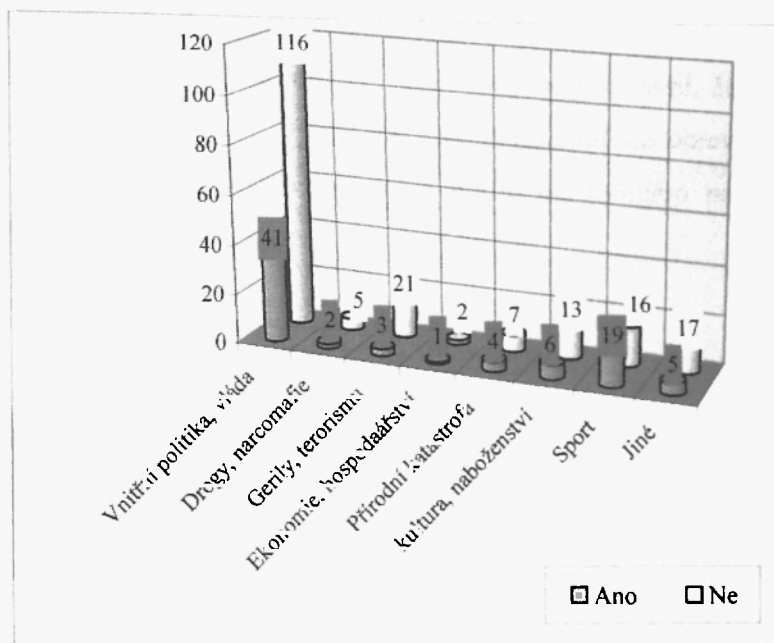
³³ Šmok, Ján,: Za tajemstvími fotografie, Osveta, Martin 1975

Přítomnost ilustrace nebo fotografie

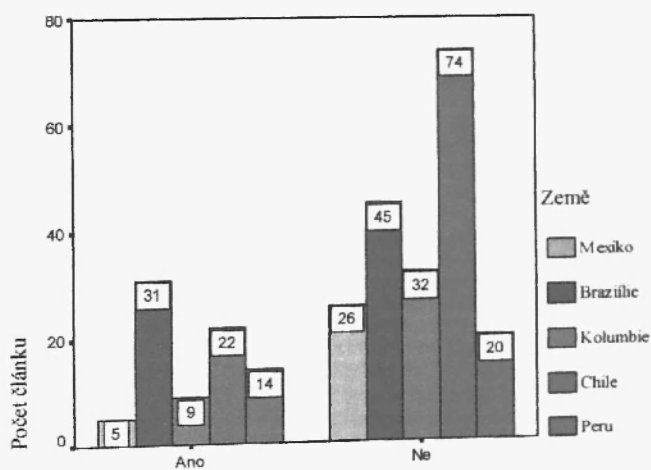
Analýzou článků jsem chtěla zjistit, jaká témata se nejčastěji v českých médiích objevují a jak často. Dále jsem sledovala, kolik článků bylo doprovázeno fotografiemi. Ze získaných grafů je také možné zjistit, s jakou frekvencí se o jednotlivých tematických skupinách referovalo ve spojitost s jednotlivými zeměmi a kterým z nich byl věnován největší prostor (např. 5 „přírodní katastrofy“ atd.). Měnící se počet přejetých příspěvků ČTK zas poukázal na měnící se závislost jednotlivých deníků na tomto zpravodajském servisu.

Poměrně velká část analýzy se týká statistického zpracování původnosti fotografií v článcích. Za fotografii byl přítom považován pouze snímek označený podpisem fotografa, zpravodajské agentury nebo jiného zdroje. Ve sledovaném období bylo v denících a časopisech publikováno celkem 81 fotografií. Zjištěné výsledky v podstatě odpovídají i rozvržení článků do jednotlivých tematických skupin. Výraznější nepoměr můžeme nalézt jen v případě kategorie „sport“, která je tradičně nejčastěji doprovázena fotografiemi. Naopak velmi malým počtem přiložených fotografií se vyznačuje kategorie 3 věnovaná terorismu. Tento nepoměr je poměrně zarážející. Bývá zvykem, že právě podobné fotografie přitáhnou pozornost většiny čtenářů.

Graf Fotografie a jednotlivé země

Přítomná ilustrace, foto

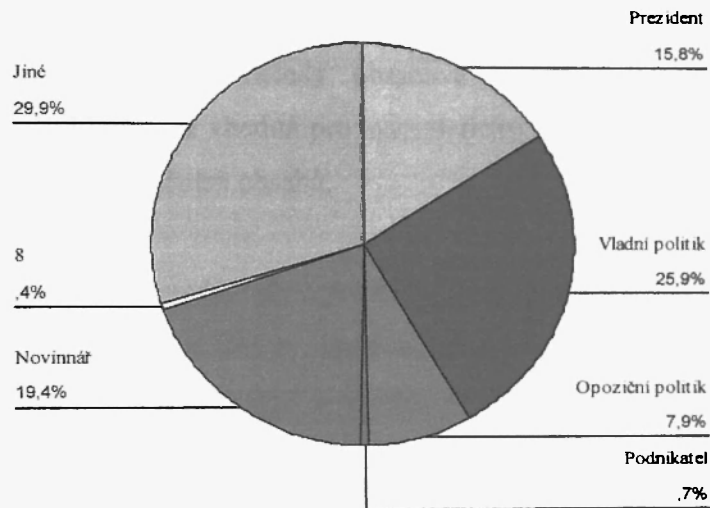
Tento graf ukazuje, ke kolika článkům byla připojena obrazová příloha. Na levé straně grafu jsou zachyceny články s fotografiemi či ilustracemi, na pravé články bez nich. Každý sloupec zastupuje určitou latinskoamerickou zemi.

Tento graf nám má přiblížit, jaké místo zaujímá fotografie v článcích o daném regionu. (Z celkového počtu 278 článků bylo doprovázeno

fotografiemi či ilustracemi 41 z nich.) Nejvíce z nich bylo přitom věnováno státu Brazílie a nejčastější osobností, která se na fotografiích objevovala, byl prezident Fujimori (viz např. „Fujimori oznámil, že hodlá odstoupit“ /MF Dnes, 2000/). Velmi často se na fotografiích objevovali i ostatní známější politici tohoto regionu a třetím nejčastějším námětem doprovodných fotografií byl sport.

7.6 Osobnosti

Následující graf zachycuje podíl článků, na kterých se objevuje některá ze známějších osobností.

(Zachycovaly jsme jen ty případy, kdy se dané osobnosti týkala alespoň čtvrtina obsahu článku.) Jak je z grafu patrné, takovéto články tvoří zhruba jednu třetinu celkového počtu. Média většinou referovala o některém známém vládním politikovi či o prezidentovi, již mnohem méně se zajímala o představitele opozice či významnější osobnosti jiného než politického prostoru (jako jsou např. podnikatelé apod.).

8. ZÁVĚR

Cílem diplomové práce bylo prostudovat vnitřní situaci v jednotlivých státech Latinské Ameriky a zjistit, jak bylo o těchto zemích referováno v českých denících. Jako studijní materiál byl zvolen soubor článků z období let 2000-2003 ve dvou významných celonárodních denících, Mladé frontě Dnes a Právu. Celkem bylo analyzováno 278 článků. Ty byly studovány pomocí metody obsahové analýzy, což je kvantitativní výzkumná metoda vhodná pro systematický a intersubjektivně ověřitelný popis komunikačních obsahů.

Pomocí této metody byly vytvořeny tabulky a grafy, na jejichž základě bylo možné popsat faktory, které nás zajímaly. Podrobnější rozvrh metod práce vyplynul z rozsahu a vnitřní soudržnosti souboru dat. Prvotním úkolem bylo vytvoření kódovací knihy, která zachycovala tyto kategorie: **Katg. Země, Téma, Aktér, Strana, Datum, Autorství, Přítomnost fotografií a ilustrací, Osobnost.**

(Aby bylo možné provést analýzu, bylo nutné dále rozčlenit kategorii Téma na několik subkategorií (katg. Vnitřní politika, Drogy a narkomafie, Gerily a terorismus, Ekonomika, Přírodní katastrofy, Kultura, Sport, Jiné) a rozdělit zkoumané články podle toho, k jaké zemi Latinské Ameriky se vztahovaly a v jakém médiu se vyskytovaly – zda v Mladé frontě Dnes či Právu – a chronologicky je seřadit do několika tematických skupin.

Články otištěné ve sledovaných denících pak byly sledovány s ohledem na tyto kategorie a tematické skupiny. Sledován byl i původ zpráv, zda byl článek provázen obrazovou přílohou, na které straně v deníku byl otištěn a zda o dané zemi referoval pozitivně či negativně.

Na základě tohoto rozboru jsme dospěly k těmto zjištěním:

1. Největší zájem byl v českých médiích o stát Chile, o němž bylo napsáno nejvíce článků (celkem 96 článků). Zvýšený zájem českých novinářů o tento stát vyvolala především aféra bývalého diktátora Pinocheta. Podobně

tematicky byly vyhraněny i články o Brazílii. Ze 76 analyzovaných článků se jich celých 81% věnovalo sportu. Velký počet těchto článků byl také doprovázen fotografiemi či ilustracemi. Na třetím místě co do zájmu českých deníků skončil stát Kolumbie (41 článků). Články věnované Kolumbii se zabývaly nejčastěji vnitřní politikou tohoto státu, velký prostor byl věnován i článkům zabývajícím se problematikou terorismu a geril. Poměrně malý zájem vzbudil stát Peru (34 článků). Většina článků se navíc věnovala jediné konkrétní události, a to aféře bývalého prezidenta Alberta Fujimoriho. Konkrétním osobnostem (ve většině případů se jednalo o prezidenty) byly věnovány i články pojednávající o Mexiku. Pouhých 31 článků napsaných o tomto státě za sledované období čtyř let řadí Mexiko co do zájmu obou deníků až na poslední místo.

2. Nejvíce se oba deníky věnovaly tematické skupině „vnitřní politika“ (zjištěno 157 článků), na druhém místě pak sportu (35 článků). O něco méně byly zastoupené tři další kategorie, a to katg. „gerily a terorismus“ (24 články), „jiné“ (22 článků) a „kultura“ (19 článků). Méně pak byla zastoupena tematická skupina „drogy a narkomafie“ (ty se ale velmi úzce vážou k poměrně hojně zastoupené skupině „terorismus“). Zcela minimálně bylo psáno o latinskoamerické ekonomice (3 články).

3. Studované deníky informovaly o sledovaných zemích Jižní Ameriky (tj. Mexiku, Brazílii, Kolumbii, Chile a Peru) velmi stereotypně. (To ukazuje např. příklad nejvíce zastoupené kategorie, a to kategorie 1. „vnitřní politika“. Ta byla sice ve sledovaném období silně zastoupena. Více než 50% příspěvků se ale věnovalo jen aférám Augusta Pinocheta (Chile) a Alberta Fujimoriho (Peru). Nejvýraznějším stereotypem bylo spojování státu Kolumbie pouze s terorismem a drogami. Tato země byla prezentována jako stát procházející ekonomickou krizí, což úzce souviselo s aktuální situací v zemi. Brazílie zas byla spojována zejména s fotbalovým mistrovstvím. Zprávy z Mexika referovaly zejména o mexické vládě a nestabilní vnitřní politice.

4. Z obou studovaných deníků projevila větší zájem o státy Latinské Ameriky Mladá fronta Dnes.

5. Většina informací zveřejňovaných na stránkách MF Dnes i Práva pocházela z některé z tiskových agentur (nejčastěji se jednalo o agenturu ČTK). I přesto jsme ve sledovaném období zaznamenaly i autorské články, i když i ty většinu svých informací čerpaly z některé tiskové agentury.

6. Rozvržení a rozsah fotografických příloh odpovídal již zjištěným výsledkům. Nejvíce fotografií bylo otištěno u článků věnovaných vnitřní politice jednotlivých států. Výraznější nepoměr jsme našli jen v případě kategorie „sport“. U sportovních článků byl doprovodný fotografický materiál velmi častý. Naopak velmi malým počtem přiložených fotografií se vyznačovala kategorie 3 věnovaná terorismu.

7. Na titulní stranu se v obou denících dostalo za sledované období pouze 14 článků. Většina z nich na titulní straně pouze začínala a pokračovala uvnitř listu.

8. Média většinou referovala o některém známém vládním politikovi či o prezidentovi, již mnohem méně se zajímala o představitele opozice či významnější osobnosti jiného než politického prostoru (jako jsou např. podnikatelé apod.).

Závěrem lze konstatovat, že sledovaná média nedokázala zcela nestranně informovat o tomto regionu a uchýlila se k určité tendenci. Spojování latinskoamerických zemí pouze s drogovou problematikou, terorismem a zločinem by mohlo mít potenciálně negativní vliv na mezinárodní vztahy (či elitní národy). Bylo by potřeba, aby čeští novináři dokázali psát a referovat o těchto zemích i z jiného úhlu pohledu a uvědomili si, že pojem Latinská Amerika nelze jednoduše zobecnit. Přála bych si, aby byl obraz Latinské Ameriky v médiích rozmanitější a vyhnul se přílišnému stereotypu. K tomu účelu by měla sloužit i tato práce.

8.1 Summary

The main of the diploma work was to study the internal situations in individual states of Latin America so as to find out, how these countries were perceived in the Czech media. As a study material a group of articles was selected between the period of 2000-2003 from two renowned national newspapers, „Mladá fronta Dnes and Práva“. Generally 278 articles were analyzed. These were studied by the help of quantity research method which is good for systematic and inter-subjective confirmation of written communication contents.

With the help of this methods, graphs and tables were formed and we were able to deduce factors that interested us. The first objective was to form a coded book which consisted of the following categories: Earth Category and Themes and Persons Involved Category.

In order to go about the analysis it was necessary to divided the research articles according to their country of origin in Latin America and also from the media it was derived, that is either from Mladá fronta Dnes a Právo and also chronologically align them into several theme groups. Among the investigated theme groups the following topics were registered; Internal Politics, Drugs and Narcotics, Guerilla and Terrorism, Economics, Natural Disasters, Culture, Sports etc.

The articles printed from the news papers were the followed up according to the above categories and theme groups. The origin of the piece of news was also followed up, that is if the articles was accompanied by a picture, on which page was the article printed and if the mentioned country was referred upon positively or negatively.

On the basis of the analysis we came to the subsequent discoveries:

1. Czech media was mostly interested in Chile which has a total 96 written articles. The increased interest was as a result of the former

dictator Pinocheta. Brazil likewise has comparatively high interests. From 76 analyzed articles a total of 81 percent was about sports. A large amount of these articles were accompanied by photographs or illustrations.

The third place was taken by Columbia with a total 41 articles. Most of the articles were about the internal politics of this country, a large part was also directed towards the problem with terrorism and guerilla. Peru has a relatively small amount of interest (34 articles). Most of the articles were specifically towards the concrete affair of the former president Alberto Fujimori. Particular personalities (mostly about the presidents) were also featured in the articles about Mexico. Only 31 articles were written about this country in a period of three years placing it at the last position overall.

2. Both newspapers mostly pursued the Internal Politics theme (157 articles) second was Sport (35 articles) and smaller part was presented by three other categories respectively Terrorism (24 articles), Others 22 (articles) and Culture (19 articles). The last written about theme was Drugs.
3. The newspapers gave a very stereotyped report on the studied Latin American countries (Mexico, Brazil, Columbia, Chile and Peru) This is mostly reflected on the report about Internal Politics. More than 50 percent of the contributed items only presented the affair of Augusto Pinocheta and Alberto Fujimori. The most stereotyped report was that of Columbia being connected only to terrorism and drugs. This country was portrayed as one undergoing economic crises which is barely connected to the actual situation in the country. News about Mexico referred on the Mexican government and its political instability.
4. Mladá fronta Dnes showed more interest concerning Latin American countries as compared to Právo.
5. Most of the information publicized by Mladá fronta Dnes and Právo were basically from some of the press agencies (often from ČTK agency).

6. The layout and extent of the tabloid pictures matched ascertained results. Most photographs were printed alongside articles concerning internal politics of particular states. We found an outstanding disproportion only in the category of sports. Sport articles were more often accompanied by photographic material. On the contrary very few photographs accompanied the terrorism category.
7. The front page on the newspapers during the analysis period featured only 14 articles. Most of the articles has a beginning on the front page and the full story on an inside sheet.

In conclusion, it can be said that the media failed to inform about the region fully and without bias. Associating Latin American countries only with drug problems, terrorism and crime can be a potential negative influence on international relationships (Elite states). It is therefore necessary for Czech journalists to be able to write and refer to the named countries in a different perspective and to realize that the concept of Latin America cannot be simply generalized. I would wish that the picture of Latin America in the media should be more diverse and avoid excessive stereotypes. This work is also towards achieving this goal.

8.1 Literatura

- Burton, G., Jirak, J.: Úvod do studia médií, Brno 2001
- FELAFACS: Federación latinoamericana de facul. de comunicación social
- Fiske, J.: Introduction to Communication Studies, London, Methuen. 1982
- EFE: Anuario iberoamericana, fundación EFE, Madrid 2001
- DeFleur, Ml. Ballová-Rokeachová, S.: Teorie masové komunikace, Praha, Karolinum 1996.
- Galtung, J. Ruge, M. The structure of Foreign News. In Tumber, H.: News: a Leader. 1st. Oxford University Press, 1999
- Jiráček, J., Kopplová, B.: Média a společnost, Praha: Portal, 2003
- Kunczik, M.: Základy masové komunikace. Praha : Karolinum, 1995
- Lang, G., Lang, K. Public Opinion, 1981
- Lippmann, W.: Public Opinion, Toronto-Macmillan Canada, 1965
- McQuail, D.: Úvod do teorie masové komunikace, Praha, Karolinum, 1999.
- Vysekalová, J.: Obsahová analýza, Brno, Mospra 1993.
- Šubrt, J. a kol.: Kapitoly ze sociologie veřejného mínění – teorie a výzkum, Praha, Karolinum 1998.
- Disman, M.: Jak se vyrábí sociologická znalost, Praha, Karolinum 2000.
- Osvaldová, B., Halada, J. a kol.: Encyklopedie praktické žurnalistiky, Praha, Libri 1999.
- SCHULS, W. a kol.: Analýza obsahu mediálních sdělení, Centrum mediálních studií, Praha, Karolinum 1998.
- Trunečková L.: Tiskové agentury, Praha, Karolinum 1997.
- Lábová, A.: Základy fotožurnalistiky II, Praha, Státní pedagogické nakladatelství 1990.
- Šmok, Jan.: Za tajemstvími fotografie, Martin, Osveta, 1975.

Prameny/Zpracovávané deníky:

MLADÁ FRONTA DNES: ročníky 2000-2003

PRÁVO: ročníky 2000-2003

Internetové stránky:

www.mafra.cz / www.pravo.cz / www.elpais.com / www.efe.com
www.tlc.com / www.colombia.com / www.peru.com

PŘÍLOHA Č. 1

Statistické údaje: Mexika, Brazílie, Kolumbie, Chile a Peru

TABULKA Č.1.1 Statistické údaje o Mexiku v MF DNES od 2000 do 2003

	Titulek	Datum	Autor/Zdroj	Foto	Strana
1	Pirátské sanítky brazilu Mexikem	3.6.2000	REUTERS, s	*	14
2	Mexiko: začátek konce rekordně staré strany	1.7.2000	pp	*	10
3	Lidé v Mexiku volili nového prezidenta	3.7.2000	ČTK	*	10
4	Jak se Fox stal hlavou Mexika	4.7.2000	M. Vodička	*	12
5	Mexiko zažilo zemětřesení	22.7.2000	AFP	*	12
6	Mexický prezident složil přísahu	2.12.2000	ČTK	*	10
7	Mexický Popocatepetl se uklidnil	22.12.2000	ČTK	*	10
8	Mexičtí dělníci VW si vynutili zvýšení platu	22.8.2001	ČTK	*	C2
9	Náhota k herectví jednoduše patří... Salma Hayeková	26.10.2002	ČTK	ČTK	B3
10	Zemětřesení v Mexiku: přes 20 obětí	23.1.2003	ČTK	*	A8
11	Série vražd žen v Mexiku nekončí	3.6.2003	ČTK	*	A10
12	Mexická vládní strana utrpěla porážku	14.6.2003	ČTK, REUT	*	A10

TABULKA Č.1.2 Statistické údaje o Mexiku v PRÁVU od 2000 do 2003

	Titulek	Datum	Autor/Zdroj	Foto	Strana
1	Mexická kontroverzní star Gloria Trevi	17.1.2000	REUTERS	REUTERS	9
2	Mexičtí studenti stojí před soudem násilí během univerzitní st	10.2.2000	CNN, BBC	*	9
3	Protesty za propuštění studentu přerostly v mítink mexické op	11.2.2000	ČTK, aa	*	8
4	Mexiko otočilo kormidlem	4.7.2000	ap	REUTERS	8
5	Zemětřesení vyděsilo Mexiko	22.7.2000	DPA, CNN	*	7
6	Mexiko se těší na Foxe jako na vykupitele	1.12.2000	vp	*	8
7	Foxův nastup připomínal královskou korunovaci	2.12.2000	ČTK	*	8
8	Tisíce lidí odmítají evakuaci od bouřlivého Popocatepetlu	19.12.2000	CNN, ČTK	CNN, ČTK	10
1	Mexickému jihu hrozí opět násilí	22.8.2001	CNN,aa		9
2	Mexiko asi v ČR zruší ambasadu	31.1.2001	ČTK, EFE	*	10
3	Zapatisté uvítali Foxovo gesto	5.1.2001	aa, CNN	*	9
4	Zapatisté vystoupili triumfálně do mexického hlavního města	12.4.2001	DPA, BBC	*	7
5	Zapatisté vstoupili do pohitky	29.4.2001	aa	*	8
6	Zapatisté oslovili kongres	30.4.2001	aa	*	8
1	V Mexiku válčily drogové gangy	2.5.2002	ČTK	*	8
2	Mexiko otevřelo tajně policii archiv	15.7.2002	J. Tuckman	*	9
3	Papež Jan Pavel II v Mexiku	18.7.2002	ČTK	REUTERS	9
4	Mexičtí farmáři porazili Foxe	18.7.2002	ČTK	*	9
5	Fox má další problém kvůli financování volební kampaň	27.7.2002	ČTK, aa	*	8

TABULKA Č. 2.1 Statistické údaje o Brazílii v ME DNES od 2000 do 2003

	Titulek	Datum	Autor/Zdroj	Foto	Strana
1	Brazílský klub získal světový titul	17.1.2000	ČTK	*	III
2	Mezinárodní fotbalové federace - anketa FIFA - Rivaldo	25.1.2000	*	REUTERS	28
3	Kdo byl vlastně první v Brazílii? oslavy 500 výročí objevení	27.1.2000	ČTK	*	10
4	Objeveny neznámé indiánské kmeny	29.1.2000	ČTK	*	10
5	Amazonské Indiany laka Internet	10.2.2000	ČTK-AP	*	10
6	Brazílie slaví své "objevení", ale Indiani se bouří	17.2.2000	REUTERS	REUTERS	12
7	Karneval v Riu je také skvělý byznys	7.3.2000	S. Kazecky	REUTERS	12
8	Ronaldo má syna, brazilský fotbalový útočník	7.4.2000	*	REUTERS	23
9	Fotbalový hrdina znova padl: "Bude mít silu stát!" - Ronaldo	15.4.2000	*	REUTERS	29
10	Brazílie vzdala boj o fotbalový šampionát	4.7.2000	*	*	25
11	Brazílský film se vrátil a vyhrál globus	17.7.2000	M. Spačková	*	11
12	Brazílie zraje v kvalifikaci	20.7.2000	ČTK	REUTERS	23
13	Brazílské údolí smrti opět bez kromě decha	22.7.2000	REUTERS	*	12
14	Brazílští muži si stále často nechávají upravovat tělo	19.8.2000	ČTK, AP	*	12
15	Rio de Janeiro chystá velefestival	13.9.2000	ČTK	*	12
16	Ronaldo se po operaci léčí v Brazílii	21.11.2000	AP	AP	25
17	Kuerten pobláznil Brazílii	5.12.2000	*	*	24
18	Figo a Rivaldo zůstali vzadu	12.12.2000	REUTERS	*	28
19	Romário zářl	22.12.2000	REUTERS	REUTERS	21
1	Bez plavek to zkrátka v Riu nede	12.1.2001	ČTK	*	10
2	Brazílci chtějí být krásnější plastické operace	17.1.2001	ČTK	*	12
3	Brazílský Woodstock vřehol - Festival Rock v Riu	20.1.2001	REUTERS	REUTERS	19
4	Ronaldo se už těží na návrat	27.1.2001	REUTERS	*	23
5	Brazílský rybar v... kokam	6.3.2001	ČTK	*	15
6	Ronaldo se vrtí na travníku kořeno už je v pořádku	23.5.2001	ČTK	TPA-ČTK	28
7	Brazílský zloděj ukradl 5300 aut	30.5.2001	ČTK	*	11
8	Ronaldo už neskončil do Poharu FIFA	21.9.2001	ČTK	*	C8
9	Ronaldo se trefil	10.12.2001	AP	*	22
1	Nejslovnější karneval roztančil ulice Riu	11.2.2002	ČTK,JI	*	A11
2	Do ulic města se letos vrátí tradiční veselice	11.2.2002	REUTERS, a	*	A11
3	V Riu při sambě přšlo	12.2.2002	ČTK	*	A8
4	Brazílci při vzpouře bylo zapřeno sedm vozů	15.5.2002	ČTK	*	A10
5	Brazílie jde do finále. Jsme ve finále	27.6.2002	ČTK	AP	1. Pol. str.
6	Úkol splněn: Brazílie v finále	27.6.2002	ip	AP	C1
7	Jeden gol je cesta do finále	27.6.2002	ip	*	C1
8	Vítězi - destrukce, útočníkům se před tmajem nepomohlo	27.6.2002	lis	*	C2
9	Střela bodlem, kterou přinesla Brazílie finále	27.6.2002	lis	AP	C2
10	Brazílie je fotbalovým mistrem světa	1.7.2002	spo	ČTK	1. Str. a C1
11	Brazílie je popate zlata	1.7.2002	spo	AP	C1
12	Vítěznou modlitbu zaradil Ronaldo	1.7.2002	ip	*	C1-C3
13	Jak útočník prokopl "berlínskou zeď"	1.7.2002	ip	*	C3
14	Dvě trefili oba, sní Brazílii	1.7.2002	lis	*	C3
15	Brazílie se bavila jako při karnevalu	1.7.2002	ČTK	REUTERS	A10
16	Vzdor Krizím brazilský teromem žne	2.7.2002	in	AP	C1
17	Bra - sil, Bra - sil!!! A tak se prozival titul	2.7.2002	mm	*	C2
18	Slavné brazilské bikiny	10.8.2002	*	AP	A12
19	Rio se raduje ze zivota	25.2.2003	*	ČTK, TPA	A12
20	Loučení se sambou	5.3.2003	*	ČTK, TPA	A12

TABULKA Č. 2.2

Statistické údaje o Brazílii v PRÁVU od 2000 do 2003

	Titulek	Datum	Autor/Zdroj	Foto	Strana
1	Brazilce Elber se už cítí jako Evropan	4.1.2000	ČTK	*	18
2	Pelé byl zvolen fotbalistou století	5.1.2000	ČTK	REUTERS	20
3	Žraloci se stahují k Rio de Janeiro	6.1.2000	ČTK	*	8
4	Cesar Luis Menotti hodnotí pro Právo ... Brazílie	8.2.2000	C. L. Menotti	*	22
5	Začal karneval v Rio	6.3.2000	ČTK	REUTERS	8
6	Karnevalové probuzení v Rio	8.3.2000	CNN, ČTK	ČTK, AP	9
7	Ronaldo už je po operaci	11.1.2000	ČTK	REUTERS	24
8	Osadníci zastřelili Indiána z neznámého kmene	26.9.2000	CNN, aa	REUTERS	8
9	Brazilský producent dostal pokutu z mutovaná kuřata	6.12.2000	ČTK	*	8
1	Sting studoval tajemství samby	8.1.2001	DPA, rk	*	8
2	Ronaldo zíral do úst pistoli	7.2.2001	BBC	*	8
3	Brazilské úřady vyjednaly konec největší vězeňské vzpoury	20.2.2001	CNN	*	7
4	Rukojmí odvrátil masakr	21.2.2001	CNN, aa	*	9
5	Brazilští vězni se opět bouří	22.2.2001	CNN, ČTK	ČTK, EPA	8
6	Královna samby z taneční školy Leão de Nora	26.2.2001	*	*	8
7	Špičková tanečnice samby	28.2.2001	*	*	8
8	Petrobras čelí za havarií po útoku a soudním sporům	23.1.2001	CNN, BBC, s	*	8
1	Tanečnice samby	13.2.2002	*	*	10
2	Ronaldo poslal podílem Brazilci do úmluvy	27.6.2002	REUTERS	REUTERS	20
3	Brazilci mrtví světa	1.7.2002	ČTK, EPA	ČTK, EPA	1 a 10
4	Brazilský odborový aktivista v Amazonii	1.8.2002	aa	*	9
5	V Brazílii může zvrátnit odborar v neděli sde 115 milionu...	5.10.2002	aa	*	9
6	Brazilci už mají jasného prezidentského favorita	3.10.2002	CNN, BBC	*	8
1	Rytmus samby zase ovládne Rio	28.2.2003	ap	ČTK, AP	9
2	Brazilský ministr přiznal prohru ve valse s organizovaným z	9.6.2003	G. Zobel	*	9
3	Brazilští vědci vyvinuli jedlou ložní na zeleninu	30.8.2003	CNN, ČTK	REUTERS	9
4	V Brazílii pracuje 40 tisíc otroků	29.10.2003	ČTK	*	9
5	Matie rozkrádá amozonské pralesy	1.12.2003	DPA, ps	DPA	11

TABULKA Č. 3.1 Statistické údaje o Kolumbii v MF DNES od 2000 do 2003

	Titulek	Datum	Autor/Zdroj	Foto	Strana
1	Členové červeného kříže promluví	6.1.2000	ČTK	*	8
2	V zapomenutém koutku Kolumbie se pláči hlavně kokamem	7.1.2000	ČTK	REUTERS	10
3	Zemřel, když upířoval urady, že je nazvu	3.6.2000	ČTK	*	14
4	Kolumbijci včera stavkovali	5.8.2000	ČTK	*	12
5	Plán Kolumbie vzbuzuje otázky	30.8.2000	pp	REUTERS	13
6	Cheeme pomoci, řekl v Kolumbii Clinton	1.9.2000	pp	ČTK-AP	11
7	Sladká odměna na stupních vítězů pro vítěze desáté etapy záv	5.9.2000	*	ČTK-AP	10
8	Ošklivá Betty z Kolumbie dala život na zámku	11.9.2000	ČTK-REUTERS	*	14
9	Kolumbijci mají svůj plán, říká bývalý kom	11.9.2000	ČTK-REUTERS	*	20
1	Produceři chřestí zákeřnou	17.1.2001	REUTERS	*	11
2	Vybuchy na území zrušily	26.8.2001	ČTK	*	10
3	Kolumbijští povstalci chtějí se srovnat s	25.9.2001	ČTK-REUTERS	*	A6
1	Kolumbijští povstalci ochromí dopravu	25.1.2002	*	*	A10
2	Rozdává viagru, aby povzbudila Kolumbijce	26.1.2002	ČTK	*	A8
3	V Andách našli trosky zmizelého letadlo	30.1.2002	ČTK	*	A8
4	Kolumbie míří k válce	22.2.2002	pp	*	A8
5	V Kolumbii unesli kandidátku na prezidenta	25.2.2002	ČTK	*	A8
6	V Kolumbii zatkl pašeráka-rekordmana	28.2.2002	ČTK-AP	*	A9
7	Vybuch bomby v autě usmrtil 12 Kolumbijců	8.4.2002	ČTK, pp	*	A9
8	Kolumbie volila prezidenta	27.5.2002	ČTK	*	A8
9	Inauguraci kolumbijského prezidenta provázela smrt	9.8.2002	ČTK	*	A10
10	Kolumbie venkov se brání ozbrojeně	24.8.2002	ČTK	*	A12
1	noseč nechali Senátoři pomáhat	1.9.2003	ČTK	AP	A8
2	Hlavním městem Kolumbie je nyní Cúcuta	3.9.2003	ČTK	*	A12
3	Bomba zabila v Kolumbii 15 lidí	25.2.2003	ČTK	*	A12

TABULKA Č. 3.2 Statistické údaje o Kolumbii v PRÁVU- 2000 DO 2003

	Titulek	Datum	Autor/Zdroj	Foto	Strana
1	Kolumbijský geril po roce mluví o jednání s vládou	13.1.2000	A. Petželka	REUTERS	7
2	Kolumbijci tajně jednájí se španělskou	5.2.2000	A. Petželka	REUTERS	9
3	Kolumbijští povstalci vyhlásili válku USA	2.3.2000	aa	*	8
1	V Kolumbii se zase rozbíhá boj s ozbrojenými	26.3.2000	CNN, aa	*	8
5	Kolumbijští povstalci na území často odpovídají mohutným	11.12.2000	CNN, aa	CNN, ČTK	10
6	Čistící bot Luis F. Díaz nadešel politickou kariéru	8.1.2001	*	*	22
7	Kolumbie zažila únos 190 rukojmí	18.5.2001	CNN, ČTK	*	9
1	Kolumbie se pustila do plošné likvidace kokových plantáží	17.1.2002	aa	*	9
2	Bogota vytáhla na rebely	22.2.2002	ČTK, AP	*	8
3	Arcibiskup z Cali podlehl atentátu	18.5.2002	ČTK, AP	*	8
4	Nálož roztrhala 12 Kolumbijců	8.4.2002	ČTK	*	8
5	Kolumbie zvolila Uribeho pevnou ruku	28.5.2002	ap	*	8
1	Kolumbie registruje nižší počet únosů	29.8.2003	ČTK	*	9
2	Kolumbijští teroristé převzali rukojmí	29.10.2003	ČTK	*	9
3	Uribeho opustili únosci rukojmí	12.11.2003	BBC, aa	*	11
4	Povstalci požadují výměnu zajatců	6.2.2003	DPA, tan	REUTERS	8
1	Na vládní boj s pestováním koky	29.1.2001	*	*	60
2	Stát s největším počtem únosů	7.5.2001	*	*	60
3	Představitelé revolučního ozbrojených FARC	2.7.2001	*	*	60
4	Formálního obvinění se dočkala trojice členů irské republikán	24.8.2001	*	*	18
5	Fabio Ochoa, jeden z pobocníků drogového barona P. Escoba	17.9.2001	*	*	64
6	Odvlečení do džungle, 1. noseč v Kolumbii vás popraví, nebo s	3.11.2003	*	AP	70

TABULKA Č. 4.1 Statistické údaje o Chile v MF DNES od 2000 do 2003

Titulek	Datum	Autor/Zdroj	Foto	Strana
1 Pinochet čeká zřejmě cestu domů	13.1.2000	pp	REFTERS	8
2 Exdikátor, neznámá karta vojů v Chile	13.1.2000	pp	REFTERS	8
3 Pinochet osud nejasný	14.1.2000	pp	*	10
4 Co je bývalému diktátorovi? Zečla přesne to vi malokdo	14.1.2000	pp	*	10
5 Chile má v čele opět prezidenta socialistu	18.1.2000	*	*	10
6 Pinochet: akce navrát zaháena	20.1.2000	ČTK, pp	*	11
7 Pinochet ma poškozen mozku, zjistili lékaři	17.2.2000	REFTERS, s	*	12
8 Pinochet se poranil při pádu v koupelne	21.2.2000	ČTK	*	12
9 Dnes se rozhodne o Pinochetovi	23.2.2000	ČTK	*	11
10 Pinochet se vrací domů ale neví, co ho tam čeká	3.3.2000	ČTK	REFTERS	1
11 Pinochet čeká pozmenena	3.3.2000	P. Pošusta	REFTERS	10
12 Kočiči dráp, nový lek na zubní kaz	3.3.2000	ČTK	*	11
13 Pinochet je doma, jeho odpurci se nevzdávají	30.3.2000	J. Stuchlíkov	REFTERS	10
14 Generál Pinochet je opet v čine	4.3.2000	P. Pošusta	REFTERS	12
15 Pinochet: Britové sěnan dmnaly	4.3.2000	pp	*	10
16 Případ Pinochet zapma i soud v Chile	7.3.2000	T. Wiker	*	11
17 Pinochet znovu hospitalizován	22.3.2000	ČTK	*	10
18 Chilane chtějí soudit Pinocheta	24.3.2000	ČTK	*	12
19 Pinochet se už bát nemusí	27.3.2000	ČTK	*	10
20 Pinochet zbavil soud v Chile immunity	28.3.2000	ČTK	ČTK-AP	12
21 Pinochet už není nedotknutelný	27.5.2000	A. Vlček	*	10
22 I když nejvyšší soud mlčí, Pinochet asi ztratil immunity	3.8.2000	pp	*	8
23 Pinochet už není nedotknutelný	10.8.2000	A. Vlček	*	10
24 Pinochet už nepuđe do vězení, říká ministr	12.8.2000	ČTK	*	10
25 Případ Pinochet inspiroval čine zeme regionu	5.9.2000	A. Vlček	REFTERS	14
26 Chilane protestovali i oslavovali, 27 vrací Pinocheta	5.9.2000	ČTK	*	11
27 Pinochet čeká soud za zločin	2.12.2000	pp, AP	*	11
28 Pinochet čeká domácí vězení	4.12.2000	pp	*	10
29 V dějinách diktatur je Chile poznámkou	10.12.2000	T. Klyvaňa	*	9
30 Odsouzení Pinochet a podporci další diktatory	8.12.2000	J. Smid	REFTERS	9
31 Chilský soud při tak odvolání Pinocheta	12.12.2000	REFTERS	*	11
32 Pinochet nyní vyhrál, ale čeká ho další kolo	21.12.2000	pp	*	11
33 Pinochet v nemocnici	22.12.2000	ČTK	*	12
1 Pinocheta čekají testy a vyslechy	1.1.2001	ČTK	*	12
2 Pinochet se vyhýbá vyšetření	8.1.2001	ČTK	*	8
3 Pinochet k lékaři	10.1.2001	ČTK	*	11
4 Pinochet na testech v nemocnici	11.1.2001	ČTK	*	10
5 Pinochet trpí leikou demenci	17.1.2001	ČTK	*	10
6 Chile Armada Pinocheta nemá	22.1.2001	ČTK	*	10
7 Soudec Guzman vyslechl Pinocheta	24.1.2001	ČTK	*	11
8 Augusto Pinochet je v nemocnici	27.1.2001	ČTK	*	10
9 Pinochet opět čeká vězení, ani doma	31.1.2001	ČTK	*	12
10 Pinochet muže před soud	9.3.2001	ČTK	*	8
11 Chile a Peru pry čekají silna zemetřesení	28.6.2001	Praha	ČTK-AP	A8
1 Pinochet je už za vodou	3.7.2002	ČTK	*	A14
2 Pinochet a Allende našli společný ton, alespoň díky svým pot	14.9.2002	ČTK, pp	*	A11
1 Astronometry udivuje "placata" hvězda	14.6.2003	ČTK, sa	*	A12
2 Chile si připomína doslova a pohybe mář	11.9.2003	ČTK, pp	AP	A12
3 Pinochet unika pozornosti, obrátí zámoř	11.9.2003	pp	*	A12

TABULKA Č. 4.2

Statistické údaje o Chile v PRÁVU od 2000 do 2003

	Titulek	Datum	Autor/Zdroj	Foto	Strana
1	Pinochetovi vysvitla nadeje.	6.1.2000	ČTK, aš	ČTK	1 a 7
2	Sraw nezveřejní výsledky testu Pinocheta zdravotního stavu	14.1.2000	BBC, aš	*	7
3	Tvrdy boj o prezidentské křeslo vyvrholil v Chile	15.1.2000	aa, BBC	*	8
4	Prezidentem Chile bude socialista Ricardo Lagos	18.1.2000	aa, BBC	RIUTERS	8
5	Británie povolí přistání letadla pro Pinocheta	19.1.2000	BBC-ČTK	*	7
6	Letoun pro Pinocheta	19.1.2000	BBC-ČTK	ČTK-AP	7
7	Belgie a Francie požádají o vydání Pinocheta	22.1.2000	ČTK	ČTK-AP	8
8	Chilský soud osvobodil Pinocheta z vězení	26.1.2000	ČTK-DPA	*	8
9	Chilské letadlo níz čeka na Pinocheta v Británii	31.1.2000	BBC, ap	*	7
10	Britský nejvyšší soud odmítl žádost Pinochetových odpurcu	1.2.2000	ČTK	*	7
11	V kauze Pinochet odvolací systém	8.2.2000	BBC, aš	*	8
12	Soud vyšel vstříc odpurcům Pinocheta	9.2.2000	ČTK, aš	*	8
13	Soud uložil vládě zveřejnit zprávu o Pinochetově zdraví	16.2.2000	DPA, BBC, a	*	8
14	Pinochet trpí poškozením mozku	17.2.2000	BBC-ČTK	*	8
15	Madrid má vysvětlit únik Pinochetova chorobopisu	18.2.2000	ČTK	RIUTERS	8
16	Pinochet utrpěl úraz v koupelne	22.2.2000	ČTK, aš	*	8
17	Pinochet je na svobodě	3.3.2000	CNN, DPA	RIUTERS	1 a 8
18	Pinochet uvítán jako hrdina	5.3.2000	BBC, CNN	RIUTERS	7
19	Chilská vláda kritizovala armadu za vitání Pinocheta	6.3.2000	ČTK	*	7
20	Chilský soud požaduje zrušení imunity Pinocheta	7.3.2000	ČTK	*	7
21	Pinochetovi se vratila jiskra	10.3.2000	ČTK, CNN, a	*	8
22	Lagos se újímá vlády v Chile	11.3.2000	aa	*	7
23	Pinocheta k soudu	20.3.2000	aa, ČTK	*	8
24	Pinochet v nemocnici	22.3.2000	ČTK, aa	*	8
25	Prezident Lagos navrhl vyjetí zločiny napachane za Pinoche	21.5.2000	CNN, aa	RIUTERS	8
26	Pinochet bez doživotní tresty	25.5.2000	CNN, aa	ČTK-AP	1 a 10
27	Pinochet očekává verdikt o odpovědnosti za teror	21.7.2000	ap	RIUTERS	8
28	Z jednání o imunitě Pinocheta zveřejní zprávu	2.8.2000	CNN, DPA	ČTK-AP	7
29	Pinochetovy režim prozradil, že Pinochet byl v zahraničí	7.8.2000	DPA, kov	*	8
30	Pinochet přišel o imunitu	9.8.2000	ČTK, aa	ČTK-AP	1 a 7
31	Měsíc před soudním vyslechnem Pinochet vyzval Chile k jedn	6.9.2000	CNN, aa	*	7
32	Na Pinocheta vydán zatýkac	2.12.2000	ČTK, CNN	*	7
33	Pinochet opět rozdělil Chile	7.12.2000	ap	*	8
34	Chilský nejvyšší soud zbavil Pinocheta obvinění	21.12.2000	CNN, ap	*	7
1	Pinochet půjde na lékařské testy a pote bude znovu obžalovan	4.1.2001	aa, CNN	*	8
2	Pinochet odmítl testy	8.1.2001	aa	*	7
3	Pinochet k vyslechu až v pondělí	10.1.2001	aa	*	10
4	Pinochet byl na prohlídce	11.1.2001	aa	*	7
5	Pinochet je před soud	18.1.2001	aa	*	8
6	Pinochet bude stíhan	31.1.2001	DPA, ČTK	*	7
7	Pinochetovým jedním z nepřítelů na tade ten soudní proces	31.1.2001	DPA, ČTK	*	7
8	Pinochet muže být obžalovan možná ten kvůli zločinu	11.4.2001	CNN, aa	*	9
9	Pinochetovi semnou otisky prstu jako nějakému kapsaře	30.5.2001	DPA, ČTK	*	9
1	Chile a Mexiko podporilo plan sledovat kubu	17.1.2002	*	*	8
2	Pinochet se vzdal doživotního senatorství	8.7.2002	ČTK	*	8
3	Pinochetovi generalové do vězení	7.8.2002	CNN, DPA	*	8

TABULKA Č. 5.1 Statistické údaje o Peru v MF DNES od 2000 do 2003

	Titulek	Datum	Autor/Zdroj	Foto	Strana
1	Splněny sen bývalého čestce hot taline	27.1.2000	pp	RUEFFERS	12
2	Fujimori podvádí, tvrdí opozice v Peru	12.1.2000	pp	*	10
3	Peruánci volbám nevěří	13.1.2000	ČTK	*	12
4	Peru se dočká ještě druhého kola voleb	14.1.2000	ČTK	*	11
5	Peru čekají podivné volby hlavy státu	27.5.2000	pp	RUEFFERS	10
6	Fujimori vyhrál, slavit nemůže	30.5.2000	pp	RUEFFERS	12
7	Fujimori oznámil, že ho stačí odstoupit	18.9.2000	ČTK	ČTK	18
8	Fujimori šokoval své krajané i svět	19.9.2000	A Vltchek	AP	12
9	Peruánský prezident opouští úřad	20.10.2000	ČTK-RUEFF	*	12
10	Peruánský prezident podal demisi	21.11.2000	ČTK	*	11
11	Fujimori stín žil jako Bona	13.12.2000	RUEFFERS	*	10
1	Peru se ptá: je Lori obětí teroru?	21.3.2001	pp	RUEFFERS	11
2	Peruánci zvolili reformátora	5.6.2001	ČTK	RUEFFERS	13
3	Peru zasáhlo zemětřesení	25.6.2001	ČTK	*	A8
4	Peru vydalo zatykač na Fujimoriho	3.8.2001	ČTK	*	A6
5	Peruánci viní Fujimoriho z vraždy Tokio, let však nevydá	29.8.2001	ČTK	*	A8
6	Exploze pyrotechniky v Peru si vyžádala přes dvě stě životů	31.12.2001	ČTK-AP	*	A8
7	Vybouchl petard v Peru zabito sto lidí	2.1.2002	ČTK	*	A8
8	Zoo party v Peru se změnila v omráčeno	22.7.2002	RUEFFERS, a	*	A10
9	Dostane se na svobodu? Abimael Guzman	11.2.2003	ČTK	ČTK	A10
10	Peru požádalo Japonsko o vydání exprezidenta	8.8.2003	ČTK	*	A11

TABULKA Č. 5.2 Statistické údaje o Peru v PRÁVU od 2000 do 2003

	Titulek	Datum	Autor/Zdroj	Foto	Strana
1	Peru je přísnější na turisty	12.2.2000	ČTK	*	15
2	Fujimori potřeby si nechal zvolit prezidentem v Peru	30.5.2000	CNN, aa	ČTK-AP	9
3	Krise v Peru se dál vyhoršuje	20.9.2000	DPA, ČTK	*	8
4	Fujimori nemusí zpět do Peru	22.11.2000	ČTK	ČTK-AP	8
5	Machu Picchu sází přes hranice s Amerikou	9.3.2001	CNN, aa	*	10
6	V Peru desítky mrtvých na zemětřesení	25.6.2001	DPA	AP	9
7	Peru má prezidenta Induana	30.7.2001	ČTK	RUEFFERS	13
8	Peruánská justice - Fujimoriho ze spolumpovědnosti za...	7.9.2001	ČTK	ČTK-AP	8
9	Peru: dvacet let pro Američany zabit	20.2.2002	DPA	*	8
10	V troskách domu v Peru zraněno 11 lidí	22.1.2002	*	*	8
11	Fujimori stězoval tisíce peruanec	27.7.2002	aa	*	9
12	Peru: pád letadla nepřezito 40 lidí	13.1.2003	DPA, ČTK	*	9
13	Toledo jmenoval premiérem zemi	30.6.2003	ČTK, DPA	ČTK-AP	8

PŘÍLOHA Č. 2

Kodovací kniha

Kódovací kniha

1. Identifikační proměnné

příslušnost jednotky	kód	definice jednotky	poznámka
1.1. 1) Zdroj dokument	1	Mladá fronta Dnes	
	2	Právo	
1.1. 2) Datum	1.1.2000a	1. ledna 2000 a dále podle klíče	Vzor konstruování proměnné
1.1. 3) Strana	1	první strana periodika	Vzor konstruování proměnné
	2	druhá strana	

2 Systemizující proměnné

2.1 Analyzované proměnné

2.1. 1) Aktér

1	Prezident
2	Vládní politik
3	Opoziční politik
4	Podnikatel
5	Novinář
98	Jiné
99	Nelze určit

2.1. 2) Téma

1	vnitřní politika
2	drogy, narkomafie
3	gerily, terorismu
4	ekonomka, hosp.
5	přírodní katastrofa
6	kultura
7	sport
98	jiné

2.1. 3) Autorství

1	celé jméno autora
2	zkratka
3	ČTK
4	jiná agentura

2.1.4) Země

1	Mexiko
2	Brazílie
3	Kolumbie
4	Chile
5	Peru

2.1.5) Přítomná foto, ilustrace

1	Ano	Fotografie grafika atd.
2	Ne	

PŘÍLOHA Č. 3

Nejdůležitější události v letech 2000 – 2003
(Zdroj: Česká tisková kancelář)

MEXIKO

Nejdůležitější události v letech 2000 – 2003

23-03-2000

Mexiko a EU podepsaly v Lisabonu dohodu o volném obchodu, první mezi EU a zemí Latinské Ameriky a členské země NAFTA.

02-07-2000

V prezidentských volbách zvítězil kandidát opoziční Strany národní akce (PAN) Vicente Fox (46,4 procent), druhý Francisco Labastida Ochoa (PRI) 36,9 procent); opoziční koalice Spojenectví pro změnu tvořena PAN a Mexickou ekologickou stranou zelených (PVEM) získala většinu v obou komorách Kongresu.

01-12-2000

Prísahu složil nový mexický prezident Vicente Fox a ukončil tak 71 let trvající vládu PRI (Institucionální revoluční strany).

15-12-2000

Úřady nařídily evakuaci až 50.000 lidí žijících v okruhu 12 kilometrů kolem sopky Popocatepetlu poté, co sopka od 14-12-2000 více než dvěstěkrát vychrlila oblaka kouře.

25-02-2001

Představitelé EZLN zahájili v Chiapasu 3000 kilometrů dlouhou cestu po 12 mexických státech; cesta vyvrcholila 11. března 2001 příjezdem do centra hlavního města. Hlavním cílem akce bylo zákonné uznání práv indiánského obyvatelstva.

25-04-2001

Senát Kongresu schválil zákon o právech a kultuře indiánského obyvatelstva.

12-07-2001

Zákonodárná shromáždění ve státech Michoacán a Nayarit ratifikovaly ústavní reformu, která má zvětšit práva indiánského obyvatelstva.

28-01-2002

Vláda oznámila konec pozemkové reformy, která byly jedním z oznámil nový nelegálnosti vlastnictví půdy.

31-07-2002

Na návštěvě papež Jan Pavel II.

31-12-2002

Exploze pyrotechnických produktů na tržišti ve městě Veracruz si vyžádala nejméně 37 mrtvých.

21-01-2003

Západní část země postihlo silné zemětřesení, které si vyžádalo 29 obětí a o domov připravilo na 30.000 lidí.

28-11-2003

Přes 200.000 lidí protestovalo v Mexiko City proti fiskální reformě, kterou prosazuje Prezident Vicente Fox.

BRAZÍLIE

Nejdůležitější události v letech 2000 – 2003

18-01-2000

Odvolán ministr obrany Eldio Alvarez, nahradil jej Geraldo Magela Quintao.

1-10-2000

Místní volby; volba nových starostů a členů 5656 městských a důležitý úřad starosty hlavního města.

17-04-2001

Kurs reálu se snížil na 2,198 BRL za dolar a dostal se tak na nejnižší úroveň od svého zavedení v polovině roku 1994. Měna totiž doplácí na obavy, které mají investoři z dopadů korupčního skandálu na ekonomiku země. Spekulace o korupci mezi vrcholovými politiky začaly nabývat na intenzitě v minulých dnech, kdy se objevily informace, že byla zpronevěřena až miliarda dolarů. Do korupčního skandálu má být zapleten i šéf brazilského Senátu.

25-05-2001

Světová banka schválila Brazílii půjčku 404 miliónů USD na posílení finančního sektoru. I

18-09-2001

Předseda Senátu Jader Barbalho odstoupil v souvislosti s vyšetřování pro podezření ze zpronevěry veřejných fondů.

07-08-2002

MMF schválil Brazílii úvěr v rekordní objemu 30 miliard dolarů Měnový fond zatím žádné jiné zemi tak štědrá pomoc nedal a jejím poskytnutím chce podpořit ekonomiku, která je zasažena ztrátou investorské důvěry.

23-09-2002

Téměř dvě desetiletí po skončení vojenské diktatury z let 1964 – 85 brazilská vláda zpřístupnila archivní materiály, jež by mohly poskytnout významné stopy při pátrání po stovkách lidí, kteří byli za diktatury zavražděni nebo zmizeli.

27-10-2002

Druhé kolo prezidentských voleb: zvítězil Luiz Inácio Lula da Silva se ziskem 61,27 procenta hlasů.

01-01-2003

Prezidentského úřadu se ujal Luiz Inácio Lula da Silva, viceprezidentem José Alencar.

11-01-2003

V platnost vstoupila nová verze občanského zákoníků, která mj. zajistí ženám v manželství stejná práva jako mužům. Nová verze nahradila původní text, jenž platil od roku 1916.

06-06-2003

Na ministerském setkání v Brazílii založil JAR, Brazílie a Indie politicko-ekonomický blok s cílem posílit obchod a spojit politické síly v jednání s bohatými zeměmi.

21-12-2003

Míra analfabetismu odhadována na 13,3 procent; podle statistik sexuálně zneužíváno minimálně půl milionu dětí.

KOLUMBIE

Nejdůležitější události v letech 2000 – 2003

03-08-2000

Jednodenní stávka 700.000 státních zaměstnanců protestujících proti vládnímu programu úsporných opatření.

30-08-2000

Americký prezident Bill Clinton během jednodenní návštěvy Cartageny přislíbil finanční pomoc ve výši 1,319 miliardy dolarů určeno na podporu rozsáhlého plánu „Plan Kolumbie“ prezidenta Pastrany zaměřeného proti drogovým mafiím.

10-10-2000

Kolumbie (spolu s Irskem a Singapurem) zvolena nestálý členem Rady bezpečnosti OSN na dva roky s platností od 1. ledna 2001.

09-02-2001

Pastrana a vůdce Marulanda se dohodli na prodloužení doby platnosti demilitarizované zóny pod kontrolou FARC do 9. října.

22-02-2001

Oznámeno, že Pastrana jmenoval ministrem vnitra Armanda Estradu Villa namísto Huberta de la Cykle Lombany, který byl jmenován kolumbijským velvyslancem při Organizaci amerických států. (OAS).

11-08-2001

V Kolumbii zatčeni tři členové Irské republikánské armády (IRA), kteří měli údajně cvičit povstalce v demilitarizované zóně a zkoušet „superbombu“.

15-08-2001

Tři Irové byli propuštěni z vězení Modelo v novotě. Nesmějí však opustit Kolumbii, dokud nebude dokončeno odvolací řízení státu. Generální prokurátor je obvinil z příslušnost k Irské republikánské armádě.

14-01-2002

Díky diplomatickému úsilí deseti zahraničních velvyslanců se podařilo přesvědčit povstalce z FARC, aby upustili od požadavků na uvolnění kontrol kolem enklávy a souhlasili se zahájením mírových rozhovorů.

20-01-2002

Začalo další kolo mírových jednání navzdory obětem na obou stranách (během týdne při bojích přišlo o život 39 vojáků, 36 povstalců a 2 civilisté) a dohodli se, že zahájí diskusi o příměří, které by mělo být podepsáno 7. dubna.

20-02-2002

Vláda obvinila FARC z únosu civilního letadla a ze zajmutí vlivného opozičního senátora Jorgeho Eduarda. Pastrana pozastavil mírová jednání s FARC a nařídil armádě, aby obsadila demilitarizovanou zónu.

21-02-2002

Armáda zaútočila na zónu, do níž o den později vstoupilo pozemní vojsko.

23-02-2002

FARC unesly kandidátku na prezidentský úřad Ingrid Betancourtovou, jejímž propuštění podmínily výměnou za zajaté povstalce z FARC.

16-03-2002

V Cali zavražděn arcibiskup Isaiás Duarte, známý svou kritikou levicových povstalců za jejich útoky a únosy civilistů; tvrdil, že několik kandidátů pro volby do parlamentu je financováno obchodníky s drogami.

02-05-2002

117 lidí, většinou civilistů a asi 50 dětí, bylo zabito při útoku levicových povstalců FARC na město Bojaya na severozápadě Kolumbie.

07-08-2002

Álvaro Uribe uveden do prezidentského úřadu; během inaugurace na prezidentský palác spáchán raketový útok, který usmrtil minimálně 21 lidí a přes 50 zranil.

12-08-2002

Prezident Uribe vyhlásil 90denní výjimečný stav, čímž reagoval na rozšíření násilí povstaleckých skupin, které si od jeho nástupu do funkce vyžádalo 115 obětí.

08-11-2002

Prezident Uribe prodloužil výjimečný stav z 12. srpna 2002 o 90 dní.

01-01-2003

Ústavní soud s platností k půlnoci 30. dubna zrušil výjimečný stav, vyhlášený prezidentem Uribem v srpnu 2002, a označil je za protiústavní.

05-05-2003

Kolumbijské povstalci zabili deset rukojmích včetně exministra obrany Gilberta Echeverriho, kteří byli uneseni v dubnu 2002; stalo se tak v souvislosti s neúspěšným pokusem vládních vojáků rukojmí osvobodit.

01-07-2003

Vláda prezidenta Alvara Urobena s AUC podepsala pakt o „demobilizaci“. Všechny 13.000 bojovníků AUC má být demobilizováno do konce roku 2005.

25-10-2003

Celostátní referendum, neplatné pro nedostatečnou účast.

25-11-2003

První pravicová ozbrojená frakce – Blok Cacique Nutibara z Kolumbijských sebeobránných oddílů – zahájila formální odevzdávání zbraní a oznámila své rozpuštění. Kolumbijská vláda podle agentury AP doufá, že jde o první krok vedoucí k ukončení čtyř desetiletí občanské války.

11-12-2003

Senát schválil návrh nového protiteroristického zákona, který dává armádě značné pravomoci, včetně prohlédávání domů, zadržování podezřelých bez vydání zatykače a odposlouchávání telefonů.

30-12-2003

Policii se podařilo zadržet jednoho z nejvyšších šéfů levicových povstaleckých Revolučních ozbrojených sil Kolumbie Wolкера Antonia Marína přezdívaného Hugo.

CHILE

Nejdůležitější události v letech 2000 – 2003

16-01-2000

V druhém kole prezidentských voleb zvítězil kandidát středolevé koalice Ricardo Lago se ziskem 51,31 procenta hlasů, pro Lavína se vyslovilo 48,69 procenta voličů.

03-03-2000

Do Chile se po více než šestnáctiměsíčním domácím vězení vrátil z Británie generál Pinochet; v Británii, kde zadržen na žádost Španělska, čelil obvinění z mučení, genocidy a potlačování lidských práv, jichž se měl dopustit během své vlády v letech 1973-1990.

11-03-2000

Přísahu složil nový prezident, socialista Ricardo Lagos a si ním nová vláda; viceprezident a ministr vnitra José Miguel Insulza, zahraničních věcí María Soledadová Alvearová, obrany Mario Fernández.

23-03-2000

Chilská centrální banka zveřejnila zprávu z níž vyplývá, že HDP Chile klesl v roce 1999 o 1,1 procenta a ekonomika této jihoamerické země se tak dostala poprvé po téměř 20 letech do recese.

17-10-2000

Několik tisíc chilských autodopravců zahájilo časově neomezenou stávkou za snížení daně z pohonných hmot a za snížení mýtného; největší sociální konflikt v zemi od březnového nástupu vlády prezidenta Ricarda Lagose k moci.

29-10-2000

V obecních volbách zvítězila vládnoucí koalice s více než 52 procent hlasů; opozice získala přibližně 40 procent voličů a důležitý úřad starosty hlavního města.

04-05-2001

Národní kongres ratifikoval mezinárodní úmluvu o celosvětovém zákazu nášlapných min, která Chile zavazuje k odstranění odhadovaných 250.000 protipěchotních min umístěných na jejím území za vlády Pinocheta.

28-05-2001

Podpisem prezidenta Lagose definitivně uzákoněno zrušení trestu smrti v Chile a nahrazeno trestem doživotního vězení.

16-12-2001

V parlamentních volbách si vládní koalice udržela většinu v Poslanecké sněmovně; většinu v Senátu získala pravicová opozice; volby do Poslanecké sněmovny: koalice Dohoda pro demokracii (CPD) 62, koalice Svaz pro rozvoj Chile (APC) 57 mandátů.

07-01-2002

První ministryní obrany v dějinách země jmenována Michelle Bacheletová; prezident Lagos vyměnil celkem šest ministrů

13-08-2003

Zahájena první generální stávka od obnovení demokracie v zemi před třinácti lety, jejím cílem je podle odborových svazů protestovat proti

“zvůli zaměstnavateli” a “obnovit důstojnost dělníků”, do 14 srpna zatčeno na 270 lidí.

26-08-2003

Parlament Rapa Nui, zastupující zájmy domorodých obyvatel Velikonočního ostrova, vyzval chilskou vládu k uznání práva domorodců na sebeurčení; požaduje samosprávu v oblastech administrativy a exekutivy, ne úplnou samostatnost.

PERU

Nejdůležitější události v letech 2000 – 2003

28-05-2000

Druhé kolo prezidentských voleb; vyhrál jediný kandidát – prezident Fujimori, Toledo odstoupil na protest proti volebním podvodům.

26-06-2000

Uprostřed začínajících rozsáhlých pouličních protestů premiérem jmenován bývalý opoziční kandidát na úřad prezidenta Frederik Salas, který nahradil odstupujícího Alberta Bustamantého.

27-07-2000

Na 40.000 lidí z celé Peru demonstrovalo v hlavním městě za demokracii a proti dalšímu setrvávání prezidenta Alberta Fujimoriho ve funkci.

28-07-2000

Inaugurace prezidenta Fujimoriho na třetí funkční období provázena občanskými manifestacemi pod vedením opozičního vůdce Alejandra Toledy; změny ve vládě - ministrem vnitra Walter Chacón, obrany Carlos Bergamino Cruz, předseda vlády Federico Salas Guevara.

15-09-2000

Opozice oznámila, že přerušuje dialog o demokratizaci s vládou, dokud nebude odvolán šéf služby SIN Vladimiro Montesinos, který je podezřelý z korupce.

16-09-2000

Prezident Fujimori oznámil v reakci na korupční skandál z předešlého dne, že hodlá vyhlásit v co nejkratší době nové všeobecné volby, ve kterých nebude kandidovat na prezidenta úřad.

19-11-2000

Ministři vlády oznámili kolektivní demisi.

20-11-2000

Prezident Fujimori podal demisi během oficiální návštěvy Japonsky

21-11-2000

Kongres odhlasoval sesazení Fujimoriho pro “permanentní morální neschopnost.

22-11-2000

Prozatímním prezidentem jmenován Valentín Paniagua

25-11-2000

Prísahu složila nová vláda Javieru Pérezu de Cuellar, jenž bude zastávat i úřad ministra zahraničí, ministrem obrany jmenován Walter Ladesma.

8-04-2001

Prezidentské a parlamentní volby: do druhého kola postoupil centristický ekonom Alejandro Toledo (36,5 procent hlasů) a bývalý prezident Alan García (26 procent hlasů)

17-04-2001

Vláda ukončila krizi ve vztazích s armádou, když odvolala velitele vojenského letectva, námořnictva a pozemních sil.

3-06-2001

Vítězem druhého kola prezidentských voleb Alejandro Toledo

23-06-2001

Zemětřesení na jih z země o síle až 8,1 stupně Richterovy stupnice si vyžádalo 102 obětí, 1400 raněných a zhruba 46.500 obyvatel zůstalo bez střechy nad hlavou.

28-07-2001

Prezidentského úřadu se ujal Alejandro Toledo; předsedou vlády Roberto Danino; prvním viceprezidentem Raúl Diez Canseco.

13-09-2001

Peru vydalo mezinárodní zatykač na Fujimoriho; žádost založena na obvinění z vraždy, vážného zranění a zmizení lidí v souvislosti se dvěma masakry v roce 1991 a 1992.

29-12-2001

Nejméně 290 lidí zahynulo rozsáhlém požáru, který vypukl v obchodní části historického centra peruánského hlavního města.

21-03-2002

Nejméně devět osob zemřelo a 30 bylo zraněno při výbuchu bomby v automobilu nedaleko amerického velvyslanectví v Limě.

1-07-2002

Bývalý šéf tajných služeb Vladimiro Montesinos odsouzen k devíti letům vězení za zneužívání pravomoci veřejného činitele.

9-07-2002

Vláda formálně podala demisi.

11-07-2002

Premiér Roberto Danino a ministr hospodářství a financí Pedro Kuczynski definitivní odchod z vlády.

12-07-2002

Prísahu složila nová vláda: předsedou se stal klíčový prezidentův spojenec Luis Solari, v čele ministerstva hospodářství a financí Javier Silva Rute.

17-11-2002

Obecní a regionální volby.

27-05-2003

Prezident Toledo vyhlásil na třicet dní v celé zemi výjimečný stav. Reagoval tím na protesty odborových svazů a dalších sektorů, kterých se v posledních dnech účastní kolem 1,8 miliónu lidí.

23-06-2003

Rezignace vlády: 28-06-2003 předsedou vlády jmenována Béatriz Merinová; obsazení klíčových ministerstev zůstalo nezměněno.

25-08-2003

Podepsána dohoda o volném obchodě s Jižním společným trhem (Mercosur); kromě bezcelního přístupu asi 600 druhů zboží z Peru na trhy Mercosuru se dohodou odblokují obchodní cesty přes Andy a amazonskou džungli.

27-11-2003

V provincii Junín byla zahájena generální stávka, při které přišel o život nejméně jeden člověk a devět bylo zraněno. Cílem protestní akce bylo přinutit vládu, aby provincii předala 58 miliónu dolarů, které získala privatizací energetické společnosti státního rozpočtu.

25-11-2003

Premiérka B  atriz Merinov   rezignovala kvůli mediálním útokům, kter   ji obviňovali z korupce    z homosexuality.

PŘÍLOHA Č. 4

**Vzor Zpráv
(Mladá fronta Dnes a Právo)**

Povstalci požadují výměnu unesených

BOGOTÁ (DPA, IAN) – Povstalecké hnutí Revoluční ozbrojené síly Kolumbie (FARC) nabídlo výměnu prezidentské kandidátky ekologů Ingrid Betancourtové, kterou v neděli uneslo, za své příslušníky zadržované vládou.

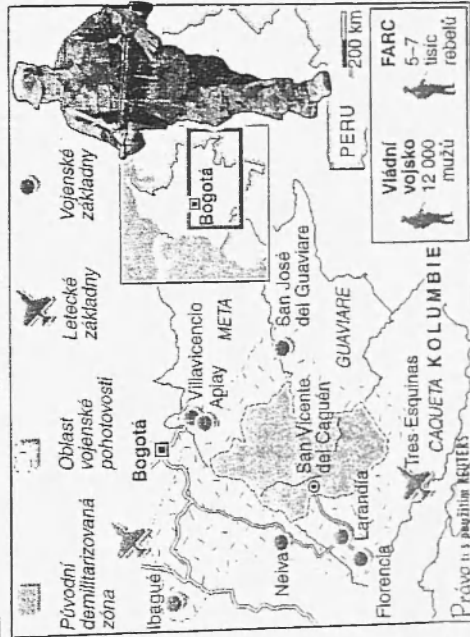
Vyplyvá to z prohlášení podepsaného Joaquinem Gomezem, jedním z velitelů FARC, do středěčního přerušení mírového procesu pověřeného vyjednáváním s vládou. Prohlášení obdržela kolumbijská policie. Neobsluhuje žádnou hrozbu smrti.

Podle dokumentu závisí propuštění Betancourtové a pěti kolumbijských poslanců, z nichž někteří se stali oběťmi únosu před více než rokem, na přijetí zákona o výměně zajatců mezi FARC a vládou. Zákon by měl být podle požadavku povstalců přijat do roka. Prezident Andrés Pastrana i vláda se dosud takovému kroku brání, protože by tak

povstalce uznali za válčící stranu, zadržované osoby za válečné zajatce a únosům s následnými výměnami by pak nebylo konce.

Zajatci FARC zatím tedy nemají vyhlídky na svobodu a Betancourtová se zřejmě nebudě moci účastnit voleb plánovaných na konec května. Pokud ovšem vláda nepřijme zákon, na jehož přijetí povstalci trvali celé tři roky, po němž trvala mírová vyjednávání.

Ta ale prezident Pastrana přerušil, když se povstalci minulou středu zmocnili linkového letadla, v němž cestoval i liberální senátor Eduardo Geetchen, a donutili ho přistát na símtci na jihu země. Prezident zrušil zároveň demilitarizovanou enklávu pod kontrolou povstalců, která se rozkládá 700 km jižně od Bogoty a je velká jako Švýcarsko. V minulých dnech do ní proniklo 13 tisíc vládních vojáků, bombardéry a vrtníky.

Fujimori vyhrál, slavit není co

Lima (Od našeho spolupracovníka) - Peruánský prezident Alberto Fujimori sice v neděli vyhrál druhé kolo voleb, přesto se nejspíš cítí zdrazen.

To, co o něm ví celý svět, je, že zfalšoval první kolo voleb, odmítl odložit kolo druhé, omezil svobodu tisku a obecně se zachoval jako diktátor, jak upozorňuje opozice a zahraniční tisk již deset let.

Méně se o Fujimorim ví, že má rakovinu, jeho syn je narkoman a v podstatě by se velmi rád vzdal prezidentství, jenže nemůže. Zemi totiž podle mnohých nevládne on, ale vojenská klika v čele se šéfem tajné služby Vladimiro Montesinosem. Vojáci, kteří obchodují s drogami a jimž se Fujimori upsal během puče v roce 1992, ho potřebují. Je pro ně ovládnutou loutkou. Jeden kongresman, který nechce být jmenován, o něm řekl: "Drží ho armáda. Investovala do něj už příliš mnoho a nenechá ho odejít."

Fujimorihovo situace je natolik tragická, že i někteří jeho zarytí nepřátelé ho začínají litovat. Ale jak zde tvrdí leckteří analytici, neměli by. Jeho slabost a loajalita vůči armádě přivedly Peru tam, kde nyní je - na pokraj nejisté budoucnosti, snad na počátek další krvavé spirály, jichž země měla až příliš. Fujimori by měl, jak dodávají, odstoupit.

Tragédií Peru je, že nemá opravdovou opozici. Alejandro Toledo, vůdce opozice a ekonom vzdělaný v americkém Stanfordu, je populist a jeho ekono-

Demonstranti v peruánské Limě hází kameny na policejní vůz s vodním dělem. Sifety s policií nastědovaly v Limě po nedělním druhém kole prezidentských voleb

FOTO: ČTK - EPA

micky program, jak konstatují nezávislí pozorovatelé, se příliš neliší od Fujimorihovo. Je však Indián a tuto skutečnost umí dobře prodat. Jeho plusem je, že není ani zkorumpovaný, ani se nebratří s armádou. Umí i zmobilizovat své přívržence a poté, co odmítl kandidovat ve druhém kole, stal se přes noc "obětí diktatury".

Po volbách Limu a další města pohltilo násilí. V Limě páchl silný plyn a do úlic vyjela vodní děla. "Jdu zemřít za peruánskou

demokracii," konstatoval jeden mladík v davu, zatímco se prodíral k náměstí přes zápach a mlhu slzného plynu. Pokud se vášně neuklidní, zeměfti nebude pro něj tak těžké. Otázkou však je, zda to bude "za demokracii".

Fujimori je u moci už deset let. Během nich, jak uvádí opozice, se do vězení dostaly tisíce nevinných lidí, obviněných ze spolupráce se Světlou stezkou a jinými levičáky. Ti, kteří Fujimorihovo podporují, tvrdí, že díky němu se

stabilizovala hospodářství a byly zlikvidovány teroristické skupiny. Ekonomie se stabilizovala pro peruánské podniky, nikoli pro velkou část Peruánců, kteří dosud žijí v krajní bídě.

V noci na včerejšek se v Limě opět bojovalo, zatímco televizní stanice vysílaly milostné serióly. Fujimori tedy vyhrál volby, ale jak tvrdí Toledo: "Boj pokračuje."

ANDRÉ VLTČEK

V dějinách diktatur je Chile poznámkou

Tomáš Klvaňa

Starý muž Augusto Pinochet Ugarte, generál ve výslužbě a bývalý chilský prezident, odpočívá na venkovském sídle jihozápadně od Santiagu. Čeká na výrok odvolacího soudu, zda bude muset čelit soudnímu procesu. Soudce Guzmán ho chce učinit odpovědným za "Karavanu smrti". Výsledkem této vojenské akce po generálově převratu v září 1973 bylo 73 mrtvých nebo zmizelých Chileanů. Podle soudce má generál na svědomí 55 zabítí a 18 unosů. Santiagský odvolací soud obvinění pozastavil a v těchto dnech si vyslechne obě strany. Zaslouží si Pinochet potrestání?

Ano, a to i přes podstatně polehčující okolnosti. Navzdory účelové nenávisti americké a západoevropské levice, pro kterou je Pinochet krvavým vrahem, je v dějinách diktatur, kde kapitoly psali mstitelé genocid Mao, Stalin, Pol Pot a Hitler, ta Pinochetova nepatrnou poznámkou pod čarou. Jeho vláda měla poliolegální charakter (je-li něco takového možné) a těžila se popularitu občanů, u nichž zabra-

la nedokazatelná teze, že generál zachránil zemi před komunistickou dekadencí. Salvador Allende byl ostatně marxista, favorit u sovětského dvora, a jeho ekonomická politika se zdála směřovat do chozrasčoiních krysích děr.

Proti pouhé možnosti Allendova komunistického úpadku v roce 1973 stojí Pinochetovi opravdoví mučeni, mrtví a zmizelí

Chile se po Pinochetově převratu hospodářsky vzchopilo a už v letech 1976-1979 zažilo boom. V osmdesátých letech přečkala chilská ekonomika tříletou recesi, vláda udržela nízkou inflaci a rozumný ekonomický růst. Ústavou z roku 1981 si Pinochet prosadil další, osmiletý prezidentský termín, v jehož závěru se podvolil referendu. Když mu občané poměrem hlasů 55:43 odmítli prodloužit mandát, vzdal se moci a umožnil návrat demokracie. Zanechal zemi v lepším stavu, než v jakém

ji ovládl. Jestliže si nějaká učebnice bude žádat příklad, kterak jedná diktatura porazila jinou k budoucímu prospěchu většiny, Chile osmdesátých let je hlavním kandidátem.

Jenže ani tyto klady nemohou zpochybnit Pinochetovu politickou a možná i trestní odpovědnost za zločiny, které ma jeho vláda na svědomí. Protu možnost Allendova komunistického úpadku v roce 1973 stojí Pinochetovi opravdoví mučeni, mrtví a zmizelí. 130 000 politických vězňů v letech 1973-1976 a tři tisíce mrtvých nebo zmizelých, které režim považoval za politické oponenty. Generál se k jisté odpovědnosti za akce armády přiznal. Měl se přihlásit k účtu za celý režim. Pokud poukazuje na jeho úspěchy, nemůže se schovávat před jeho stinnými stránkami. A rozhodne-li se k tomu chilská justice, měl by přijmout její úest.

Nejvhodnější by bylo symbolické potrestání, zohledňující historii, generálovo stáří a národní smíření, na kterém se Chileané v roce 1990 domluvili. Vždyť jeho po trestání neda za pravdu blouznění marxistické levice.